SALA DE LECTURA

flacăra

anul XXXVII
15 (1712) VINERI 15 aprilie 1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Spre binele țării,
spre binele planetei

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,

în noua solie de pace, prietenie și colaborare

INDONEZIA

„Poporul indonezian recunoaște în dumneavoastră pe conducătorul care a izbutit să conducă cu succes poporul român spre mari progrese, reușind să situeze România pe o poziție deosebită pe arena politică internațională".

din toastul președintelui Suharto

AUSTRALIA

„Vizita dumneavoastră, domnule președinte, este prima vizită în Australia a unui șef de stat din Europa răsăriteană și îmi exprim speranța că ea va da un impuls dezvoltării, în continuare, a relațiilor dintre cele două țări ale noastre în domenii care interesează ambele părți".

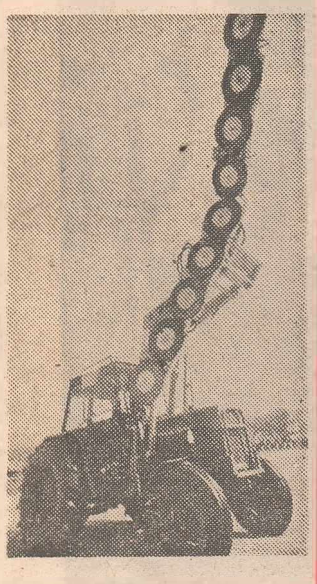
din toastul primului-ministru Robert James Lee Hawke

Țară cu bogată experiență în agricultură, România și-a propus să ridice această importantă ramură a economiei naționale la nivelul posibilităților reale de care dispune, al cerințelor formulate de societate, aflată într-o etapă de semnificativă dezvoltare și maturizare. Sîntem în plină ofensivă a noii revoluții agrare și asistăm cum proiectele fixate în variate domenii privind viața, constituindu-se într-o demonstrație a realismului lor, într-o stimulatoare pledoarie pentru mai mult și mai bine.

În bătălia dusă pe frontul pîinii, al recoltei, al produsului agricol în întregul său, un loc de importanță specifică este rezervat mașinii. Mecanizarea a fost și rămîne brațul plenipotent de care omul are nevoie pentru a fi mai convingător în căutarea stării de rezultat record în agricultură.

Acestei teme îi consacrăm interviul din paginile 6—7.

Mașina din tranșeele recoltei

În acest număr:

dintre premiații revistei Flacăra pe anul 1987 semnează:

Cezar Baltag,
Geo Bogza,
M. Gr. Coculescu,
Florin Constantiniu,
Aurelia Dobre,
Romul Munteanu,
Niculae Stoian,
Răzvan Theodorescu,
Ileana Vulpescu

Ginduri despre patrie

Frescă votivă

Poate pentru că m-am născut la Finta, localitatea în care Matei Basarab s-a înfrățit cu Vasile Lupu și-au hotărît să înalțe fiecare în cealaltă țară a limbii române pe care o vorbeau amîndoi, cîte o ctitorie, în semn de recunoștință strămoșilor lor comuni ;

pentru că am venit în Tîrgoviște la vîrsta la care învățam să iubesc floarea, piatra, brazda, răsăritul soarelui, atunci cînd știam doar de ce încolțesc semințele și de ce rid caii, de ce laptele este alb și de ce căprioarele nu se tem de pădure ;

pentru că orașul avea prea multe ziduri, străzi prea strîmte și case prea înalte ca să nu văd turnul Chindiei oriunde m-aș fi aflat ;

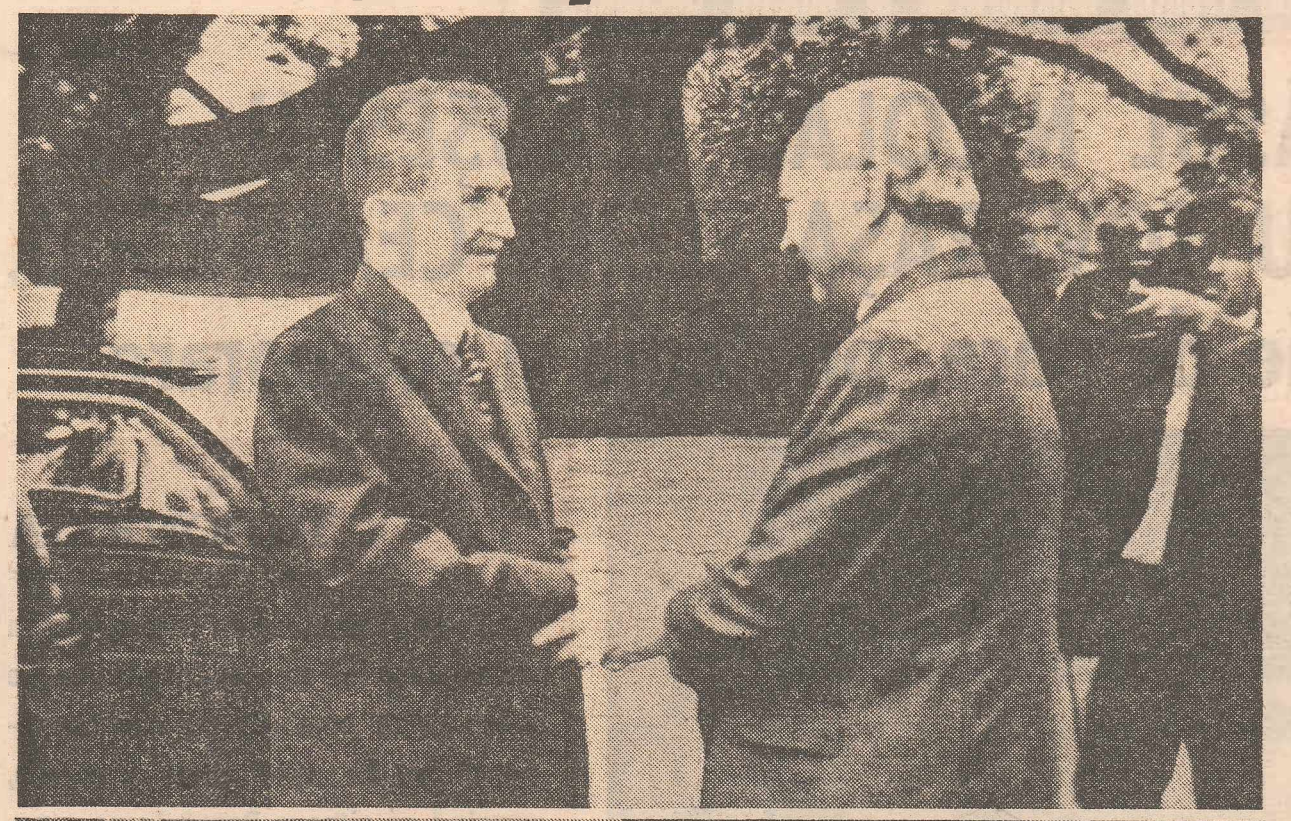
pentru că circulau prea multe legende și prea mulți domnitori vegheau la intrarea principală a Curții Domnești, cu numele și cu anii lor de domnie, cu vîrstele și jertfele lor ;

pentru că în închipuirile mele am ajuns prea repede să cred că aud glasuri de voievozi dînd comenzi peste vînturi și ploi, astăzi știu că iubirea nu are nevoie de motive ci se naște în noi, ne trăiește și ne modelează — flacără cu flacără — și ne face mai puri, și cel mai adesea frumoși — iată de ce „pohtesc" să trăiesc în acest oraș ca un cerc în copacul care i-a fost hărăzit de rădăcini, alături de copiii mei, de colegii lor de școală, de lecțiile lor de limba română, istorie, geografie, geometrie, desen, poezie ;

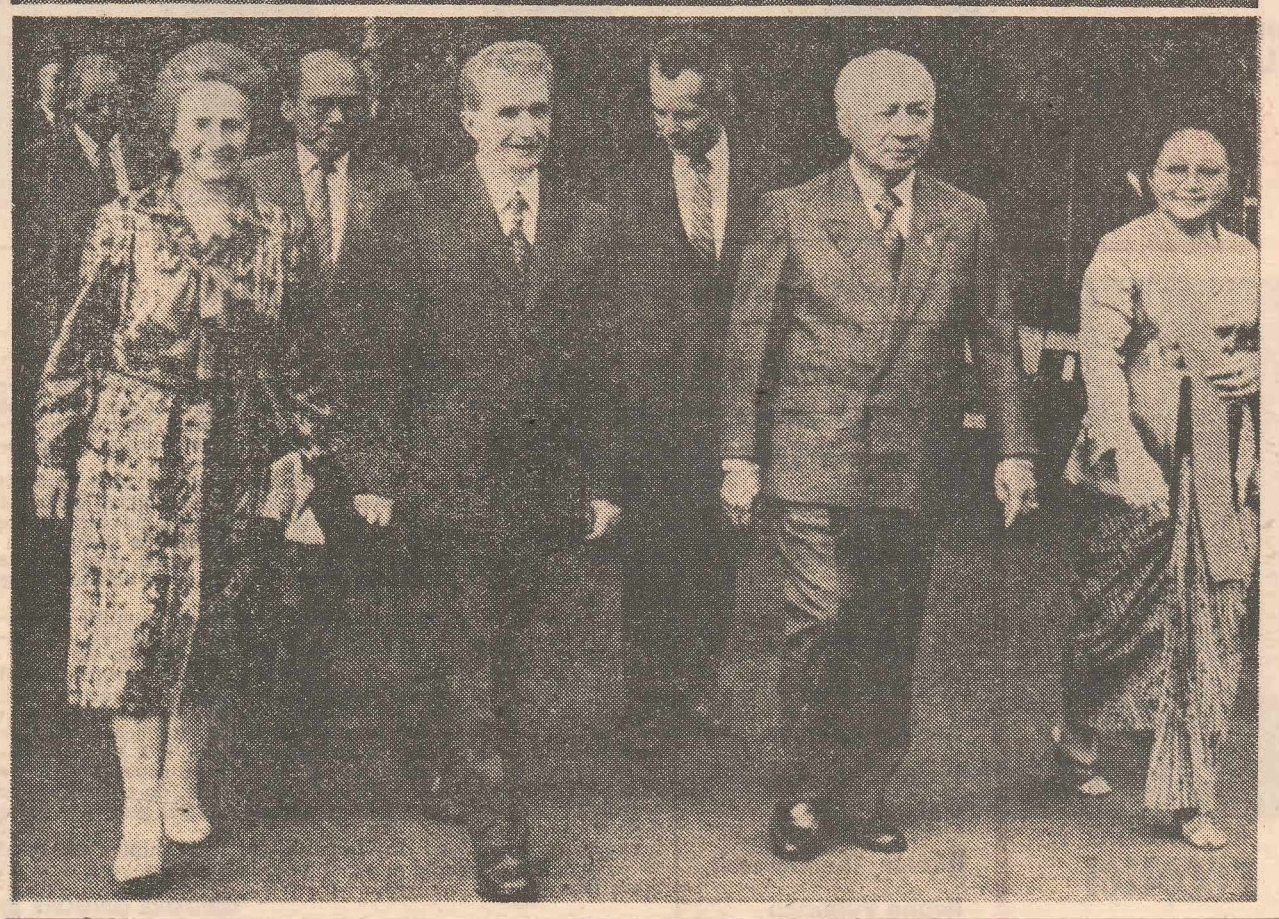
pentru că numai aici sînt fericit și am toate motivele să cred că numai din pămîntul nașterii poți renaște cu adevărat în eternitate.

GRIGORE GRIGORE ■

Largi perspective raporturilor de prietenie și cooperare româno-indoneziene

Relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Indonezia, dintre popoarele român și indonezian s-au dezvoltat continuu, pe temelia trainică a principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și amenințarea cu forța, în interesul reciproc, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării între toate statele lumii. Dorința manifestată de ambele părți de a dezvolta și diversifica legăturile dintre țările noastre a fost puternic stimulată de întîlnirile la vîrf româno-indoneziene, prilejuite de vizita făcută de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în 1982, la Jakarta și de vizita efectuată în 1985 în țara noastră de președintele Suharto, împreună cu doamna Tien Suharto. Convorbirile care au avut loc în timpul acestor întîlniri, înțelegerile convenite au oferit noi dimensiuni conlucrării dintre țările și popoarele noastre pe plan economic, comercial, științific, tehnologic, cultural precum și pe planul vieții internaționale. În ultimii ani s-au intensificat schimburile de vizite și contacte la diferite niveluri, colaborarea româno-indoneziană în cadrul O.N.U., al „Grupului celor 77" și al mișcării de nealiniere, în scopul soluționării problemelor majore cu care se confruntă omenirea în momentul de față. Acelorași țeluri le-a fost consacrată și recenta vizită oficială de prietenie în Indonezia a tovarășului Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu.

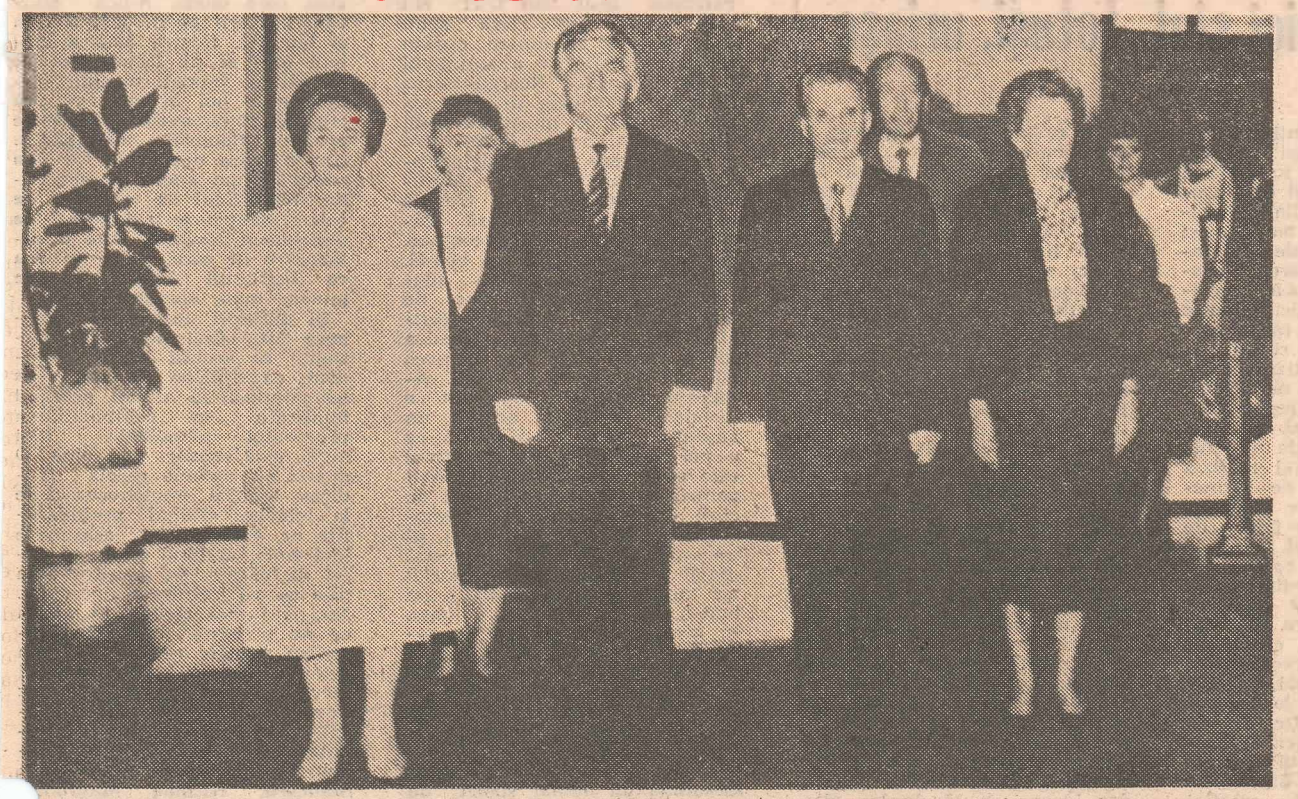
În timpul convorbirilor oficiale dintre conducătorii celor două țări a fost evidențiat caracterul determinant al întîlnirilor la nivel înalt, care aduc o contribuție esențială și deschid noi perspective dezvoltării colaborării pe plan bilateral și internațional între România și Indonezia. A fost subliniată importanța deosebită a amplificării și diversificării cooperării economice pentru dezvoltarea de ansamblu a relațiilor dintre cele două țări. Ținînd seama de posibilitățile economiilor naționale și de prioritățile programelor lor de dezvoltare, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Suharto au evidențiat necesitatea de a se întreprinde noi acțiuni pentru creșterea mai dinamică a schimburilor comerciale și dezvoltarea cooperării economice în domeniile industriei, mineritului, petrolului, agriculturii, pescuitului oceanic, precum și în alte sectoare de interes reciproc, pe baza unor acorduri de lungă durată. S-a convenit ca ministerele și întreprinderile economice din cele două țări să-și intensifice contactele și să adopte măsuri practice pentru realizarea acțiunilor de cooperare economică față de care s-a constatat interes de ambele părți. A fost exprimată dorința de a intensifica schimburile și contactele în domeniul cultural, schimburile de vizite la nivel guvernamental, parlamentar, pe linia organizațiilor de tineret.

Abordînd probleme ale situației internaționale, cei doi șefi de stat au exprimat profunda lor preocupare față de continuarea cursei înarmărilor, față de persistența unor conflicte în diferite zone ale lumii, față de înrăutățirea situației economice, care afectează în mod deosebit țările în dezvoltare, față de continuarea politicii de forță și de amenințare cu forța, de amestec în treburile interne, de încălcare a independenței și libertății unor state, considerînd că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor și trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, apărarea dreptului popoarelor la pace, la viață. Pornind de aici, președintele României și președintele Indoneziei s-au pronunțat cu toată fermitatea pentru eliminarea totală a armelor nucleare, apreciind că este necesar ca toate popoarele lumii să acționeze în direcția realizării acestui obiectiv, de care depinde însuși viitorul lor. Ei s-au pronunțat, de asemenea, pentru elaborarea, în cadrul O.N.U., și înfăptuirea unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle eliminarea, pe etape, a tuturor armelor nucleare, a armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă și care să cuprindă, totodată, reducerea substanțială a armelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare. Președintele Suharto a dat o înaltă apreciere inițiativei președintelui Nicolae Ceaușescu privind reducerea unilaterală de către România a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare cu 5 la sută și a arătat că această măsură constituie un exemplu semnificativ în cadrul eforturilor de realizare a unor pași concreți în domeniul dezarmării.

Desfășurat într-o atmosferă de cordialitate, de stimă și înțelegere reciprocă, noul dialog la vîrf româno-indonezian reprezintă, fără îndoială, un moment important în dezvoltarea relațiilor dintre România și Indonezia, un eveniment care deschide noi perspective colaborării pe multiple planuri și întăririi prieteniei dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării în lume.

ION CODRU ■

Căi și posibilități noi de dezvoltare a colaborării româno-australiene

Dialogul rodnic dintre România și Australia s-a intensificat în mod deosebit după confirmarea oficială, în 1968 a relațiilor diplomatice dintre cele două țări ale noastre. S-au făcut schimburi de delegații, guvernamentale, parlamentare, de partid, sindicale, de tineret etc.; printre cei care au vizitat România se numără și Robert James Lee Hawke, pe atunci (1975) președinte al Consiliului Australian al Sindicatelor, în prezent lider al Partidului Laburist și prim-ministru al Uniunii Australiene. Concomitent, s-au dezvoltat și schimburile comerciale, ca și colaborarea economică, având ca temei acordul comercial și de cooperare industrială și tehnică pe termen lung, care prevede aplicarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, acordarea de taxe vamale preferențiale etc. Schimburile și colaborarea au fost favorizate și de activitatea constantă a Comisiei mixte guvernamentale. România importă din Australia cărbune cocsificabil, minereu de fier, precum și lină și piei, livrînd în schimb tractoare, autocamioane, alte articole ale construcției de mașini, ca și produse textile și agroalimentare. Posibilitățile de dezvoltare, pe multiple planuri, a relațiilor româno-australiene sînt însă mult mai mari, ele se cer evidențiate și valorificate. O contribuție esențială în acest sens o va aduce, fără îndoială, actuala vizită oficială în Australia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația guvernatorului general al acestei țări, Ninian Martin Stephen. Vizita, prima a unui șef de stat român în Australia, se înscrie ca un eveniment de cea mai mare însemnătate în cronica relațiilor dintre cele două țări, constituind totodată o nouă și grăitoare expresie a politicii externe a țării noastre, de largă deschidere și colaborare, a dorinței României de a stabili și dezvolta, în pofida distanțelor geografice, legături trainice de prietenie și conlucrare cu toate statele lumii.

În timpul convorbirilor oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul-ministru Robert James Lee Hawke au fost evidențiate bunele raporturi dintre România și Australia, care s-au dezvoltat continuu, pe baza deplinei egalități în drepturi, a stimei și avantajului reciproc. Au fost subliniate, în același timp, posibilitățile existente pentru amplificarea în continuare a legăturilor bilaterale. În acest context, s-a apreciat că potențialul economic actual al României și Australiei oferă condiții pentru intensificarea și diversificarea relațiilor bilaterale, îndeosebi a cooperării în domeniile minier, metalurgic, al construcțiilor de mașini, precum și pentru creșterea și diversificarea schimburilor comerciale. S-a reliefat importanța așezării pe baze stabile, de lungă durată, a colaborării economice româno-australiene. Au fost abordate, de asemenea, și aspecte ale vieții politice mondiale. La ora închiderii ediției revistei noastre, vizita oficială în Australia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, continuă.

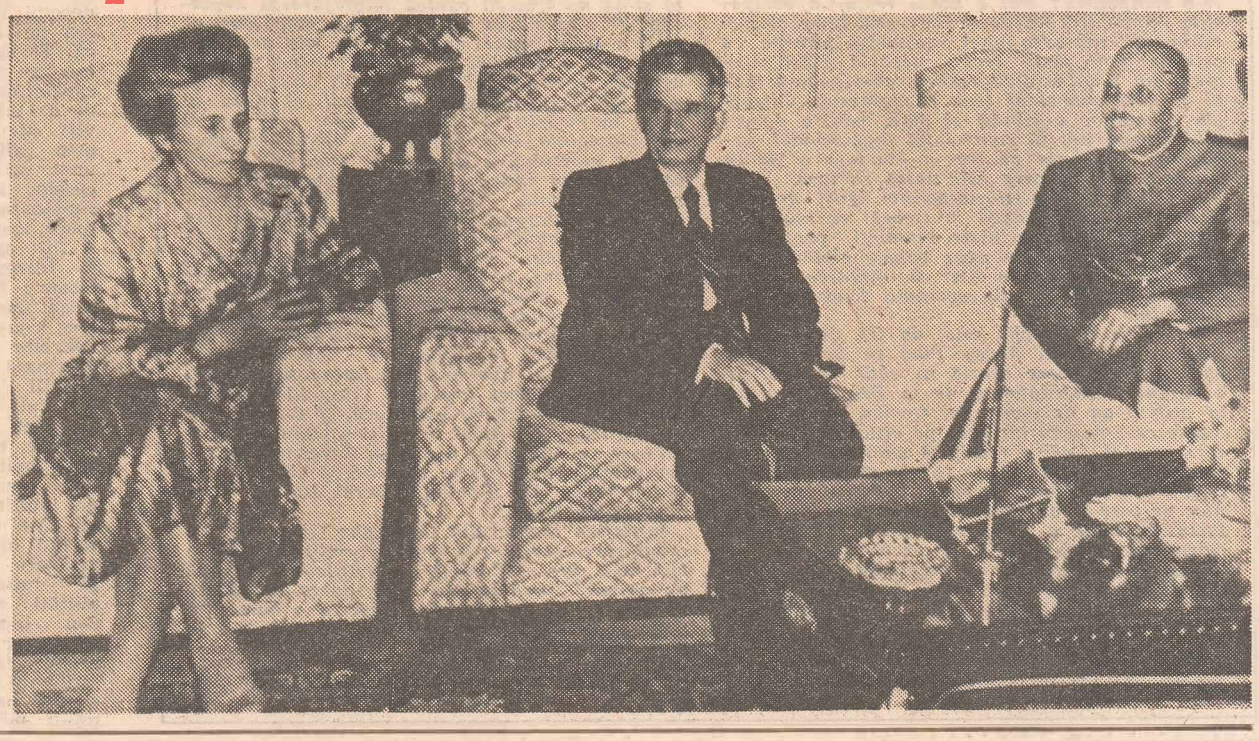
Constituind o premieră absolută în istoria legăturilor celor două țări aflate la antipozi, dialogul la nivel înalt româno-australian va contribui, desigur, dincolo de deosebirile de sistem politic și social, la mai buna cunoaștere și la mai strînsa apropiere dintre cele două țări și popoare, va determina găsirea de noi căi și posibilități de dezvoltare a colaborării româno-australiene, în deplină concordanță cu potențialul economic al țărilor noastre, cu dorința comună de a întări raporturile dintre cele două țări în folosul reciproc și spre binele păcii și înțelegerii pe tot globul.

ION DUMBRAVĂ ■

Convorbiri prietenești la Karachi

La Karachi au avut loc convorbiri între tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, tovarășa Elena Ceaușescu și președintele Republicii Islamice Pakistan, Mohammad Zia-ul Haq. În cadrul convorbirilor, cei doi președinți au trecut în revistă principalele aspecte ale raporturilor dintre România și Pakistan, modul în care au fost transpuse în practică înțelegerile convenite la întîlnirile precedente.

Desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie și cordialitate, care definește relațiile pe multiple planuri dintre popoarele român și pakistanez, noua întîlnire a conducătorilor României și Pakistanului constituie un eveniment de profundă rezonanță în cronica raporturilor dintre cele două țări, o nouă dovadă a rolului predominant pe care îl au convorbirile și înțelegerile la nivel înalt în promovarea dialogului politic activ și a colaborării economice, tehnico-științifice și în alte domenii dintre țările și popoarele noastre.

Cuvînt de ordine: MODERNIZAREA

■ Informarea — drumul spre înalta calitate ■ Banca de date, o şansă de a fi competitiv ■ La Întreprinderea de confecţii şi tricotaje Bucureşti se confirmă un adevăr al tehnicii : invenţia este rezultatul unui alt mod de a gîndi ■ Nici moda nu mai poate ţine pasul cu vremea fără roboţi ■ O întreprindere din Titu dovedeşte cu succes că între legumicultură şi electronică nu există nici un fel de incompatibilitate ■ Delicata liţă — obiect al unor noi şi serioase cercetări

Ideile mici sînt, totuşi, uriaşe

Nu neapărat invenţiile, deci, ne-au interesat atunci cînd am pătruns în incinta Icetebeului adică a Întreprinderii de confecţii şi tricotaje din Bucureşti, una din cele mai mari unităţi industriale ale Capitalei, calificativ pe care-l susţinem cu numai două precizări : muncesc aici, peste 17 000 de oameni a căror producţie anuală se ridică la aproximativ 5 miliarde lei. „Şi totuşi, a ţinut să adauge inginera şefă a întreprinderii, Anghelina Galupa, să începem cu două din invenţiile de ultimă oră, cu robotul realizat de atelierul condus de inginerul Dan Alexe. Este o instalaţie de ambalat în folie de polietilenă. Prototipul, realizat aici, la noi, a fost preluat de întreprinderea Electrotimiş din Timişoara, care ne-a şi livrat deja cîteva exemplare. O altă invenţie, cu totul şi cu totul deosebită, ar fi servotăietorul automatizat. Prototipul, distins cu premiul al II-lea la Salonul invenţiilor de anul trecut, se află în faza de experimentare la staţia-pilot numărul 1 a întreprinderii noastre. Sînt două produse de vîrf ale creaţiei tehnice şi sîntem siguri că atelierul inginerului Dan Alexe, care a ştiut să strîngă în jurul său o mînă de oameni foarte talentaţi, cum ar fi maiştrii Vasile Boboc, Aurel Dinu, Mihai Dobrică, Ion Niculescu şi Ştefan Călin va pregăti alte şi alte instalaţii".

Şi pentru că partea leului, ca să zicem aşa, am pus-o de-o parte, recunoscîndu-i ceea ce i se cuvine, ne-am aplecat, în continuare, asupra aşa-zişelor idei mici. „Nu există idei tehnice mici, a ţinut să precizeze inginera Anghelina Galupa. Avînd în vedere faptul deloc lipsit de importanţă că 70 la sută din utilajele noastre vor fi modernizate, ba chiar şi automatizate, acolo unde există posibilităţi, orice idee, oricît de insignifiantă ar părea, ne interesează în cel mai înalt grad. Iată doar cîteva exemple : cele două ateliere pe care ne sprijinim noi foarte mult, mecanic şi energetic, conduse de inginerii Dan Cernea şi Gheorghe Cristescu, au luat în analiză, la solicitarea muncitoarelor, noastre, necesitatea modernizării transportului materialelor pe fluxul tehnologic. Procedeul clasic era cel al unor lăzi fixe. Să nu mai vină muncitoarele la aceste lăzi, de unde să ia reperele unui model, ci lăzile să vină la muncitoare ! Asta însemna să concepem un adevărat sistem nou de transportare a materialului. Au apărut, aşa cum era şi normal, cărucioarele. Simplu ! Extrem de simplu, dar ideea, văzută de la distanţă, nu are nimic spectaculos în ea. De la acest nou transport cu cărucioare s-a născut o altă idee care a dinamizat fluxul tehnologic, cea a cărucioarelor suspendate. În loc să circule pe jos, fragmentînd şi strangulînd spaţiile dintre linii, cărucioarele, întrucîtva modificate, circulă pe un sistem suspendat. Este inutil să mai spunem că am realizat astfel o productivitate sporită. Şi cîte alte astfel de exemple n-ar mai fi ?! Nu exagerez cu nimic dacă spun că-n fiecare zi sîntem puşi în fericita situaţie de a aplica noi şi noi soluţii. Reorganizarea fluxului tehnologic şi modernizarea utilajelor alcătuiesc un proces continuu, iar dacă vrem să fim în pas cu cerinţele producţiei, aflată într-o impresionantă diversificare, trebuie să gîndim tot timpul, să găsim noi şi noi soluţii tehnice. La maşina de croit cu bandă, de exemplu, manevrarea şpanului de ţesături, a foilor de ţesături puse în strat, era dificilă şi muncitorul pierdea foarte mult timp cu aşezarea cît mai exactă a şpanului. Atelierul mecanic a conceput o instalaţie de suflat aerul, un ansamblu care funcţionează ca o pernă de aer. Dispozitivul este extrem de complicat, drept pentru care autorul maşinii de croit cu bandă, adică Tehnometal Bucureşti, s-a gîndit să ne ajute. Dar pînă să conceapă dînsii instalaţia aceea de suflat aer, am făcut-o chiar noi. Le-am luat-o, cum se zice, înainte. În acelaşi timp, în pas cu solicitările comerţului, trebuie să reducem cît mai mult formaţiile gigant. Seriile, altădată cu cifre ce atingeau sute de mii de exemplare, s-au redus la cîteva sute, sau, în cel mai bun caz, la cîteva mii. Asta înseamnă un număr sporit de tipare, drept pentru care am făcut o maşină de croit tipare, dar, din păcate, instalaţia n-a prea dat rezultatele scontate. Am apelat la catedra de automatizări a Institutului Politehnic. Se pare că ne vor ajuta, deşi specialiştii, după ce au văzut despre ce este vorba, au rămas uimiţi de complexitatea şi delicateţea problemei. Un tipar de croit este un lucru foarte exact, cu aproximaţii de zecimi de milimetru. Apoi, ca să continui cu aşazisele idei mici, am declanşat o adevărată campanie de înnobilare a bumbacului şi inului. Cum ? Foarte simplu, aşa cum cere moda. Adică aplicăm broderii pe modele din in şi bumbac. Pentru asta a trebuit însă să ne facem rost de maşini de brodat, maşini fabricate la noi în ţară, şi, în clipa de faţă, avem o secţie de broderie. Spuneam că tiparele sînt o mare problemă. Ca să o rezolvăm am apelat la serviciile Institutului de tehnică de calcul pentru o instalaţie de multiplicat tiparele. Este o colaborare în care, ca şi în cea cu Institutul Politehnic, ne punem toate speranţele".

Şi dialogul nostru cu inginera Anghelina Galupa a continuat în acelaşi ritm trepidant, exemplelor de mai sus adăugîndu-li-se altele, profund implicate în complexitatea procesului tehnologic. Mai mult, mai repede, mai bine ! O deviză în numele căreia gîndirea tehnică muncitorească de la Icetebe, sfidînd prejudecăţile cu privire la aşa-zisele idei mici, anulînd chiar o astfel de părere, se manifestă din plin şi cu rezultate deosebite. Nu ne-a mai rămas, în ceea ce ne priveşte, decît să transcriem numele celor aflaţi în primele rînduri ale acestui fervent proces de modernizare: Constantin Tătaru, Dorel Răgălie, Constantin Borcea, Dumitru Albu, Andrei Petre Daniel, Vasile Grecu, Gregorian Stănescu, Nicolae Mavrodi, Vasile Bădulă, Ionel Şova, Dumitru Niculescu...

„Idei mici ! s-a mirat inginera Anghelina Galupa. Nu există aşa ceva ! Spuneţi-le acestor oameni că ei au idei mici, că instalaţiile şi dispozitivele pe care le concep sînt nişte piese pe care le-ar putea face oricine. Veţi vedea pe chipul lor un zîmbet care ar putea să vă pună în încurcătură. Valoarea ideilor aşa-zise mici este totuşi, uriaşă !"

N. VICTOR ■

Cu dragoste despre: BDT-CD-RO

Produsele industriale au tot felul de forme şi dimensiuni care trebuie controlate, şi nu doar în faza produsului finit, prin compararea cu dimensiunile etalon, prevăzute de proiecte şi de standarde, ci şi pe parcursul fabricării acestor produse, în cadrul a ceea ce se cheamă control activ. De aceste probleme se ocupă, la noi, Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru mecanică fină şi scule, secţia de cercetare-proiectare pentru control dimensional. Însă controlul dimensional implică şi el — cum spune inginerul Gheorghe Gheorghe, şeful secţiei amintite — ideea de calitate căci poţi să-l execuţi cu un grad mai mare sau mai mic de operativitate şi precizie. Iar, pe de altă parte, nu trebuie uitat că de elaborarea unor tehnologii şi aparate pentru control dimensional se ocupă şi alţii, cît e lumea de largă. Şi cine nu-şi pune întrebarea unde se află el, în acest domeniu de creaţie tehnică, în raport cu alţii, trebuie să ştie că întrebarea poate fi şi chiar este formulată, în orice caz, din cealaltă perspectivă, prin care alţii caută să se situeze în raport cu el. Prin urmare, oricît ai ocoli-o, această întrebare se pune oricum, şi important este să te găseşti în faţa ei ca înaintea unei uşi deschise, nu închise. O uşă deschisă, prin care ceea ce vezi îţi oferă necesarul termen de comparaţie pentru competitivitatea propriilor produse. Şi ce înseamnă competitivitate dacă nu, scurt şi cuprinzător, o şansă într-o competiţie ? Dar o şansă reală, în competiţia economică, nu poate fi fructul miraculos al norocului, urmarea unei conjuncţii fericite a aştrilor. Poţi să-ţi creezi, această şansă, numai prin muncă inteligentă şi prin perseverenţă. Şi asta este chiar ceea ce inginerul Gheorghe Gheorghe a izbutit să facă, pentru domeniul muncii lui, al controlului dimensional, organizînd în secţia pe care o conduce o Bancă de date tehnice care este unică în ţară.

Nu vom romanţa istoria acestei bănci de date şi nu vom aminti decît în treacăt că inginerul a avut de luptat cu nişte contabili pentru a face rost chiar şi de nişte banale biblioraşturi, bunăoară. Vom spune doar că iniţiativa lui s-a bucurat întotdeauna de sprijinul conducerii institutului.

Gheorghe Gheorghe este, de fel, dintr-o comună din judeţul Argeş. Pînă să intre la facultate nu avusese ocazia să vadă vreo ediţie a Tîrgului Internaţional de la Bucureşti. Însă în primul an de studenţie, trecînd pe la standurile ce-l puteau interesa pe viitorul specialist în mecanică fină, a reuşit să adune o cantitate enormă de „literatură de firmă" şi mărturiseşte că a rămas fascinat de bogăţia de informaţii tehnice pe care le descoperise astfel. Mai tîrziu, la institutul unde a ajuns să lucreze, a organizat colecţionarea sistematică a prospectelor şi cataloagelor industriale, iar banca de date a acumulat, între timp, şi alte surse de informare tehnică aşa cum sînt brevetele, standardele sau videocasetele documentare ce cuprind descrieri de tehnologii sau parametrii şi principiile de funcţionare ale unor aparate perfecţionate de măsură şi control. Toate acestea, alături de cărţile şi revistele româneşti şi străine care se adună în biblioteca institutului, oferă posibilitatea unei informări tehnice rapide şi corecte. Nivelul mondial este evaluat, aşadar, nu prin ipoteze şi presupuneri, ci pe baza unui flux de informaţii permanent despre tot ceea ce apare nou şi important în acest domeniu de cercetare ştiinţifică şi de producţie industrială.

Începutul a fost făcut în 1985. Atunci, spune Gheorghe Gheorghe, a trimis mai multor firme scrisori prin care invita la colaborare în domeniul schimbului de informaţii tehnice. Un an mai tîrziu, BDT—CD—RO, adică „Banca de date tehnice, Control dimensional, România", stabilise legături cu 13 firme din S.U.A., cu 33 din R.F.G., cu 4 din Japonia, cu 4 din Anglia, cu 9 din Italia, cu 18 din Elveţia, cu 14 din Franţa şi cu altele din R.D.G., Cehoslovacia, Jugoslavia, Austria, Olanda, Danemarca şi Suedia. Între timp, aceste legături s-au consolidat şi s-au extins. Bani n-a prea costat această iniţiativă a inginerului, în afară de microcalculatorul CUB-Z, al cărui preţ nu e mai mare decît al unui automobil „Dacia". Însă cheltuiala care a ajutat ca banca de date să fie de tip „flexibil", s-a justificat din plin.

Mulţimea de date acumulate astfel a permis, spune inginerul Gheorghe Gheorghe, o scurtare a duratei muncii de cercetare pentru produsele proprii. Banca de date, adaugă el, te ajută şi să nu trăieşti cumva imprejurarea neplăcută de a considera drept „produs nou" ceea ce altul a făcut, poate, cu cîţiva ani mai devreme. De aceea, o informare solidă rămîne condiţia necesară realizării oricărui produs „într-adevăr" nou. Ea te împiedică să-ţi iroseşti energia sau banii în direcţii în care succesul este minim sau indoielnic. Prin urmare, ea asigură o adecvare a efortului la exigenţele impuse de ceea ce înţelegem îndeobşte prin performanţa tehnică mondială. Cît priveşte munca inginerului Gheorghe Gheorghe şi a colegilor lui, iată ce ne spune acesta : „De la aparatura clasică, pe principii mecanice, de pînă acum cîţiva ani, am ajuns astăzi, cu anumite familii de produse, la nivelul celor mai renumite firme pe plan mondial. Munca noastră a cunoscut adevărate salturi, nu exagerez, acesta este cuvîntul potrivit". Iar produsele noi, prezentate de el în cadrul unei întîlniri internaţionale dedicate aşa-numitei producţii flexibile, trebuie să fi fost „într-adevăr noi" dacă, pe durata unei jumătăţi de ceas după ce el îşi susţinuse comunicarea, „a fost ţinut numai în întrebări" de reprezentanţii unor firme ca DEA şi Olivetti din Italia, TESA din Elveţia, Federal din S.U.A. şi Mauser din R.F.G.

Iniţiativa inginerului Gheorghe Gheorghe, de organizare a ceea ce se cheamă, codificat, BDT—CD—RO, este — credem — instructivă şi plină de oarecari învăţăminte folositoare şi pentru unii care, din păcate, socot ori că o bancă de date nu poate fi făcută, ori că ea nu ajută la cine ştie ce.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Ecluze pentru electroni

Edificii impunătoare, investiţii costisitoare şi chiar vieţi de oameni depind, într-o ultimă instanţă care este, de fapt, prima, de o minusculă siguranţă. Ideea a fost simplă şi genială : decît să se ardă o instalaţie întreagă, mai bine un fir de sîrmă. Problema este atunci a acestui fir de sîrmă : cum trebuie să fie, din ce, între ce limite să reziste, unde trebuie pus ş.a.m.d. În acest fel, banala liţă devine obiect de cercetare cît se poate de serioasă. Vom înţelege de ce e aşa dacă ne vom gîndi fie şi numai la siguranţele centralei nucleare la care lucrează I.A.E.I. Titu. Fabrica aceasta a apărut într-un ţinut cunoscut mai ales pentru varză şi cartofi şi unde cu vreo două decenii în urmă nici gînd nu era de industrie electrotehnică. Şi totuşi, a fost înfiinţată într-un elan de încredere în capacitatea oamenilor de aici de a lucra cu tehnologii de vîrf, încredere confirmată apoi prin calitatea şi diversitatea unor produse care dau viaţă caselor noastre : prize, întrerupătoare, sonerii, prelungitoare, corpuri de iluminat etc. A fost prima fază din existenţa Întreprinderii de aparataj electric de instalaţii Titu. Din acest nucleu al produselor de larg consum a început să se dezvolte ceea ce acum este dominant : produse pentru instalaţii electrice industriale. Cu mult mai multe probleme, cu mult mai mare responsabilitate, cu mult mai moderne tehnologii. Necesităţile respective ale economiei naţionale au imprimat fabricii din Titu un ritm rapid de modernizare, cerînd inteligenţă tehnică, organizare, instruire profesională — totul în numele unei mobilităţi productive inevitabile. S-a început cu asimilarea sertarelor electronice „Multiprom", care echipează maşinile-unelte automatizate. Apoi, studiul pe toate feţele al fracţiunii de secundă în care se face contactul electric a fost transpus în aşa-numitele combinatoare, nişte aparate de manevră cu funcţii multiple care se fabrică în vreo 50 de tipo-variante. Pasul următor l-a constituit familia clemelor de racordare destinate securităţii nucleare. Proiectarea şi preluarea în fabricaţie a acestor cleme certifică nu numai maturitatea profesională a colectivului, ci şi o frumoasă conduită socială, promovată de directorul fabricii, inginerul Paul Lungu, de a ieşi în întîmpinarea unei doleanţe exprese a industriei energetice. „Da, le facem", s-a zis atunci, şi acum sînt făcute, continuînd să reprezinte o producţie de mare onoare şi prestigiu pentru fabrică.

Modernizarea este la Titu un proces continuu. În trimestrul care abia a început sînt prevăzute alte cîteva premiere tehnologice pe care inginerul şef cu pregătirea fabricaţiei, Silviu Grigore, a început să le viseze şi noaptea. E vorba de familia de siguranţe ultrarapide pentru protecţia tiristorului — o piesă foarte sensibilă care intră în componenţa diverselor instalaţii de comandă cu acţionare electrică. „Totul e să se ardă cu o fracţiune de secundă înainte", dar acest „înainte" se obţine prin multe calcule şi trudă. Mai ales că se cere înlocuirea fuzibilului din argint cu altul, din metal nepreţios.

Obişnuim să recunoaştem spectaculosul atunci cînd este de domeniul evidenţei. Colectivul de la I.A.E.I. Titu lucrează pentru partea nu tocmai evidentă a lucrurilor, la contacte şi siguranţe, adică la acele „ecluze" invizibile prin care curentul electric trebuie să treacă „în linişte" spre a vasculariza fabrici, uzine, case, combinate, centrale nucleare. Şi dacă becurile se vor aprinde ca şi cum nimic nu s-a întîmplat, e şi meritul celor din Titu.

O. ŞTIREANU ■

■ Joi, 7 aprilie, 1988, la Fabrica navală de elice şi prelucrări la cald (F.N.E.P.C.), din Galaţi, s-a terminat cu succes turnarea celei mai mari elice, pentru cea mai mare navă construită pînă acum în România, vrachierul de 165 000 tdw, aflat încă în Şantierul naval Constanţa.

■ La fabricarea celei mai mari elice de pînă acum — în greutate de 51 tone la turnare, cu 4 pale şi cu un diametru de 6 700 mm — au contribuit mai multe colective de oameni ai muncii, despre care vorbeşte reportajul de faţă.

Fotografii de ELENA GHERA ■

Elicea care ne poartă înainte

De cîte ori urc pe un vapor, o stea se aprinde deasupra Dunării şi mă îndeamnă la călătorie.

Dar de o viaţă plecarea mea pe mare se amină.

Atunci vin la cei care azi toarnă cea mai mare elice, pentru cel mai mare vapor construit vreodată în România, şi le ascult îndemnul emoţiilor, încordarea, dorinţa înaltă de a reuşi. Se dau comenzi ca la o lansare, de ce nu ?, cosmică, doi turnători-formatori, Ion Neagu şi Florică Gociu, nu se despart de oală, învîrt de o roată mare, ca de o timonă, şi înclină oala spre gura formei care va înghiţi, aflu, 51 de tone de aliaj topit. Este ora 11 şi 50 de minute, îmi spune Siriopol Telemac, un prieten vechi, în fabrică de la „începutul lumii", adică de cînd băteam broaştele în mlaştinile pe care au apărut acum elicele, mai exact **industria elicelor navale**, treabă ce se mai practică, din cauza pretenţiilor ei ridicate, doar în vreo zece firme din lume, este, deci, ora 11 şi 50 de minute, joi, 7 aprilie 1988, şi a început turnarea propriu-zisă, şi momentul, oarecum întîmplător, aminteşte de cei zece ani care s-au scurs de la darea în funcţiune a acestei fabrici. Şi, ca să se ajungă aici, la turnarea celei mai mari elice de pînă acum, meritul nu este numai al acestor oameni care se bat în aceste clipe pentru o mare performanţă, ci al multor altora, al unei întregi industrii, cum ne face să înţelegem directorul fabricii, inginerul Laurenţiu Harbuz :

—Pregătirea evenimentului de azi, zice, are două etape, prima — pregătirea formei, în care se toarnă acum viitoarea elice, la care oamenii maistrului Grigore Micu au lucrat vreo 30 de zile ; a doua — se leagă de pregătirea cuptoarelor în care s-au elaborat cele peste 50 tone de metal neferos de o compoziţie specială. Practic, a fost nevoie de încă un cuptor, nu de unul oarecare, ci de un mare cuptor, cu o capacitate de 30 tone, devenit acum cel mai mare cuptor de nefercase din ţară. Operaţia a fost complexă, a însemnat o altă premieră, fiindcă noul cuptor are în structura sa numai materiale româneşti, asimilate în exclusivitate în ţară, de către specialiştii români.

— La ce vă referiţi ? îl întreb.

— În primul rînd la cărămizile refractare (şamot), pe care de zece ani le aduceam de peste mări şi ţări, numai fiindcă un om sau doi nu avuseseră curajul să spună : le facem noi ! Au avut un astfel de curaj specialiştii de la Întreprinderea de produse refractare **Răsăritul**, din Braşov ; le-au asimilat şi le produc azi la parametri calitativi superiori celor din import. Cărămizile livrate de ei, silico-aluminoase, au rezistat probelor, au rezistat la temperaturi de peste o mie de grade, la şocuri termice şi mecanice.

— Au mai fost asimilate şi alte materiale care se importau ?

— Oamenii Combinatului **Victoria**, din Făgăraş, ne-au trimis straturile izolatoare dielectrice şi de semnalizare ; cei de la Slatina, ne-au asigurat folia de aluminiu ; ne-au ajutat specialiştii Institutului de cercetare şi proiectare pentru sectoarele calde din Bucureşti, alţii ne-au ajutat să realizăm antena primară şi antena secundară, pentru avertismentele luminoase şi acustice, un tovarăş ministru în persoană a fost la Galaţi şi s-a interesat, a îndrumat îndeaproape reuşita acestei premiere româneşti.

A fost, aşadar, un mare efort românesc, o probă vie de patriotism fierbinte, drumuri şi sentimente care, iată, se unesc acum aici, la malul marelui fluviu, să nască marea elice românească, într-un vîrf de tensiune luminoasă şi fierbinte precum aliajul acesta incandescent care continuă să împlinească goluri, să nască forme, să depăşească recorduri şi să impună altele sortite şi ele, într-un chip frumos al devenirii, depăşirilor.

Prima oală a fost golită, a plecat acum spre formă a doua oală, de la cuptorul cel mare, o iau de toarte cei doi macaragii, Constantin Vrinceanu şi Ghiţulina Dărăbană, o conduc pînă la locul turnării, de acolo o preiau oamenii lui Grigore Micu, o strunesc din timona aceea şi o înclină, şi din oală ies fete morgane, aud nume de oameni care au spus, da, putem să facem elici navale în România, pe cînd alţii spuneau nu putem să facem, să ne comparăm cu specialiştii din ţara x şi cu alţii din ţara y, aud numele tehnicianului Mircea Roibu, al oamenilor lui de atunci, pe care eu, care am scris despre prima elice românească (pe care Roibu cu oamenii lui şi-au asumat-o), eu nu am dreptul să-i uit nici acum, şi pe care nici istoria elicelor româneşti nu va trebui să-i uite fiindcă au fost cei dintîi care au zis da, putem, da, vrem, da, ştim, şi au putut şi, iată, acum premiera asta se datorează şi curajului lor de atunci, cum se datorează acestui mare efort românesc de care am vorbit mai sus.

Oala se înclină, rîul de metal topit continuă să curgă şi eu continui să scot din el năluci, fac ochii roată, îi trimit apoi pe platforma cuptoarelor şi-i văd acolo pe cei care sînt cu nerăbdarea la gît, cu orele de somn numărate pe degete, de vreo patru zile încoace, îl văd pe directorul Laurenţiu Harbuz topit de importanţa momentului (îi ofer un rudotel şi el mă refuză !), îl aud pe Gabriel Ene, dînd comenzi scurte, îl văd alergînd cînd sus, pe platformă, cînd la locul turnării, fiindcă el e comandantul acestei bătălii, îl văd pe inginerul Paul Caranaş, pe maistrul Nicu Miron, Vasile Păun, Dinu Horovei, Gică Ovidenie, şeful de echipă, care împreună cu Nicolae Miron, maistru la elaborare, au participat la turnarea primei elice din ţară, cu peste zece ani în urmă, cînd nevestele le aduceau mîncare la şantierul naval, fiindcă tot aşa nu puteau părăsi linia întîi a frontului lor de atunci, îi mai văd pe Nicolae Dodu, Ion Grigoruţă, Victor Cinepă, Ion Chiric, îi aud şi-i văd culegînd cu cîngile lor din oţel tare zgura din oala de turnare, măsurînd adîncimea lichidului turnat în formă de parcă ar măsura apele unui fluviu, lovind iar cu cîngile, de parcă ar lovi cu suliţe lungi o armată neväzută şi deodată îmi sună în urechi o voce demult cunoscută care tună : izbinda aceasta nu este a mea, nici a voastră, ci a urmaşilor-urmaşilor voştri, de-acum şi pînă în veac ! Şi ieşit din magia şarpelui roşu care încă mai curge din cea de-a doua oală de turnare, îmi dau seama că izbînda de-acum nu cîntăreşte mai puţin în talgerul independenţei noastre decît izbînda de la Călugăreni sau cea de la Podul Înalt. Că independenţa hotarelor este imperios necesar astăzi să fie dublată de independenţa economică, energetică, de independenţa lucrului din interior, făcut bine, la timp, în competiţie cu lumea paşnică.

Este ora 12 şi 25 de minute şi turnarea s-a terminat.

A fost parcă o visare, o fulguire de-o clipă, un fapt care se clădeşte în luni şi capătă formă într-o clipă, în minute, la care parcă nici n-ai participat dacă n-ai avea notat în carnetul de reporter nume, istorii, reflecţii, comparaţii. Sui alături de Gabriel Ene, Paul Caranaş, Nicolae Miron şi Grigore Micu, pe platforma formei, pe care sînt aşezate, aduse de peste tot şi îngrămădite aici tot felul de lingouri, de greutăţi care să ţină piept aliajului turnat care ar fi în stare, în convulsiile lui, să reverbereze, să strice geometria perfectă a formei elicei. Acolo, în magma acestei materii îngrămădite, după legi impuse de formatori, de toţi oamenii aceştia, a căpătat chip elicea cea mai mare turnată vreodată la noi în ţară. Deocamdată n-o putem vedea, se încheagă şi se adună cum odinioară se închega caşul tatălui meu, în cazanul imens aşezat deasupra focului.

— Răsuflaţi uşurat, îi spun lui Gabriel Ene, cel care a condus turnarea ; mai aveţi emoţii ?

— Acum, nu ; pînă acum însă nu puteam vorbi.

— Chiar aşa ?

— Vedeţi oamenii aştia (în sala de turnare au venit muncitori din toată fabrica, din oraş, de la diferite întreprinderi colaboratoare, de la instituţii) ? Ei au venit să vadă o reuşită ! Să ne judece după rezultatul muncii noastre.

— Putea să fie altfel... ?

— Nu, facem elice de 13 ani. Dar de data asta emoţiile, premierele au fost în şarjă.

— La ce vă referiţi ?

— În timpul de pregătire a formei, am stampat şi sinterizat şi creuzetul cuptorului de 30 tone, cel mai mare cuptor cu inducţie cu creuzet din ţară, iar operaţia e de două ori mai grea decît formarea elicei.

— Explicaţi-vă !

— Prin inductor (bobină) circulă apa de răcire pe toată generatoarea cuptorului. Străinii, cei cu tradiţie în turnarea elicelor, spun aşa : dacă în timpul operaţiei de stampare cade un fir de praf, o scamă, locul acela se poate transforma într-un punct de penetrare. În caz de penetrare, metalul topit ar ajunge la inductor, l-ar topi, ar lua contact cu apa care disociază în oxigen şi hidrogen — amestec foarte exploziv.

— Păi acum, aici, numai curăţenie n-a fost !?

— Operaţia de stampare s-a făcut duminica trecută, în zori ; şi dacă n-aţi fi avut pantofii lustruiţi nu vă dădeam voie nici să vă apropiaţi. Marţi, la mijlocul nopţii, am făcut această probă : a fost o probă de mare emoţie, reuşită ! Stamparea fusese făcută fără reproş.

— Ştiu că aţi lucrat cu Mircea Roibu, acum sînteţi unul dintre cei mai buni specialişti români în materie de elice : de unde această patimă ?

— O elice e un miraj, pe care chiar şi acum îl înţeleg cîţiva : în plus, ca piesă turnată, e una dintre cele mai complicate : are tot ceea ce nu-şi doreşte un metalurg să aibă — noduri termice, secţiuni variabile, suprafeţe mari, deformaţii la solidificare...

Şi fuge, a fost chemat de cei de pe platforma formei de turnare, apoi se întoarce după cîteva minute...

— De ce v-au chemat ?

— Să mă consulte într-o problemă, la maselotă ; să vă explic ar trebui să vă fac o teorie întreagă.

— Nu mi-o faceţi, răspundeţi-mi la o altă întrebare : elicea asta va propulsa cel mai mare vapor al nostru prin Golful Biscaia, locul unde se iau la întrecere furtunile ; va rezista ?

— Ar putea altfel ?! N-am avut niciodată un eşec de elice. E inima navei, sînt convins că va rezista în orice împrejurare.

— Altceva ?

— Ca-n Meşterul Manole : „Da, Doamne, noi ştim / Oricînd să zidim..."

De cîte ori urc pe un vapor, o stea se aprinde deasupra Dunării şi mă îndeamnă la călătorie.

Dar de o viaţă, plecarea mea pe mare se amină.

Acum, o nouă stea, cu patru pale, cu o rază de 3350 milimetri, în greutate de 30 tone, după finisare, se încheagă undeva în adîncurile de lîngă malul fluviului meu şi va răsări mîine. Rămîn lîngă inima ei şi-i aştept pînă atunci chemarea...

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

Numai o dată se seamănă!

■ Două imperative ale campaniei de însămînțări : ritm rapid și calitate ireproșabilă ■ Viitoarea recoltă depinde de respectarea riguroasă a tuturor parametrilor tehnologiei de semănat ■ Selecționarea și condiționarea semințelor, primul pas spre toamna bogată a porumbului ■

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Ora de foc a semănatului ! Brazda o așteaptă cu un culcuș cald și primitor. După ce și-a stors parcă toate rezervele de apă, cerul a tras cortina de nori din fața soarelui, luminos acum ca un bob de porumb din ogorul cosmosului. În comuna Ulmi din județul Giurgiu, parcă o pompă uriașă a aspirat spre cimp toată suflarea satului. Pe drum, doar un tractor utilitar cu remorca doldora de îngrășăminte se grăbește să transporte aceste „vitamine" spre arătură. La volan, nimeni altul decît inginerul șef al C.A.P.-ului Poienari, Gheorghe Dulgheru. „Am mărit viteza de semănat și nici un tractorist nu poate părăsi tarlaua. Totul e programat la nivel de sfert de ceas".

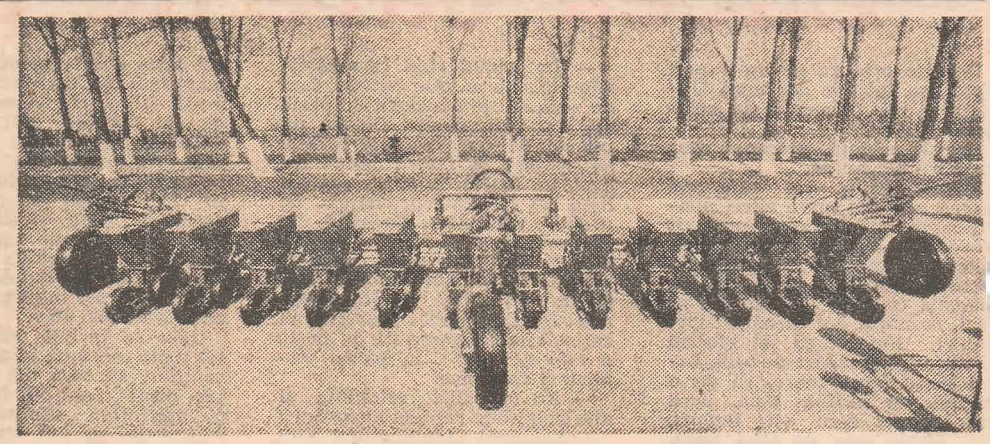
Vremea se dovedise și de această dată o fată capricioasă plină de mofturi cînd ai mai multă treabă. Primarul Nicolae Ioniță povestește cu năduf zbuciumele din ultimele zile. „Terminasem de însămînțat floarea soarelui, sfecla de zahăr și culturile furajere și eram în start lansat pentru campania porumbului cînd au început ploile. Stăteam cu utilajele la marginea ogorului și vînam cîte o parcelă mai puțin îmbibată cu apă, ca s-o pregătim pentru semănat. Acum, ritmul este bun, am semănat o treime din suprafață și în 3—4 zile, cam pe 12, sîntem gata. După iarna cu zăpadă puțină, s-a refăcut rezerva de apă din sol și avem speranțe pentru o recoltă bună".

Tractoriștii Nicolae Rădulescu, Vasile Dinu și ceilalți nu fac naveta oricum de la un capăt în altul al tarlalei. Au în buzunar un ordin de lucru ce-l respectă ca ochii din cap cu densitatea, adîncimea, viteza, reglajul pinioanelor, cantitatea și tipul de fertilizator care se schimbă de la o parcelă la alta în funcție de potențialele productive diferite ale feliilor de ogor. Operațiile se fac științific, nuanțat, nu cu furca și cu hei-rup-ul. Asemănător curselor automobilistice, în acest raliu al porumbului, ei sînt însoțiți și de copiloții care nu scrutează drumul din față, ci cu ochi vigilenți urmăresc în spate ca fiecare roată de tasare să se învîrtească și semănătoarea să funcționeze ca ceasul. Astfel că Elena Tufan, Ștefania Sandu, Elena Năchilă, fete cu liceul agricol terminat, sînt un fel de C.T.C.-iste ale agriculturii cu „biroul" în cabina tractorului. Din cînd în cînd, inginerul șef, primarul și șeful de secție Florea Stănilă se apleacă asupra pămîntului și dezgroapă cîte o sămînță, măsoară adîncimea viitoarei locuințe, distanțele de vecine, verifică dacă utilajul i-a depus alături cămara cu îngrășăminte. Un ritual simbolic de dragoste și protecție pentru viața viitoarei plante ! O agricultură făcută și cu centimetrul! „Tehnologia pămîntului este la fel de pretențioasă ca în marea industrie, spune inginerul șef Gheorghe Dulgheru. Un rebut aici nu se poate recupera, înseamnă un an nu tocmai reușit. Numai odată se seamănă într-un an !".

Cei din Poienari au rețetele lor și pentru porumb și pentru muncă. În 1986 au obținut titlul de Erou pentru 20 060 de kilograme de știuleți la hectar, iar anul trecut, deși seceta a pîrjolit nemilos fruntea pămîntului, tot au fost pe primele locuri în județ. Acum se impune urgența, dar cuvîntul de ordine este și calitatea. Ar fi putut face fertilizarea cu mașini speciale înaintea semănătorilor și ritmul ar fi fost mai rapid. Dar ei preferă să încorporeze îngrășămîntul în pămînt odată cu sămînța tot cu ajutorul semănătorii căci „așa sîntem siguri că are lîngă ea hrana și pornește viguros de la început". Se grăbesc încet făcînd munca gospodărește, cu rigoare științifică. „Nu rămînem nici în urmă, căci ne sculăm dimineața cu o oră mai devreme și învîrtim cheia în contact la prima rază de lumină. Seara oprim motoarele la nouă fără zece cînd e beznă", spune Vasile Dinu.

Nimeni nu dă din mînă : „las' că merge cum o fi !" Pămîntul de aici nu e dintre cele mai fertile și numai prin consțiinciozitate i se poate smulge cît mai multe roade. Inginerul șef Gheorghe Dulgheru și primarul Nicolae Ioniță, fiecare la cîte un capăt de tarla, verifică tractoarele după orice cursă, să nu li se fi înfundat vreun ori-

Mașina din tranșeele recoltei

Sîntem la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole. Locul unde timpul de muncă trece în ascultarea glasului recoltei.

Interlocutorul nostru face parte dintre acești oameni aflați pe schelele unde prind viață mașinile făcute să sporească dărnicia pămîntului, să ducă acolo unde ne dorim, rotund, concret, dătător de optimism, nivelul de rodnicie al agriculturii românești. Conferențiarul universitar doctor inginer Pavel Babiciu este de cîțiva ani directorul acestei rampe de lansare a noutăților în spațiul mașinilor agricole de la Băneasa. Pasionat de meserie, preocupat de rezolvarea ecuațiilor — deloc simple și deloc puține — ce și le asumă institutul prin profilul și menirea sa. Un om tînăr, energic, frămîntat de cîte are de făcut și dorința să nu lase timpul să scape printre degete.

— Mașina și importantele obiective ce și le-a propus agricultura românească în acești ani. De aici am dori să începem, tovarășe director, discuția noastră, avînd în intenție să descifrăm un element esențial : cum sprijină cercetarea și proiectarea, ingineria tehnologică desfășurarea și succesul noii revoluții agrare.

— Au fost vremuri — nu fac eu această descoperire — cînd se putea face agricultură și cu unelte simple. Rezultatele, firesc, erau și ele pe măsură. În prezent, însă, nu poate fi concepută o agricultură modernă, fără o puternică bază materială, întrucît procesele tehnologice complexe nu se pot aplica decît în mod mecanizat. Aș zice, chiar, în anumite locuri automatizat. Mă refer, în special, la domeniul zootehnic.

Sigur că, în țara noastră agricultura s-a dezvoltat în direcția unei organizări socialiste moderne, cu ferme mari și mijlocii, în cadrul cărora mecanizarea s-a produs la toate lucrările sau la marea majoritate a lucrărilor din cadrul verigilor tehnologice.

Este cunoscută atenția deosebită pe care conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă mecanizării agriculturii. Ca urmare a măsurilor care au fost luate s-a organizat într-o altă formă toată activitatea cu privire la cercetarea și asimilarea noilor mașini. Aceasta s-a realizat pe baza unei analize profunde, a stadiului la care ne găsim în legătură cu mecanizarea făcută pe fiecare cultură în parte și pentru fiecare lucrare.

Concepția care stă la baza programului nostru de activitate este aceea de a mecaniza toate lucrările principale din agricultură, prin realizarea de mașini și agregate multifuncționale cu efecte tehnico-economice cît mai mari, cu consumuri de combustibil cît mai reduse. Iată cerințele care s-au formulat pentru noua sistemă de mașini: fiecare mașină agricolă în parte trebuie concepută astfel încît să asigure o calitate cît mai bună a lucrărilor ce le efectuează, pe cît posibil, la un număr cît mai redus de treceri, cu consumuri minime de combustibil. Aceasta este deci, în esență, concepția în ceea ce privește noua sistemă de mașini.

— Știind că a trecut ceva timp de la configurarea acestei noi sisteme de mașini agricole românești, ne simțim datori să întrebăm : în ce stadiu se află materializarea ei ?

— Aș dori să precizez că în ultimii patru ani s-au studiat, cercetat și realizat peste 100 de noi mașini agricole. S-au omologat, dintre acestea, 76. Numai în cursul anului trecut s-au omologat 35. În cadrul noilor mașini agricole au fost realizate aproape toate tipurile principale din sistemul de cultură mare și pentru horticultură.

— Tovarășe director, înainte de a ne gîndi la orice altceva cînd e vorba de recoltele unui an agricol, ne punem problema prelucrării pămîntului, a arăturilor. Operație simplă, adevărat, știută de toată lumea și asta e adevărat, dar care, pentru a fi făcută ca lumea, trebuie apelat la utilajul în măsură să-ți susțină intențiile. Unde vă aflați din acest punct de vedere ?

— Au fost efectuate în institutul nostru, foarte aprofundat, cercetări în dorința de a se rezolva problema arăturilor. Cum s-ar înțelege aceasta? Rezolvarea problemelor arăturilor înseamnă a face toată familia de pluguri, pentru toate tractoarele, care să asigure o calitate superioară, cu mărunțirea mult mai bună a brazdei, cu încorporarea totală a resturilor vegetale și trecerea semințelor de buruieni în fundul brazdei, cu un consum cît mai redus de combustibil.

Astfel, s-a făcut familia de pluguri cu lățime variabilă, P2-A, P 3-A, P 5-A, corespunzătoare tractoarelor de 65, 100, 180 CP. În cadrul acestor familii de pluguri a fost rezolvată, prin soluții originale, brevetate, încă o problemă pe care o visau specialiștii agrotehnicieni și anume aceea de a asigura secționarea brazdei în două, longitudinal — în timpul procesului de lucru, printr-un dispozitiv special pe care l-am denumit antecormană. Se realizează această fracționare a brazdei în două părți, astfel încît prima parte, cu toate resturile vegetale și cu semințele de buruieni sînt răsturnate în avans, în fundul brazdei, în timp ce a doua parte din brazdă, este răsturnată în partea superioară. Este una din realizările deosebit de mari pentru că se soluționează problema asigurării unor arături cu grad de mărunțire foarte mare și cu o acoperire totală a resturilor vegetale. Plugurile care sînt la ora actuală în unitățile din agricultură nu pot să facă această lucrare. Nu numai ale noastre. Mai apare încă un element, încă o problemă. Problema legată de faptul că atunci cînd sînt resturi vegetale mai abundente, la pluguri se produce înfundarea lor. Rămîn grămezi de resturi vegetale care nu mai putrezesc pînă în primăvară constituind o problemă deosebit de mare pentru mașina de semănat. Înfundă mașina de semănat. Practic, trebuie făcute operații suplimentare pentru ca și aceste resturi vegetale să fie înlăturate. Cu noua familie de pluguri, odată introdusă în agricultură, această problemă este rezolvată în totalitate. Arăturile din țara noastră își vor schimba complet, dacă pot să zic așa, fața.

— Ce puteți spune despre efectul economic al acestei reușite de ordin tehnic ?

— Efectul economic este deosebit de mare, pentru că lucrarea de arat este cea mai importantă în agricultură. Pe lîngă faptul că printr-o arătură de calitate corespunzătoare, cu o mărunțire bună a brazdei, cu răsturnarea totală a resturilor vegetale se asigură premisele unor recolte mari, apare și marele avantaj că, datorită noului procedeu consumul de energie a scăzut substanțial. Dacă stăm să ne gîndim, în fiecare an, în agricultură, „intră în pămînt", cum se zice, se consumă circa 1 miliard litri combustibil. Vă dați seama, este vorba de cîteva mii de trenuri a 30—40 de vagoane pentru lucrările în agricultură. Circa 30 la sută se consumă pentru arături. Eu, la studenții mei — făcînd o paranteză — le dau acest exemplu. Și îi îndemn : faceți ceva încît să reduceți acest consum cu 1 la sută și o să cîștigați 10 milioane litri de motorină. Este enorm. Spun asta pentru a sublinia că în domeniul mecanizării agriculturii orice aport științific, orice soluție nouă, orice lucru bun, sporește efectul economic.

— Este clar că noi, cei de acum, față de noi cei de acum cîțiva ani evoluăm. Cum stăm față de ce fac alții ?

— Vă mărturisesc că am fost, în ultimul timp, la diferite manifestări internaționale. Am văzut ce fac alții și pot să afirm prin ceea ce reușim la ora

ficiu de pe discuri. O sămînță neconformă poate să blocheze distribuitorul și atunci se ratează un rînd întreg fără să-ți dai seama. În lanul de sute de hectare, muncă scrupuloasă ca în farmacie !

Însă lupta lor pentru calitate se impiedică adesea de starea necorespunzătoare a semințelor: destule sînt stricate, sparte, cu impurități, una scrie pe sac și alta găsești înăuntru. În fața unor astfel de păcăleli, celor din Poienari le dispare simțul umorului. Inginerul șef ne arată un certificat de calitate al unor loturi livrate de Agrosem. „De la sublim la ridicol nu e decît un pas", ne spune. De fapt, doar o rubrică. În dreptul unei cantități se specifică o germinație de 99%, la lotul următor cifra indică 81%. Cu alte cuvinte, o sămînță din cinci nu va încolți fiind degeaba semănată. Pentru a tria semințele „bolnave", cooperatorii le mai trec de două ori prin site calibrate și le aleg apoi manual. Muncă migăloasă și de durată, care este de fapt în sarcina unităților Agrosem-ului, bani cheltuiți, ca să nu mai amintim că nu se poate descînta fiecare bob cînd campania bate la ușă. Mai scapă semințe cu „defecte" care, nu numai că nu rodesc dar mai blochează și utilajul. O selecționare și condiționare mai riguroase în cadrul Agrosem-ului ar ajuta lupta C.A.P.-ului pentru calitate.

Înserarea clipește peste ultimele priviri de lumină ale zilei. Silviu Badac, Marin Dumitrescu pe tractoarele cu grapă-disc, Ion Florea și Nicolae Lisandru pe combinatoarele de mărunțit, Nicolae Matei pe mașina de erbicidat vor continua să niveleze terenul pînă la miezul nopții pentru a pune semafor verde în calea semănătorilor a doua zi. Cu un steguleț alb în mînă și cu un felinar în cealaltă, Nicoleta Dulgheru dirijează acest batalion pașnic al păinii pentru ca fiecare palmă de pămînt să fie perfect pregătită să îmbrățișeze sămînța. Oameni care pentru toamna pormbului seamănă în brazdă și pricepere și conștiință.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Tot despre diversificarea legumelor

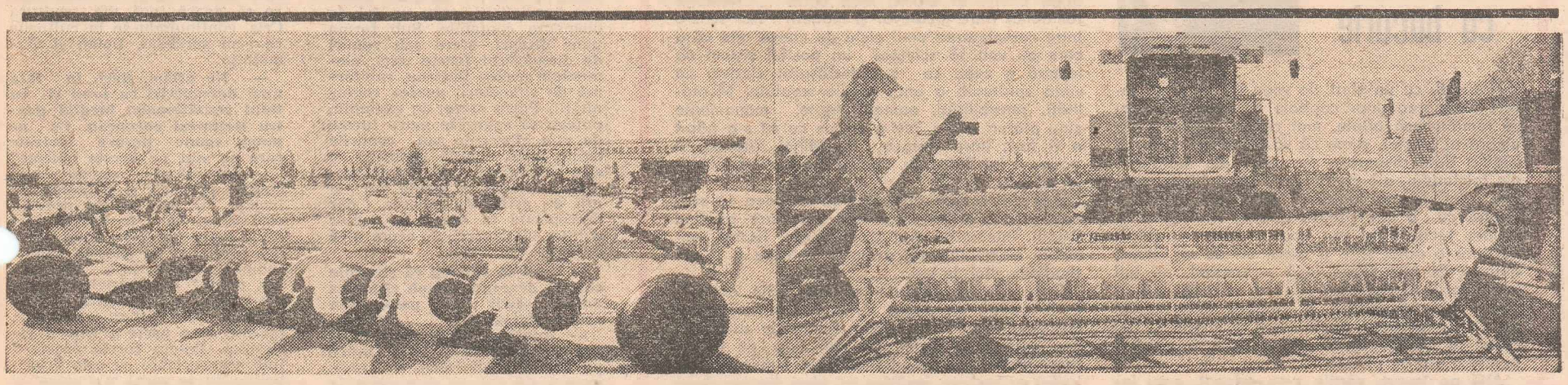
Spuneam, diversificarea sortimentului de legume și zarzavaturi proaspete ori conservate pentru meniurile noastre comportă două aspecte : unul — al numărului de specii luate în cultură, celălalt — al eșalonării acestora pe parcursul anului. Un important punct al problemei din urmă este, firește, asigurarea soiurilor, liniilor ,hibrizilor pretabili la toate tipurile de culturi — timpurii, semitimpurii, succesive, duble, perene etc. etc. Este acest fapt o preocupare intensă a sectorului de cercetare din cadrul tinerei Stațiuni de cercetare și producție legumicolă Brăila, unitate Erou al Noii Revoluții Agrare pentru producțiile și calitatea recoltelor obținute în dificilul an agricol (bîntuit de secetă), 1987. Și este o mai veche pasiune a inginerei Adriana Marin dedicată horticulturii de 22 de ani, încă de la absolvirea Facultății de agronomie din Iași, lucrînd tot în cercetarea legumicolă într-un mic pilot de la I.A.S. „Dunărea", jud. Brăila, care a și constituit, în 1980, nucleul de bază al compartimentului din nou înființata stațiune. Continuînd deci mai vechi preocupări, unitatea a putut astfel să se afirme destul de repede și de consistent în „top"-ul creației științifice în domeniu. Cu două soiuri noi, omologate și brevetate în ultimii ani — tomatele „Brăila 405" și „Marula de Brăila". Pentru soiul de roșii s-a lucrat 7 ani, pentru cel de salată, 3. Amintim asta nu ca semn al unui lucru extraordinar, este o muncă și o durată normale pentru a obține schimbările proiectate în natura unei plante, o spunem cu gîndul de a atrage mai mult atenția producătorilor asupra lui. Și iată, de ce ? Performanțele „Brăilei 405" sînt deosebit de importante. Se seamănă direct în cîmp (economisind toate cheltuielile necesare producerii răsadurilor), pe parcursul unui interval (din perioada optimă a speciei) mai lung, putînd asigura astfel coacerea și recoltarea eșalonată, se pretează la industrializare, ceea ce Fabrica de conserve Zarna-Vădeni din apropiere confirmă pe deplin prin sortimentele deja realizate. Cu un conținut ridicat de zahăr, într-un echilibru perfect cu acizii componenți ai speciei, asigură posibilitatea epilării mecanice, operație deosebit de importantă în industria de conserve, atît pentru productivitatea muncii, dar și pentru calitatea produselor. Fruct cărnos, ou un conținut mai redus de apă și aproape fără semințe, cu un pigment intens, este totodată foarte spornic, cum se spune în limbajul obișnuit al gospodinelor, pentru bulion și pastă, reducînd, în prelucrare, și consumul de energie. Pe loturile stațiunii a dat o producție între 60 000 și 69 000 kg la hectar, adică foarte mult. Unitatea brăileană a produs pentru anul acesta 2 600 kg sămînță, necesarul a cel puțin 2 000 ha. Ar putea realiza mai mult pentru toate județele din țară, dar unde-i cererea ? (Deocamdată, soiul s-a extins în 3 județe din aria de influență a stațiunii — Galați, Tulcea și Constanța).

„Marula" nu exista în cultură decît la grădinarii particulari, deși horticultorii știu că este mai valoroasă nutritiv decît salata-căpățînă, mai bogată în vitamine și microelemente. Inginera Adriana Marin a umblat prin toate satele din jurul Brăilei, pe unde se mai cultiva ici și colo, reușind să colecționeze 9 populații. Le-a luat în cultură, urmărind și determinînd calitățile fiecăreia (prin măsurători biometrice riguroase și migăloase privind gustul, mărimea, greutatea, forma, culoarea, conținuturile în vitamine și săruri minerale), și, prin selecții succesive a obținut o plantă înnobilată cu performanțele tuturor celor 9 studiate. Soiul a fost omologat și brevetat, luîndu-se în calcul și tehnologia de cultură, producția la hectar (poate să dea de la 60—80 tone la 190 tone). Prin calitatea de a produce tija florală mult mai tîrziu decît alte soiuri, pe la sfîrșitul lui iunie — începutul lui iulie, poate asigura astfel piața cu salată în acel răstimp de gol în verdețuri, după prima explozie de primăvară și pînă la apariția verzei și roșiilor timpurii.

În colaborare cu Institutul central de legumicultură și floricultură de la Vidra, cu inginerul responsabil de program, Constantin Ionescu, cercetătorii brăileni au pus la punct un soi de fasole pentru păstăi care, alături de calitățile organoleptice și nutritive, este foarte productiv (14 tone la hectar, față de 6—7 la celelalte soiuri) și se pretează la mecanizare, atît la recoltare (are păstăile grupate buchet), cît și la industrializare (o păstaie verde cilindrică). Stațiunea are posibilități să producă sămînța necesară oricărui beneficiar din țară, dar, se pare, unitățile agricole n-au reușit să afle încă despre existența soiului. Sistemul informațional nu acționează cu rapiditatea necesară, punînd în circulație prompt noutățile survenite de la an la an. Așa se întîmplă lucrurile și cu „mini gogoșarul", obținut tot prin colaborare cu cercetători din institutul central, omologat și premiat acum doi ani, destinat aproape exclusiv conservării. Fabrica Zarna-Vădeni, prin chimista Maria Iorga, a pus la punct cîteva rețete gustoase de pireuri, paste, aperitive și murături, dintre care unele au și ieșit la export. Redus ca dimensiuni, după cum a și fost botezat, este, în schimb, foarte cărnos, dulce, productiv, cu puține semințe și intens colorat. Întreprinderile noastre comerciale, în schimb, nu prea le-au contractat. Cam tot astfel de bariere subiective stau și în calea soiului de ardei lung ameliorat din populația ardeiului românesc „Cornul caprei". Soiul nou îmbinînd virtuțile ardeiului „Kapia" cu cel autohton, ceea ce îl face mult mai apt conservării. Îl așteptăm.

Așa cum le așteptăm pe toate într-o perioadă cît mai lungă de timp, pe mesele noastre.

CICI IORDACHE-ADAM ■

actuală, ne înscriem pe linia generală de dezvoltare a mașinilor agricole în lume. În anumite domenii, fără falsă modestie, am putea să spunem că ne situăm la nivelul tehnicii mondiale sau chiar peste acest nivel. Se poate da exemplul semănătorii pentru plante prășitoare SEMO 12, pentru care, la Tîrgul internațional de la Leipzig, s-a acordat, în 1987, Medalia de aur. Noi putem și avem forța necesară, mai ales acum, în organizarea de care dispunem, avînd specialiști buni, putem, repet, să realizăm lucrări deosebite. Sîntem la ora actuală capabili să rezolvăm problemele dificile cerute de conducerea superioară de partid și de stat.

— Ați amintit exemplul unei semănători devenită piesa de atenție în cadrul unei prestigioase manifestări internaționale. Putem spune că este deja rezolvată atît de des subliniata problemă a densității optime la diferite culturi ?

— Este una din temele noastre de cea mai mare actualitate, pornind de la directiva realizării semănatului în rînduri dese, la distanțe foarte mici, de 6 cm sau chiar 4 cm pentru in, cu îngrășămintele încorporate separat de sămînță și mai jos. Asemenea probleme nu sînt soluționate pe plan mondial. Ele au fost soluționate la un nivel corespunzător și s-au generalizat într-un timp scurt la noi în țară. La ora actuală, în urma indicațiilor exprese date de secretarul general al partidului, prin efortul tuturor mecanizatorilor din țara noastră, prin coordonarea competentă a acestei acțiuni de Direcția generală economică a mecanizării agriculturii, s-a putut realiza însămînțatul grîului la distanțe între rînduri de 6 cm. A răsărit foarte frumos. Acesta este adevărul. A fost o acțiune apreciată pînă la cel mai înalt nivel. Totodată s-a realizat o nouă familie de mașini pentru semănat cereale, universală, modulată, SCU 3. Astfel, tractoarele mici de 45 CP lucrează cu modul de 3 m, cele de 65 CP cu două module — respectiv 6 m de lucru și cele de 100 CP cu trei module — pe 9 m, în care caz productivitatea muncii crește de 2,6 ori. Mașinile pentru semănat de precizie trebuie să aibă o siguranță deosebit de mare în funcționare. Noi am făcut cercetări foarte aprofundate. Au avut loc teste pe standuri controlate de calculator. Pe această bază s-au perfecționat foarte mult sistemele de distribuție, sistemele de încorporare a semințelor, astfel încît să existe siguranță foarte mare în timpul lucrului, precizia de punere a bobului să crească, dacă s-ar putea spune, pînă la sută la sută. Am ajuns, într-adevăr, la precizii, cum este la semănătoarea SEMO-2, de 96—97 la sută. Foarte mult, mai mari decît cifrele știute pe plan mondial. Promovăm în ultima perioadă sistemul de control automat al însămînțării. Am căutat să facem aceste sisteme cît mai simplu pentru a putea fi uilizate în agricultură. Prin asemenea mijloace și sisteme, foarte sigure și prevăzute cu sisteme de control se pot asigura mașini de semănat de înaltă productivitate, capabile să lucreze cu viteze mari, astfel încît însămînțarea să se facă în timp cît mai scurt, în perioada optimă. Căutăm ca rezultatele bune obținute să fie implementate, pe cît posibil, și la mașinile vechi. Pentru că, știți bine, foarte greu se înlocuiesc. Gîndiți-vă, sînt peste 130 mii de pluguri în țara noastră. Anual intră noi pluguri, știu eu, de ordinul a 5—6—10 mii pluguri pe an din cele noi. Dar celelalte încă trebuie să mai lucreze. La semănat la fel. Apar mașinile noi, dar există mașinile vechi, cărora căutăm să le aducem îmbunătățirile necesare.

— Ați amintit de recenta campanie agricolă. O avem încă proaspătă în minte, mai mult oricum decît să zicem, campania de recoltare situată la ceva mai mare distanță. N-am zice însă că acesta ar fi un impediment să nu discutăm despre ce se întîmplă în acest domeniu, al mașinilor de recoltat. Este, și acesta, un subiect de frecventă referință în documentele de partid și de stat. Și chiar de critică la adresa întîrzierilor, a pierderilor de recoltă. Este mașina noastră agricolă pregătită să sprijine efortul de a valorifica munca de peste an, deci de a nu pierde nimic din recoltă ?

— În ceea ce privește recoltarea, cercetările noastre au fost orientate în sensul realizării unor mașini multifuncționale cu capacitate de lucru foarte mare, cu pierderi cît mai reduse. Sigur că în domeniul mașinilor de recoltat trebuie să discutăm în general pe fiecare tip de cultură în parte. Iată situația în cazul recoltării cerealelor, florii-soarelui. Sînt mașini de importanță deosebită și, ca urmare, li se acordă o atenție deosebită. În ultima perioadă s-au realizat, pe baza cercetărilor efectuate, mașini de recoltat cereale cu capacitate de lucru mari și foarte mari. S-a realizat și omologat noua combină românească C 140, cu o putere de 150 CP. Ea are o productivitate cu 30—40 la sută mai mare decît combinele existente. Buncărul este de aproape trei ori mai mare decît al combinelor anterioare. Combina are sistemele de curățire perfecționate, transmisia simplificată, pierderile fiind substanțial mai reduse. În același timp, se continuă cercetările în vederea înfăptuirii sarcinii primite, realizarea unei combine de cereale multifuncționale care să recolteze atît cerealele păioase în boabe cît și porumbul în știuleți, astfel încît să se reutilizeze partea cea mai scumpă din combină și anume partea de motor-transmisie-comenzi, un modul de sine stătător ce intră în componența diverselor combine. Prin aceasta se realizează o importantă economie în ceea ce privește investiția în mașini și se utilizează pe o perioadă mult mai lungă partea cea mai scumpă din combină. Totodată, în ceea ce privește combinele de recoltat porumb, s-au realizat combine de mare capacitate — combinele C 6 P și C 8 P — precum și module corespunzătoare pentru combine multifuncționale, ca și combine cu capacitate de lucru mai mică, tractată, dar care sînt foarte fiabile, ușor manevrabile și cu un preț de cost redus. Sînt combine care lucrează în agregat cu remorcile pentru recoltat știuleți și tocătura, trase fiind de un singur tractor, tractorul de 100 CP cu dublă tracțiune.

— Am văzut în incinta institutului multe din mașinile de care vorbiți. În spațiile dumneavoastră de lucru se găsesc, în diferite faze, multe altele. Am ține să ne despărțim cunoscînd ce vă preocupă cel mai insistent în momentul de față ?

— Trebuie să vă spun că pe lîngă problemele legate de continuarea cercetărilor privind temele aflate în programul perioadei următoare — realizarea mașinilor din familia combinelor multifuncționale de mare capacitate, definitivarea lor, a plugurilor reversibile, a mașinilor, pentru recoltat cartofi, plante medicinale — la ora actuală ne-am orientat preocupările în direcția asigurării de subansambluri și piese tipizate. Acordăm cea mai mare atenție acestei acțiuni pe orizontală, astfel ca în perioada următoare să putem mări calitatea la fiecare piesă, la toate organele de mașină. Pornind de la importanța pe care o are și în domeniul nostru tipizarea, avem în vedere realizarea pe tipodimensiuni a roților, a reductoarelor, a transportoarelor, a celorlalte organe de lucru. Se creează astfel posibilitatea introducerii tehnologiilor noi, modernizate, flexibile. Problema realizării de componente fiabile, de dimensiuni cît mai reduse va asigura calitatea pe ansamblul produsului.

NEAGU UDROIU
OVIDIU MARIAN ■

Fotografii de MIRCEA HUDEK ■

Despre întîia carte a unui neam

Să nu tremure mîna

Una dintre cele mai succinte și — aș spune — cele mai nobile definiții ale istoriei este cea dată de Lucien Febvre : „Istoria — știință a omului, știință a trecutului uman". Progresul oricărei discipline depinde de modalitatea în care este practicată ; în cazul istoriei, cu rosturi cognitive și educative atît de însemnate ca acelea desprinse din definiția istoricului francez amintit, felul în care este practicată meseria de istoric (există, da, o astfel de meserie despre care a scris pagini admirabile Marc Bloch în cartea sa **Apologie pour l'histoire ou Métier d'historien**) este esențial.

Pentru istoriografia noastră, modelele mi se par a fi Miron Costin și Nicolae Iorga. Modele, prin afirmarea responsabilității istoricului („eu voi da seama de ale mele, cite scriu", sublinia marele cronicar), prin angajarea totală în viața politică, prin înțelegerea corectă a funcției social-politice a istoriei. Amîndoi au sfîrșit, cum se știe, tragic : unul sub secure, celălalt sub gloanțe, dar moartea le-a venit și ei o vor fi primit ca asumare a rolului politic pe care istoricul — adevăratul istoric — este chemat să-l joace.

Nimic nu mi se pare mai înălțător și totodată mai plin de înțeles în cariera lui Nicolae Iorga decît cuvîntarea lui din Parlamentul țării refugiat la Iași, după ocuparea Capitalei de către armatele Puterilor centrale și ale aliaților lor, într-un moment cînd situația grea de pe fronturi părea să fi compromis împlinirea idealului național. El, istoricul, știutorul erudit și profund al trecutului neamului său, al multelor restriști abătute asupra lui, a electrizat adunarea națională a țării (ce mișcător evocă I. G. Duca acele clipe în amintirile sale !) prin rostirea cuvintelor lui Petru Rareș, scrise cînd voievodul moldovean fusese și el silit de invazia otomană să ia calea pribegiei în Transilvania : „Vom fi ce-am fost și mai mult decît atît". Minunat optimism venit nu din facila dorință de a încuraja un popor, la ceasul marilor încercări, ci din convingerea fermă că istoria este de partea noastră și că prin forța ei vom izbîndi. Atunci, în acele zile de cumpănă pentru neamul românesc, Nicolae Iorga a arătat cum meseria de istoric, dacă este ancorată în viața societății și se asociază cu militantismul politic și patriotic, face din istoric un pedagog al națiunii.

Puterea istoriei — ca efort de cunoaștere — este imensă. Mărginite sînt doar mijloacele de investigație și de interpretare ale fiecărui istoric, dar forța de cunoaștere a istoriei este practic nelimitată. Nicolae Iorga vedea în istorie „marea judecată, în sens moral, a statelor și națiunilor". Verdictul ei, oricît i s-ar încerca revizuirea, este de neclintit prin adevărul pe care se întemeiază.

Meseria de istoric : grea răspundere. Chirurgul operează pe inima și creierul omului ; istoricul pe inima (sufletul) și creierul (mintea) națiunilor. O operație ce se desfășoară fără decorul unei săli și fără ca rezultatul să fie constatat imediat și, de aceea, nu întotdeauna văzută și știută. Esențialul ? Să nu tremure mîna. Și dacă meseria de istoric este pusă în serviciul educării neamului în spiritul adevărului istoric, este sigur că mîna nu va tremura.

FLORIN CONSTANTINIU

Descopăr cu bucurie

Năzuind, cu un sfert de veac în urmă, să încerc luminarea unor capitole de veche civilizație românească aflate, mai curînd, în conul de umbră al istoriei, știam că va trebui să adun cu migală date disparate ale artei, ale literaturii, ale folclorului, ale credințelor, ale politicii, aparent greu de pus laolaltă. Mai știam că într-o cultură cu o covîrșitoare tradiție istoriografică fiecare lucru scris sau spus trebuie cumpănit nu doar o dată, spre a avea, cît de cît, șansa duratei. Și mai știam încă — sperînd, ca toți începătorii, să pot oferi într-o zi o imagine personală și concentrată a curgerii fenomenului cercetat — cuvîntul acela lucid și teribil al lui Fustel de Coulanges despre „o viață de analiză pentru o oră de sinteză".

Anii au trecut, cărțile s-au adunat, s-au înmulțit articolele, comunicările la congrese, experiențele... Dar o întrebare mi-a stăruit, uneori, înainte : publicul cel larg, atît de dornic de cultură, de cărți — superb mi-a apărut mereu, la noi, asaltul librăriilor ! —, publicul acesta interesat de tot ce e atingător de genezele și destinele culturii, este el oare pregătit pentru interdisciplinaritate, pentru pasul spre punțile, uneori tremurînde, ce unesc domenii diverse ale spiritului ?

Răspunsul mi-a venit, mai limpede ca niciodată, acum, la ultima mea carte : „Civilizația românilor între medieval și modern". Am scris-o într-un completarea unui ciclu de cîteva alte cărți care au voit să schițeze un posibil sistem de lectură a ceea ce s-a desfășurat cîndva, ca viață spirituală a unor secole revolute. Mentalități, sensibilități, oameni, fapte, monumente stau alături acolo, într-o ordine ce mi s-a părut a fi fost, între vremea lui Mihai Viteazul și aceea a lui Bălcescu, una posibilă atît a ochiului cît și a minții.

Am scris-o cu sentimentul că tot ceea ce evocam se afla în imediata mea apropiere, abolind timpul, înțelegînd mai bine, poate, istoria, oamenii, momentele de azi prin izbînzile și incertitudinile zilei de ieri.

Descopăr cu bucurie că am scris această carte pentru un public cu mult mai larg decît crezusem inițial. Un public doritor de suflul cel nou care bate acum, tot mai tare, pe ulițele istoriografiei de pretutindeni. Un public căruia, iarăși cu bucurie, învățăm a-i oferi, fiecare după puteri, ora aceea a noastră — mirabilă —, de sinteză...

RĂZVAN THEODORESCU

„Tezaurul" de sub salcie

Citesc și recitesc, cu uimire, cu plăcere, cu încîntare chiar, cîteva poeme din care extrag două tulburătoare metafore: „Dansatori pe curcubee / țipurind din veac în veac" și „Ninge cu pietre, ninge cu pietre / peste un Pan singur și pustiile vetre". Numai că în rîndurile de mai jos nu va fi vorba despre poetul Emanoil Cațan, ci despre profesorul de istorie Emanoil Cațan de la Școala generală numărul 1 din comuna Ghimpați, județul Giurgiu. Și nu neapărat despre profesorul de istorie, cît mai ales despre una din acele întîmplări care-l pot face fericit pe un arheolog amator. „În toamna anului trecut, își amintește profesorul Emanoil Cațan, în urma unor alunecări de teren, datorate sezonului ploios, au ieșit la iveală, la punctul numit Moara Veche, în marginea comunei, de sub rădăcina unei sălcii căzute la pămînt, o sumedenie de materiale ceramice mai deosebite. Era ca și cum rădăcina salciei ar fi protejat acel grup de obiecte. Într-un anume fel chiar le-a și protejat, dar, răsturnîndu-se, a dat la iveală „tezaurul" pe care-l păzea cu atîta strășnicie. Mi-am dat seama, încă din prima clipă, că mă aflu în fața unui eveniment cu totul și cu totul aparte. În preajma acelor stranii obiecte am depistat o serie de materiale ceramice aparținînd culturilor Boian și Gumelnița, dar obiectele la care mă refer erau mult mai vechi, din cultura, cred eu, Criș.

— N-ați vrea să fiți ceva mai explicit?

— Cum să nu! Dar pentru a ajunge să descriem elementele de calcul protosumeriene de la Ghimpați, pentru că despre asta este vorba, trebuie să începem cu începutul. În 1920 au fost descoperite în Asia, la Djamet-Nasr, sau Uruk IV, deci într-un strat datat acum 8 milenii, o serie de obiecte care, au apreciat specialiștii, erau un fel de elemente contabile. Sub forma unor discuri, sfere sau conuri de dimensiuni foarte mici, elementele acelea ilustrau, sub formă de simboluri, averea comunității. Patru sfere, de exemplu, puteau să sugereze patru turme de avite, discurile sau conurile avînd, prin simplă supoziție, o altă semnificație. Viitoarele cercetări au scos la iveală mii și mii de astfel de obiecte, dar descoperite în straturile unor culturi ulterioare, de-acum 4—5 milenii.

— Vreți să spuneți că straniile obiecte descoperite sub rădăcina acelei sălcii fac parte din aceeași categorie?

— Întocmai. Mai mult decît atît, ele sînt, deocamdată, unice pe teritoriul Europei. În plus, grupul de calculi descoperit la Ghimpați este compus dintr-o serie de forme inedite pentru calculii asiatici. Pe lîngă un disc și o sferă, seria de la Ghimpați are cîteva simboluri noi, ca formă geometrică. Dar cel mai bine ar fi să trecem în revistă întregul „tezaur": a) două discuri ceramice, unul cu diametrul de 2,4 cm, iar celălalt cu un diametru de 4,5 cm, acesta fiind rupt în două și prezentînd pe una din fețe 25 de puncte așezate la intervale regulate, ceea ce ne face să credem că mai erau trei puncte plasate în ruptura materialului; b) două corpuri bitronconice, inegale ca dimensiuni, deci reprezentînd valori diferite, primul cu o bază de 1,3 cm, celălalt fiind mai mic, cu o bază de numai 1,2 cm; c) un paralelipiped dreptunghic, ceva mai mare decît obiectele de pînă acum; d) un trunchi de piramidă avînd la baza de sus, tăiată, trei puncte; e) un fragment de idol antropomorf; f) un vas miniatural tronconic reprezentînd un chiup de alimente; g) un cap antropomorf de formă ovoidal-neregulată avînd înălțimea de 7,5 cm.

— Ce ne puteți spune despre datarea și semnificația acestei descoperiri?

— Pe întreaga suprafață a județului Giurgiu, dar și a județelor vecine, se accentuează, începînd cu mileniul V i.e.n., procesul de sedentarizare a populației. Apar primele tipuri de locuințe la suprafață, se trece la creșterea bovideelor, care sînt folosite și la tracțiune, la creșterea porcinelor. Se îmbogățește simțitor materialul ceramic, iar în ceea ce privește materialul litic apar în această perioadă grătoarele, burinele, diverse forme de topoare din silex, precum și fusaiolele și rîșnițele, toate acestea demonstrînd gradul înalt de dezvoltare a forțelor de producție din neolitic. Acest grad de dezvoltare a impus necesitatea apariției unor forme de înregistrare a inventarului pe care îl posedau comunitățile neolitice. Nu este exclus ca acest mod de înregistrare să apară încă din cultura Criș, continuîndu-se în culturile ce i-au succedat, Boian și Gumelnița.

— Ne aflăm, deci, în fața unei descoperiri cu totul și cu totul senzaționale, inedită pentru teritoriul european. Ce ne puteți spune despre inciziile care se văd pe aceste obiecte?

— Într-adevăr, cîteva din obiecte prezintă și o seamă de incizii, iar chiupul de provizii este ornat cu 7 barbotine. Dar să le luăm pe rînd: capul ovoidal neregulat își găsește similitudini într-o cultură neolitică din nordul Iugoslaviei (Lepnski-Vir), caracteristica fiind dată de cele 7 linii paralele, plasate de-o parte și alta a faciesului. Putem corela aceste 7 linii transversale cu cele 7 barbotine de pe vasul miniatural și

(Continuare în pag. 17)

VICTOR NIȚĂ

Peștera cu incizii

Mărturii inedite de artă rupestră și un megalit identificate recent pe teritoriul țării noastre

De curînd, a apărut în librării o carte fascinantă: „Mărturii ale artei rupestre preistorice în România". Este o carte de știință povestită frumos, un compendiu de hermeneutică, de descifrare și interpretare a mesajului și simbolisticii primelor manifestări de artă ale omului preistoric. De cînd a încredințat cartea tiparului, autorul ei, cercetător la Institutul de arheologie din București, Marin Cârciumaru, a descoperit și studiat picturi rupestre din alte două peșteri identificate, în cursul anilor trecuți, de către speologi pe teritoriul țării noastre. De asemenea, a avut șansa unei alte descoperiri rare și deosebit de valoroase — un megalit situat în Carpații Orientali.

Despre ele ne va informa începînd din acest număr.

În toamna anului trecut aveau să intre în circuitul științific mai multe descoperiri de artă rupestră din țara noastră. Este vorba de două peșteri cu gravuri din Munții Apuseni și un megalit gravat de la poalele Călimanilor.

„PEȘTERA CU INCIZII" este situată în apropierea satului Finațe, comuna Cîmpani, jud. Bihor, la circa 500 m altitudine, și a fost descoperită încă din anul 1975 de D. Sisină și P. Brijan, care au observat pentru prima dată gravurile de aici, fără să le descrie însă într-o publicație de specialitate. Aceste gravuri constau din două siluete umane realizate în manieră liniară; au dimensiuni modeste, una din ele atinge 35,5 cm, iar cealaltă puțin sub 24 cm lungime. Prin stilul în care au fost efectuate, ne amintesc de gravurile din nordul Gorjului, descoperite cu mulți ani în urmă de C.S. Nicolăescu-Plopșor.

Silueta umană (fig. 1, pag. 24) ne amintește de cultul soarelui (atît de plastic sugerat prin reprezentările cunoscute din Peștera Pircălabu), iar cealaltă (de asemenea antropomorfă din „Peștera cu incizii", fig. 2) are multe asemănări cu una din reprezentările existente în peștera de la Vaidei.

De altfel, una din aceste „figuri" din „Pestera cu incizii" își găsește multe analogii chiar în regiuni mai îndepărtate, mai cu seamă în arta liniară din vestul Europei. În acest sens, poate cea mai frapantă asemănare stilistică se remarcă la un personaj cu capul înconjurat de raze și îmbrăcat cu un fel de manta din Pirineii catalani, de la Coll de la Font-Roja. La fel ca silueta umană din peștera de lîngă Finațe, el ridică brațul drept într-un gest solemn, iar cu cel stîng pare a ține sub protecția sa un mic personaj, care nu este exclus să fi existat inițial și în peștera noastră, dar a dispărut, probabil, odată cu distrugerea substratului unde au fost efectuate.

Reprezentarea de la Coll de la Font-Roja a fost unanim interpretată în legătură cu cultul soarelui.

Silueta umană soleiformă din „Peștera cu incizii" poartă în partea inferioară a corpului un însemn al sexului masculin. Marcarea sexului la figurile umane din această perioadă este obișnuită, observîndu-se o relativă varietate a detaliilor stilistice. Un indiciu asemănător se poate observa în porțiunea superioară a corpului celeilalte siluete, dar poziția sa este greu de interpretat în privința marcării sexului masculin. De fapt, această siluetă, prin cele două linii de deasupra capului, pare mai degrabă a indica intenția artistului de a reda un drăcușor, amintind de multitudinea unor astfel de reprezentări găsite la Valcamonica (Italia) sub numele de „diavolo".

Ne-am putea gîndi la o eventuală intenție a artistului de a sugera lupta dintre spiritele răului și cele ale binelui. Avem în vedere faptul că, mai ales în epoca metalelor, omul preistoric se închina soarelui, ca o recunoaștere a rolului său în derularea celor două mari cicluri climatice — vară și iarnă — materializate economic prin semănatul și culesul recoltei, extrem de importante în procesul de sedentarizare, în asigurarea hranei comunității și, în consecință, a perpetuării generațiilor.

Trebuie să menționăm, de asemenea, că poziția celor două siluete nu pare a fi întîmplătoare în cadrul general al artei schematice liniare europene. Omul soleiform este dispus sub reprezentarea interpretată ca drăcușor, după cum adesea în arta schematică europeană „geniile tutelare" — redate de cele mai multe ori sub forma soarelui umanizat — se găsesc dispuse la baza gravurilor cu care formează ansamblul respectiv sau în dreapta acestora.

Nu este exclus ca mîna dreaptă a siluetei om-soare, îndreptată în sus, spre cea a drăcușorului, să semnifice un fel de avertisment, de luare aminte, în fața spiritelor rele. Mîna stîngă a reprezentării soleiforme, întinsă la orizontală, pare într-o poziție protectoare, chiar dacă sub ea poate că nu a existat niciodată gravată o siluetă umană, precum la Coll de la Font-Roja. După ce semnificația animalului pictat pe pereții grotelor în paleolitic dispăruse, rolul acestora este preluat, la începutul epocii bronzului, de soare, figurat singur sau în apropierea omului, în cuplu om-soare, ca simbol al victoriei eroilor asupra forțelor demonice și ale morții. Într-o manieră sintetică, diversele interpretări privind cultul soarelui se fondează pe rolul benefic al astrului suveran, generator de viață, iar multiplele sale figurații devin semne magice destinate pentru a stărui pe lîngă puterile oculte în favoarea personajelor reprezentate.

Avînd în vedere analogiile stilistice ce se pot face cu situații asemănătoare din Europa, nu este exclus ca reprezentările din „Peștera cu incizii" să aibă o vîrstă contemporană epocii fierului, poate La Tène.

Dr. MARIN CÂRCIUMARU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Mulțumind juriului care mi-a acordat premiul revistei „Flacăra", îl rog să aibă bunăvoința de a transmite valoarea lui materială Bibliotecii „Nicolae Iorga" din orașul natal al lui Nichita Stănescu. Sau, în ordine cronologică, din orașul meu natal și orașul lui natal. Orașul meu natal pe care nu prea l-am iubit și orașul lui natal pe care — sînt atîtea mărturii —, mult l-a iubit.

GEO BOGZA

10 aprilie 1988

Cîntarea României

Bucuria jocului

Nu știu exact ce vechime au exploatările miniere în bazinul carbonifer al Văii Jiului. Am aflat însă de curînd că explorările artei dramatice în bazinul la fel de bogat al spiritului din aceste locuri au o vechime de 150 de ani. La Tîrgu Jiu se face teatru de pe vremea cînd trupa Miiescu situa localitatea, prin reprezentațiile ei, între primele cinci orașe ale României cărora scena le aureola prestigiul cultural cu succesul de epocă al pionieratului în această parte a țării. Îndrăzneala actuală a trupei de amatori a Teatrului popular din Tîrgu Jiu de a urca pe scena de pe Bulevardul Magheru și a juca Molière în inima Capitalei, într-o sală arhiplină, cucerită de curiozitate și simpatie pentru „aventura" gorjenilor trebuie privită în lumina acestei tradiții istorice.

Am văzut trupa la lucru pe scena Teatrului Nottara jucînd **Doctor fără voie** de Molière, descurcîndu-se într-un spațiu al atîtor răsunătoare succese profesioniste fără nici un complex, cu o bucurie și o prospețime a jocului care ar face întrutotul profitabilă, și pentru spectatori și pentru actori, repetarea experienței. Desigur, nu există o tradiție Molière la Tîrgu Jiu și este un mare curaj din partea Teatrului popular de aici să vină tocmai pe o scenă din Capitală cu o partitură intrată de mult în circuitul mondial al valorilor. Îndrăzneala are însă justificare din cel puțin două motive. Cînd tînărul regizor Marian Negrescu a optat pentru această piesă, n-a făcut-o din dorința de a realiza o montare care să concureze performanțele profesioniste. În absența unui teatru profesionist, Teatrul popular din Tîrgu Jiu, însuflețit de oameni de cele mai diverse profesii care fac artă în timpul lor cel mai liber și pe sacrificiile lor strict personale, cu o pasiune răsplătită pe deplin abia de succesul unui astfel de spectacol susținut la confruntarea deschisă de public în inima Capitalei — succes din care se vor hrăni sufletește poate toată viața, fiindu-le su-

(Continuare în pag. 15)

ION ZUBAȘCU

Pentru acești oameni activitatea artistică și cea productivă are o singură cheie: lucrul bine făcut!

În fața istoriei

Cu un timp în urmă răspundeam, tot în aceste pagini, întrebărilor unei anchete inițiate cu privire la „testamentul" Văcărescului: **„...creșterea limbii românești".**

Crescută fiind de o mamă care vorbea corect, frumos și colorat, am avut — de cînd mă știu — respect față de limbă. Limba era (și este pentru mine) cel mai important fel de manifestare a omului, cel prin care se făcea cunoscut și prin care cunoștea pe alții. Mai bine de șaisprezece ani petrecuți cu lucrul de redactare la **Dicționarul limbii române** — și la cel „explicativ", apărut în 1975, și la cel mare, „tezaur" în curs de apariție — mi-au disciplinat acest respect, precum și răbdarea și minuția.

De la mitica aventură cu Turnul lui Babel încoace, oamenii, ca să se-nțeleagă, au fost nevoiți să-nvețe limba sau limbile altora. Unii s-au apucat să-nvețe limbile altora care-aveau norocul unei situații geografice, economice, și, prin urmare, și politice privilegiate. Judecînd cu dreptate, limbile devenite și ele privilegiate, grație norocului popoarelor care le vorbeau, au meritul de-a fi răspîndit în lume tot ceea ce a creat mai înalt spiritul omenesc de pretutindeni. Întorcîndu-mă la „testamentul" Văcărescului cum te-ntorci la o piatră de hotar — de hotar ce-ți aparține — îi interpretez semnificația nu doar ca pe un îndemn al „creșterii", deci, al cultivării limbii românești ca obiect de studiu lingvistic, prin orînduirea ei în reguli și-n tipare, ci, mai cu seamă, ca posibilitatea de exprimare a unui cît mai ales și mai bogat cuprins de idei. Limba este cea mai de preț zestre oferită de un popor scriitorilor săi, acelor creatori care nu pot fi altceva decît conștiințe în care se reflectă lumea și existența ei, mînți în stare — cel puțin din punct de vedere teoretic — să prefacă fapta în imagine, evenimentul — în metaforă, istoria — în sentință. Eu sînt beneficiara și slujitoarea acestui tezaur al poporului care m-a născut.

Reflectarea lumii în unele conștiințe rămîne un permanent mijloc de legitimare în fața istoriei, care tot preface, stinge și ridică fără odihnă civilizații, culturi...Temple s-au spulberat, cetăți s-au năruit, palate au fost acoperite de nisipuri. Homer, Dante, Shakespeare, Eminescu ne-au rămas: tutelari ca **stelele-n cer.** De nestins.

Cînd eram copil îmi plăcea, probabil ca mai tuturor copiilor, să-mi închipui întîmplări în care **eu** puteam face dreptate: îi ocroteam pe cei slabi, necăjiți și nedreptățiți și-i pedepseam pe răi, pe fameni și pe samavolnici. Deveniți adulți, luați cu viața, copiii sînt adesea părăsiți de visele vîrstei dintîi. Spre deosebire de ei, visele din copilărie mi-au rămas fidele. Mai bine spus, le-am rămas eu credincioasă. Cu alte cuvinte, vîntul de haiducie îmi tot bate prin suflet...Cum atîția oameni „comit" atîtea și-atîtea lucruri constrînși fiind de felurite sindromuri, printre care, cel mai frecvent — cel al puterii, m-am apucat și eu de scris: dintr-un spirit de dreptate și de fidelitate. Era singurul mod care, în condiția mea socială, îmi îngăduia să-i apăr pe unii, să-i disprețuiesc pe alții; singurul mod care-mi permitea să fiu un martor cinstit al istoriei pe care-o trăiam, un evocator al celei trăite de cei de dinaintea mea, pentru a-i putea păstra mereu în suflet și-a-ncerca să le duc mai departe gîndurile, strădania, sacrificiul, prefăcîndu-i în personaje, în poveste. Ideea martorului cinstit, a truditorului la ridicarea necontenită a construcției lăsată moștenire de Văcărescu, nu m-a părăsit niciodată.

Acest mod de-a gîndi (și de-a scrie) mi se pare potrivit unei largi audiențe: fapt care m-a făcut refractară atît la mode și la modele „aduse cu ultima navă", cît și la dorința de-a fi originală și novatoare cu orice preț. Spiritul omului, ca și istoria de altminteri, este una dintre cele mai elocvente modalități de ilustrare a dialecticii. Într-o lume în permanentă schimbare, am considerat că am dreptul (și datoria!) să-mi aleg repere mai presus de mode și de contingent. Raportate la aceste „puncte de referință istorică", indiferența și ignorarea (voită sau nu) mi se par cele mai mari dintre relele lumii.

Sensibilă în fața prețuirii și a recunoașterii, bucurîndu-mă să constat că nu predic în pustiu, imună la persiflare și la eventuală obtuzitate (în urma unei vaccinări necesare oricui își pune mintea la vedere), uitîndu-mă înapoi și privind și înainte, îmi dau seama că nici atemporalitatea și nici ateritorialitatea nu sînt de mine. Etica și, prin urmare, estetica mea rămîn legate mereu de coarnele plugului. Românesc.

ILEANA VULPESCU

POEM PENTRU PATRIE

Fără tine

Cît te cuprind în cupa vederii dedesubt,
Tu care-mi bați în sînge un clopot de aramă,
Ești trupul de mireasă din care eu m-am rupt
Și crucea mea cea dulce Țară-Mamă.

De n-aș vedea lumina pe care mi-o arăți,
Orb de nefericire te-aș pipăi cu pleoape,
Străveche ctitorie zidită în Carpați
Pe cînd era în lume doar piatra și doar apa.

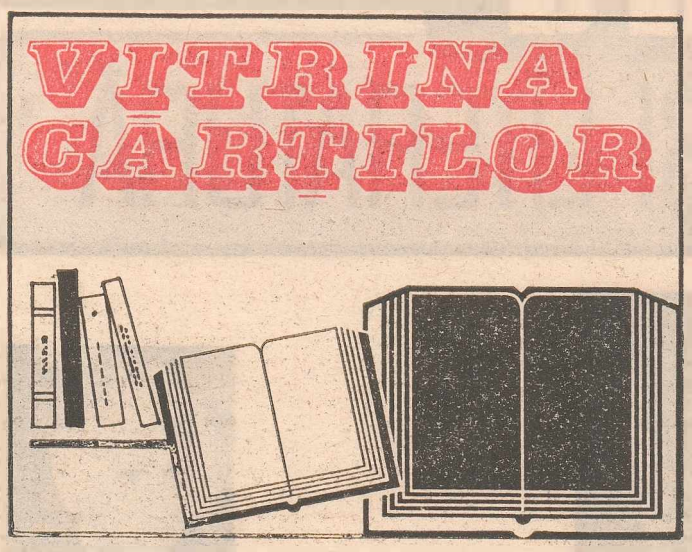
Cum mă alint sub toga iubirii ce mi-o dai
Înfricoșat de clipa retragerii albastre,
Visînd eternitatea pe-un țărm păscut de cai
Și nemurit de focul culorilor din astre.

Inel ce-mi legi făptura de fluturi și de munți,
Tu, rugăciune mută scrisă adînc în sînge,
Cei ce-au uitat de tine mor tineri și cărunți
Și ochii goi de soare se sting și nu știu plînge.

Călătorește-mi dorul pe bunul tău pămînt,
Învață-mă să sufăr doar cînd îmi ești departe.
Eu, fără tine, țară sînt gol ca un mormînt
Pe care spada lunii în falii îl desparte.

MIRCEA MICU

VITRINA CĂRȚILOR

● Treaptă superioară în creația sa romanescă, noua și masiva carte a polivalentului scriitor clujean Mircea Vaida, rod al unei documentări întinse pe parcursul a zece ani, „cronică necronologică" — după expresia autorului însuși — romanul **Corinda** e saga unei ramificate familii transilvane ur-

mărite din secolul XII pînă în zilele noastre, pe un spațiu geografic la fel de întins, acoperind Apusenii, Sălajul, Bistrița, Maramureșul. Împărțit în cinci mari capitole, fiecare purtînd un motto care reflectă mișcarea gîndirii creatoare a lui Mircea Vaida, romanul e un cîmp de interferență rezultat din întrețeserea emisiilor unei serii de cîțiva naratori care alternează punctele de vedere asupra realului cuprins în anvergura desfășurării epice, naratorul principal rămînînd Radu Corinda. Dacă avem în vedere cadrele generale ale romanului ardelean, saga lui Mircea Vaida mizează pe o benefică primenire estetică netrădînd, desigur, majorele imperative morale ale marii proze ardelene, lăsînd memoria afectivă să rememoreze un spațiu în care istoria, convulsivă uneori, se desfășoară imperturbabilă, suverană, anihilînd individul sau răsplătindu-l cu aura sa eroică.

● Prin noua sa carte de versuri, **Sat de cîmpie**, Ed. „Albatros" (cu o copertă nemeritată), poetul Marin Lupșanu rămîne consecvent toposului liric contextualizat în toate cărțile sale anterioare. Trebuie să privim cu simpatie efortul acestui poet tînăr de a se încăpățîna să scrie

o poezie a satului într-un context în care generația '80 și-a afirmat, ca unul din principalele sale imperative, urbanizarea pînă la saturație a paginii. Consecvența cu care Marin Lupșanu își cultivă universul propriu nu e doar un semn de curaj exterior ci mai ales o marcă a talentului și conștiinței clare a identității de sine. Dar dacă în cărțile anterioare clișeele invadau pe alocuri poezia, satul propus de versurile sale rămînînd un spațiu tributar în bună parte imaginii tradiționale noua sa carte este o izbîndă plăcută nu atît a poetului Marin Lupșanu cît și a liricii tinere, fiecare poem actualizînd realitatea extrem de pregnantă și tensionată a cîmpiei române, transfigurînd în imagini profunde și tulburătoare, extrem de proaspete, marile prefaceri prin care trece azi arhaicul spațiu al ruralității noastre.

● Dacă nu ne înșelăm, cartea lui Ionuț Cîrjan **Îmblînzitorul de oglinzi**, Litera, 1988, este nu numai o apariție poetică frumoasă în sine ci stabilește, în egală măsură, și o performanță editorială: este prima carte de versuri a unui reprezentant al valului '90 sau (de ce nu?) 2000. În ciuda sitelor editoriale tot mai dese, ultima generație, mereu ultima generație, e din ce în ce mai grăbită. Editura Litera pare a fi deocamdată fisura benefică prin care ea se infiltrează într-un climat poetic dominat de valul optzecist, aflat și el în curs de elucidare. Nu e atît de important că Ionuț Cîrjan n-are încă o artă poetică proprie, un buzdugan al său de prospețime cu care să lovească dinspre anul 2000, în poarta, casa și masa valului '80, debutul său pare să se producă, dimpotrivă, sub auspiciile acestuia (Traian T. Coșovei se grăbește el

însuși, prezentîndu-l pe ultima copertă, să devină dispecerat de tinere talente din aceeași percepție acută a accelerării timpului spre sfîrșit de mileniu), important e că Ionuț Cîrjan a apărut cu un volum ce dovedește buna stăpînire a cuvîntului scoțind la suprafață insule mari de poezie autentică care ar putea deveni cu timpul continente. Să salutăm deocamdată această erupție marină, acest mesager grăbit al mileniului trei cu emoția și speranța că apariția sa va fi de cel mai bun augur în primul rînd pentru literatura română.

● În prestigioasa editură Junimea, dramaturgul Mircea Radu Iacoban publică recent volumul **Martor**, ale cărei prime pagini dau impresia că scriitorul ieșean a adunat între coperțile cărții cronicile dramatice, tabletele și tot ceea ce ține de laboratorul și îndelunga sa experiență de dramaturg și om de teatru. Pe măsură însă ce înaintezi în fragmentarismul bine regizat al volumului, descoperi că el este în egală măsură un compendiu de conștiință artistică și civică, notațiile uneori extrem de percutante au forța apelativă și de penetrație a unor pagini de jurnal scris cu mîna pe inimă și conștiință. Noua carte a lui Mircea Radu Iacoban este un apel la demnitatea morală și identitatea de sine a omului contemporan și a culturii sale pe care o poate edifica și menține de veghe cu prezența sa activă și conștientă.

ION ZUBAȘCU ■

„Sfișierea lui Orfeu"

Dacă mi s-ar propune să găsesc o emblemă a poeziei pe care aș dori să o scriu, alegerea mea s-ar opri de îndată la o paradigmă mitică : figura lui Orfeu. Potrivit legendei, Orfeu este poetul care a reușit performanța unei adevărate «unificări a realului» numai prin intermediul artei : la sunetele lirei orfice, natură și idee, materie și spirit, zei și animale își regăseau armonia. Performanță temporară, probabil, de vreme ce Orfeu însuși a dobîndit-o cu prețul propriei fragmentări, al unei sfîșieri tragice ; dar această «temporaritate» are toate virtuțile eternității : capul poetului plutește multă vreme pe ape. Culeș apoi din valuri slujește omenirii drept oracol.

Într-o vreme a «obiectualizării», a «multiplicării» sau, dimpotrivă, a «reducerii» eului poetic, paradigma orfică pare decisă să continue și chiar să indice calea unei «rezolvări» pașnice a tensiunii subiect-obiect, altfel spus, să sugereze sensul unei posibile «unificări a realului».

Mi se pare deosebit de relevant faptul că cea mai semnificativă nouă orientare în artă, mă refer la tendința numită post-modernistă, se subintitulează adeseori neo-orfică. Faptul confirmă încă odată afirmația lui Mircea Eliade : «Orfeu este una din rarele figuri mitice grecești pe care Europa, fie ea creștină, iluministă, romantică sau modernă (și chiar „post-modernă", am adăuga noi), nu a vrut să le uite». Dintre toate datele mitului, un episod anume pare să fascineze cel mai mult conștiința artistică de azi : acela al sfîșierii lui Orfeu de către menade. Ihab Hassan, în postfața din 1982 intitulată chiar : **Sfîșierea lui Orfeu. Spre un concept de post-modernism,** leagă simbolic de acest episod o seamă de atribute ce caracterizează, se pare, post-modernismul însuși : dispersare, de-construcție, de-totalizare, dis-juncție, de-creație etc. Dar accepția lui Ihab Hassan, sfîșierea și de-structurarea aceasta nu vizează, așa cum m-aș fi așteptat, făptura lui Orfeu — sacrificiul individual văzut ca premiză a perenității creației — ci, în mod paradoxal, trupul și ființa poeziei. Ideea aceasta, trebuie să recunosc, mă descumpănește. Prea legat de logica mitului, niciodată nu mi l-am închipuit pe Orfeu comportîndu-se ca o menadă a cărei victimă să fie chiar cuvîntul cu înțelesul lui cu tot. Împărtășesc întrutotul oroarea pentru esoterismul afectat, pentru mistagogia «sensurilor» inventate, sunt de acord cu demistificarea ironică a absolutismului în artă, mi se pare întru totul salutară întoarcerea către i-postazele istorice ale artei — această nevoie de anamnează a post-modernismului este dealtfel perfect raportabilă la «orfism». Ceea ce mi se pare însă mai greu de înțeles este, pe lîngă cele de mai sus, o anumită lipsă de finalitate a demersului. Cineva, Andrei Pleșu, mi se pare, spunea foarte bine că post-modernismul diagnostichează exact, dar nu reușește să vindece. Cînd «sensurile» se golesc de conținut, așa cum s-a întîmplat de atîtea ori în secolul nostru, nu cred că soluția cea mai bună este întoarcerea spatelui către lumea semnificațiilor. Este exact ceea ce paradigma lui Orfeu nu o presupune.

După cum nici imanentismul declarat al multor teoretizări pe marginea fenomenului post-modern nu trimite la Orfeu, ci parcă, dimpotrivă, se îndepărtează de lecția acestuia. O artă care nu mai poate părăsi registrul evidențelor devine inevitabil apteră. Fără deschidere într-un «dincolo» dintotdeauna, aripile spiritului s-ar atrofia și poezia ar ajunge cu timpul pasăre, nu neapărat domestică, dar sigur nezburătoare. Or, după cum se înțelege, esența poeziei este, prin excelență, verticalitatea ; oricît spațiu orizontal, oricită «obiectualitate» ar acoperi, fără decise rupturi de nivel, fără treceri fulgerătoare de la un palier al realului la altul, nu se poate vorbi de poezie mare în adevăratul înțeles al cuvîntului. În absența sensului însă, am mai putea vorbi de «verticalitate» ? Oare nu cumva atunci entropia covîrșește, «liniștește», orizontalizează totul ? Este adevărat că Jocurile de limbaj (este cunoscută tendința spiritului post-modern de a elabora strategii multiple ale jocurilor de limbaj) mai eliberează (pentru o clipă) energii considerabile. Aceste energii se cheltuiesc însă extrem de rapid și în textul poetic se poate înstăpîni foarte repede o nouă egalizare a nivelurilor. Chiar dacă este vorba pe moment de o «punere în exces» a sensurilor, în final, tocmai datorită acestui exces tot de o pierdere este vorba. Rezultatul este că Orfeu în varianta ludică poate fi «liniștit» : sacrificiul său s-a transferat pe nesimțite asupra poeziei.

În acest caz, nu ne rămîne decît să-l așteptăm pe adevăratul Orfeu. Indiferent de unde ar veni, din post-modernism sau din cu totul altă parte, el va trebui să-și asume condiția sa de neinvidiat, să se sacrifice pe sine și să încerce să readucă poezia pe tărîmul Sensului...

CEZAR BALTAG ■

Drumul meu spre critică

Era în anul 1950. În acea vreme frecventam cenaclul clujean **Secolul XX** cu multă plăcere. Poezia citită în cenaclu era decentă, centrată

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

Cultul lui Socrate

Există în cultura românească un cult adînc pentru moștenirea spirituală rămasă de la gînditorul Socrate. Am fi înclinați să explicăm această continuă întoarcere a culturii românești spre Socrate prin faptul că acesta este unul din întemeietorii oralității. În spiritualitatea noastră, oralitatea ocupă un loc determinant, prefigurînd temeiurile mari ale culturii, fie că e vorba de eposul poporan sau de amplitudinile cu semnificații existențiale ale baladelor.

În contextul de mai sus literatura românească de specialitate s-a îmbogățit recent cu încă o lucrare valoroasă : Xenofon, **Amintiri despre Socrate,** (1987), Editura Univers, traducere, prefață, note și indici de Grigore Tănăsescu. Putem spune că e vorba de o premieră culturală, dată fiind importanța lucrării în aria culturii europene și interesul sistematic pentru personalitatea de excepție a marelui filosof al oralității.

Descoperirea lui Socrate, așa cum o face Xenofon, are în vedere puterea unei înțelepciuni în acțiune, cu vădite intenții de a pune în lumină trăsăturile definitorii ale unei caracterologii socratiene, cu influențe benefice pînă în vremea noastră. Să amintim faptul că în prima jumătate a acestui veac, filosoful francez Gabriel Marcel inaugura neosocratismul, o încercare temerară de a semnala valoarea înțelepciunii orale la impactul ei cu informația lumii moderne. Dacă există un dialog modern în sfera creației și a valorilor spirituale, atunci acesta își are originile și în deschiderile spre lume preconizate în interiorul cetății de către Socrate. El a cultivat, după Xenofon, dialogul, nevoia de semen pentru a ajunge la noi înșine ; a cultivat virtuțile cele mai alese, de la modestie și generozitate la bunătate și iubire, neștiind, cum s-ar spune, să înșele. Prin Socrate se instaurează o viziune despre om ca fiu al polisului și despre polis, cetatea, ca o realitate socială a tuturor prin care oamenii se verifică în ceea ce fac ori gîndesc.

În capitolul : **Convorbiri memorabile** întîlnim legătura de structură dintre om și comunitatea umană în care trăiește, adîncind rosturile celui dintîi atunci cînd îi spune Socrate lui Criton, cel care hrănea o haită de cîini, astfel : „Nu crezi că ar fi bine să hrănești și un om, care ar voi și ar fi în stare să-i depărteze de la tine pe cei care ar încerca să-ți facă vreun rău?" Era o cale spre om, așa cum o înțelegea Socrate, deși Criton avea îndoielile lui, numai că acțiunea promovată de către cel dintîi l-a convins.

Portretul moral și spiritual al lui Socrate ni se dezvăluie și în capitolul **Despre economie,** unde se face o adevărată incursiune în felul de a gîndi al obștei, fără a neglija interesele individului și fără a fi lezate ale celorlalți. Socrate a gîndit întotdeauna pentru toți, căci el gîndea asupra destinului uman.

Cu **Banchetul** și **Apologia** se încheie cartea despre Socrate, capitole dense în ideatica lor, îndemnînd la cugetare continuă în perspectiva unui mesaj umanist de durată.

Se cuvine să amintim că tocmai din perspectiva acestui mesaj umanist traducerea lui Grigore Tănăsescu, el însuși umanist de vocație în contemporaneitatea culturii, semnifică un act de creație prin perfecțiunea cuvîntului folosit în traducere, ales din aria largă a limbii românești. Deschiderile din **Prefață** au un rol orientativ de durată, semnalînd interdependențele posibile în istoria culturii, luînd ca model gîndirea lui Socrate, Notele și indicii de materii și nume sînt de asemenea repere sigure ale unui enciclopedism care dă temei cercetării clasice în cultura română.

VASILE VETIȘANU ■

Istorie secretă — istorie captivantă

Gheorghe Buzatu este un Alfred Hitchcock al istoriei celui de-al doilea război mondial : el știe să-și țină, literalmente, cititorul cu sufletul la gură, introducîndu-l și conducîndu-l cu o măiestrie a suspense-ului în labirintul enigmatic al conflagrației din anii 1939—1945. Ultima sa carte **Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial** Vol. I (Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, 390 p.) ne apare ca o adevărată încununare a contribuțiilor sale la preistoria imediată și istoria celui de-al doilea război mondial : informație inedită de inestimabilă valoare, o bibliografie care capătă uneori proporții prodigioase, și, mai presus de toate, expunerea captivantă a unor

general pe emoție. Fără îndoială că citeam eu versuri în cenaclu, visul meu de odinioară fiind intrarea în marele clan al poeților. Îi aduc și acum aminte de unele titluri de poezii ca **Poem pentru fata cu degete lungi** și **Ora Capistrana.** Dar cum se apropia selecționarea absolvenților de la vechea facultate de litere și filozofie pentru unele posturi universitare, un coleg de la Cluj a folosit drept argument împotriva mea propriile-mi poezii. Chemat de autoritățile universitare și sfătuit să scriu versuri cu un caracter mult mai angajant, altfel că acelea, chipurile, ar fi fost „decadente", i-am declarat doctorului-medic care mă termona, că m-am hotărît definitiv să renunț la poezie și să optez pentru **literatura comparată.** La data aceea nu puteam încă intui faptul că opțiunea mea voinicească mă punea în fața unor dificultăți foarte mari. Pînă cînd aspirația mea să devină o realitate a trecut un timp foarte îndelungat. Stagiul la revista armatei **Viața militară** mi-a dat o deprindere a scrierii de studii și cronici, dar nu și o direcție clară de urmat. Micile încercări la **Tînărul scriitor** cu articole despre **Pavel Dan, G.M. Zamfirescu** și alții, n-au avut nici ele un ecou deosebit.

Anii petrecuți la Leipzig m-au introdus definitiv în capcanele literaturii comparate, lărgindu-mi orizontul informațional prin lectura unor cărți moderne de teorie și literatură. Atunci s-a configurat interesul meu pentru **Brecht și teatrul epic,** pentru **farsa tragică** și **noul roman francez,** cărți pe care aveam să le scriu mai tîrziu.

Apropierea de stilul critic s-a făcut prin cronicile **de carte străină.** Întotdeauna mi-am spus că un critic își poate exercita mai bine gustul prin punerea unui diagnostic estetic pe cărțile mari. Travaliul îndelungat pe cărți mediocre, seriale, nu este de natură să stimuleze spiritul critic de finețe. Dar cronica de carte mănîncă și timpul mult pe care l-am dat pentru alcătuirea masivelor studii de literatură comparată m-au îndepărtat o bună vreme de cultura română, de valorile noastre literare de actualitate. Sînt cel puțin zece ani de cînd am început să resimt această stare ca pe o desfertare tristă de la cerințele culturii naționale. Dar dintr-o asemenea stare de criză nu puteam ieși decît printr-un imens efort de lectură, menit să mă familiarizeze cu viața noastră literară în așa fel încît punctele mele de vedere să nu aibă o argumentare precară. Critica trebuie să fie persuasivă, de aceea se bazează pe o anumită retorică a argumentării. Criticul nu trebuie să-și propună să devină o speriere oare pentru scriitori, dar nici nu poate năzui să fie foarte agreat de confrați. Starea sa fericită de spirit se realizează, după părerea mea, în solitudine, nu în forfota cafenelei literare. Stările de apropiere sau de respingere vizează doar cărțile, nu și oamenii. Cînd libertatea de exprimare a judecăților critice este mai mică decît a scriitorilor înseamnă că climatul literar nu este bun. Dar nici situația inversă nu este mai fericită.

Critica adevărată, deschisă, așa cum înțeleg s-o practic și în calitatea mea de cronicar de revistă, nu se poate înfăptui decît într-o democrație literară, intolerantă doar față de aberațiile scrisului.

ROMUL MUNTEANU

Patria literaturii și literatura patriei

Dacă nu aveam o patrie, nu aveam o literatură, spunea odată Zaharia Stancu, adresindu-se cu precădere scriitorilor tineri.

Îndemnul acesta, chiar înainte de a-l cunoaște, m-a călăuzit de la primele pagini publicate pînă la ultima carte editată, volumul „Tînăr în țara tinereții", apărut nu demult la Editura Militară.

Fie că s-au numit „entuziasmul veșnic postura mea firească", fie că s-au rostit „din țara la cumpăna verii", metaforele mele, fără a se repeta, au exprimat același vital patriotism, adică aerul fără de care nu puteam respira.

Vreau să cred că nu m-am aflat pe un drum greșit, exterior poeziei în tot ce are ea mai durabil și mai demn de prețuire. Întotdeauna mi s-au părut demne de luare aminte cuvintele lui Mihai Eminescu din articolul despre „Bălcescu și urmașii lui" : „Munca este izvorul libertății și al fericirii".

Sînt bucuros ca odată cu această primăvară prin care natura patriei își reînnoiește forțele, să-mi reînnoiesc și eu sevele care mi-au menținut poezia mereu tînără în țara tinereții.

Poate tocmai de aceea am scris răspicat această condiționare, a poeziei de patria în care trăim și pe care o înnoim neîncetat. Patria literaturii și literatura patriei — iată sintagma de aur a dezvoltării întregii poezii românești.

Noțiunea de patrie are în viziunea mea un înțeles atotcuprinzător. De aceea, dacă mi se permite, voi conchide prin citarea a două strofe din poezia „Independența și natura patriei" :

Ca patrioți lucizi și nu ardenți,
Mereu, metal în fierbere, nu zgură,
În toate vrem să fim independenți,
Dar niciodată față de natură.

De-a patriei natură mai ales,
Cu tot ce ne-nconjoară : riul, ramul,
Ca unii ce nicicînd nu am purces.
Să ne extindem peste granițe neamul.

NICULAE STOIAN

Iubirea de frumos

Tudor

În fiecare primăvară, de aproape un deceniu un grup de istorici, profesori și cercetători împreună cu un poet sărbătorim într-o școală, muzeu, academie ori facultate, mereu în altă instituție, în fața altor oameni, intrarea lui Tudor Vladimirescu în Capitală cu o pîine aurie în brațe, pe cal alb, fără sabie, ca un păstor cu cămașa morții îmbrăcat întru eliberarea neamului său.

Profesorul, istoricul Gheorghe Iscru, sufletul acestor comemorări, ne-a strîns laolaltă pe cei ce ne-am ocupat la un moment dat de acest bărbat măreț junghiat de tînăr și asvîrlit într-o fîntînă, după ce însă își spusese cuvîntul peste veacuri în istoria României.

Cercetătoarea dr. Olivia Strachină, ardeleancă de pe Mureș, de la Arhivele Statului, descoperitoare și descifratoare a steagului lui Tudor pe urmele lui Onisifor Ghibu, an de an vine în fața sălilor pline cu noi documente și mărturii legate de epocă.

În acest an a expus pentru întîia oară steagul tricolor cu chipul lui Tudor imprimat în țesătura lui de către petroliștii văii Prahovei cu peste un veac în urmă.

Profesorul dr. inginer Nicolae Leonăchescu aduce mărturii legate de știința lui Tudor de Gheorghe Lazăr ce i-a însoțit lucrarea, de școala românească de științe exacte a epocii.

Acum dînsul caută urmele marelui inginer Carol Caracioni din Odorhei care a revoluționat tehnica de extracție a sării din salinele Țării Românești la începutul veacului trecut.

Muzicologul Mircea Ștefănescu și-a prezentat masiva carte apărută de curînd, cuprinzînd și cîntecele și poeziile populare legate de revoluția lui Tudor.

Pecetea inel atribuită lui Tudor, descoperită de curînd de către învățatul dr. Nestor Vornicescu de la Craiova în reproducere mărită ne-a însoțit în evocările noastre ca și cîntecele, zguduitoarele imne ale pandurilor, rămase mărturie din acei ani zbuciumați dar hotărîtori în devenirea poporului nostru.

Vom mulțumi Muzeului Municipal de Istorie ce ne-a găzduit popasul comemorativ legat de Tudor Vladimirescu în această primăvară.

Ne-am despărțit ca de obicei cu gîndul de a merge mai departe, întru cinstirea faptei jertfitoare a nobilului înaintaș.

IOAN ALEXANDRU

Desene pe asfalt

Casă pentru poet

55.

Atîți ani ar fi împlinit la 31 din martie Nichita Stănescu și Ploieștii lui mult lăudați și iubiți de propria-i scrisă au ignorat acel 13 (31 întors) decembrie 1983 ce ne-au văzut deasupra gropii sale deschise sub umbra înghețată a unui tei eminescian, sărbătorindu-și poetul ca și cînd el încă ar mai avea trup și glas.

Mutat începînd cu această a treia ediție din decembrie în martie **Festivalul național de poezie Nichita Stănescu** a celebrat nu atît amintirea poetului, cît fremătătoarea lui prezență capabilă să anuleze, edictual, o frîngere sub zenit, preferîndu-i o veșnică naștere spre o tinerețe și ea fără sfîrșit.

Nu despre **Festival** vreau să vorbesc, el a fost în toate o reușită, cît despre încăpățînarea ploieștenilor de a crede că Nichita al lor nu are a face cu auria pulbere a arhivisticii ori cu marmura muzeală.

Ei nu i-au consacrat acestuia un muzeu „clasic" ci o... casă.

O casă pentru Nichita Stănescu ! Iată ce a obsedat primăria Ploieștilor deși poetul s-ar zice că mai are una, la București, și o alta chiar în urbea de-l are în catastife și pe Caragiale, casă modestă, pe strada Buciumului unde el a văzut lumina zilei, lumina lumii (chiar dacă tipograful culege lumina **lunii** greșeala îi e iertată) și unde, vara, gospodărește o mamă îndoliată în tovărășia fiicei mezine.

Rămasă miraculos în picioare după ce orașul a fost victima, țința, a celor mai puternice aviații de bombardament ale războiului din urmă, casa zisă a lui Hagi Prodan a fost restaurată, mădular cu mădular, ca o vioară, după alcătuirile ei originare din lemn, precum va fi fost. E o casă cinstită de tîrgoveț, trecută cu mult peste ani o sută de la înălțare, casă cu cerdac larg, susținut de stîlpi gracili terminați sub tavane înflorite cu lujere de lemn. Acoperișul e semeț, ascunzînd puținătatea odăilor, grădina săracă, punînd chenare verzi pereților albiți cu var primăvăratic.

Deci **aceasta** e casa lui Nichita Stănescu ?

Deci Nichita Stănescu are o casă ?

Peste putință, îți vine a zice și totuși înțelegi repede cît de logică a fost hotărîrea edililor. S-ar crede că lui Nichita, în consonanță strictă cu poezia sa i s-ar cuveni o construcție gîndită de computer și înjghebată cu desen astral din „metaluri de-ale lor", de-ale visătorilor unei arhitecturi ce a trecut demult pragul mileniului ce vine, cu spițe de nichel aburit și cu pereți rotitori de cristal. Și cînd colo, auzi dumneata ce comedie : var, șindrile, bușteni afumați, cioburi de pisanii ! Nici o urmă de materialuri exotice — iarbă „proastă", clanțe de uși toate numai fier muncit cu ciocanul, chei mănăstirești și liniște, o liniște deloc „potrivită" cu asprele rumori ale orașului industrial și cu metehnele șturlubaticului „locatar" !

O **necasă** pentru autorul „Necuvintelor" ? Poate, dar de **necasă** poetul a avut parte cu îmbelșugare iar vorba sună de tot stupid. Necuvintele erau, dacă am înțeles bine, cuvinte de **dincolo** de cuvinte, atît de intens evocatoare încît s-ar putea lipsi de carnea cuvîntului însuși, o dărîmare (în fapt iluzorie) a rigorilor semantice. Poet al viitorului, Nichita a fost totuși extrem de legat de obîrșii. Nu era bătrîn (aici parafrazez pe cineva dar nu spun pe cine, persoană însemnată) ci era **vechi.** Nu iubea el gîlcevitorul verb al lui Cantemir ? Nu se vedea el pupînd oasele lui Anton Pann ? Nu l-am văzut eu pupînd (pe de-a dreptul) gardul de la Nămăiești al casei nașterii Topîrceanului ? L-am văzut. Și casa aceea nu era geamănă cu a lui Prodan și — pun rămășag — nu sînt ele, aceste case tipărite de-olaltă cu casa lui Pann de la Rîmnicu-Vîlcii ?

Umblat la Rusalimurile poeziei, Nichita Stănescu, cel ce-a scris „Laus Ptolomeaei", poema dreptului la eroare, e astfel un Hagi Nichita, prieten la cataramă cu Hagiul Grigore și jur că l-am văzut (în sfîrșit !) pe nestatornicul schimbător de domiciliu, pe sublimul chiriaș grăbit, tras la casa lui, domolit, înțelepțit, pus să se chiverniséască fiindcă prea i-au plăcut gîngășiei sale viclene, risipirea și răsfățul...

Da, ploieștenii au dăruit fiului întors între ai lui, casa visată, „mîndră și singură, au adus-o pe roate dintr-alt veac și au pus-o să-i ocrotească puținul avut, puținele „obiecte personale" ce ni-l pot povesti.

Cărți oferite cu tandre, sfioase dedicații părinților. O mașină de scris despre care n-ai crede că a scris vreodată. O servietă goală, de școlar, caiete de școală, monede antice, un joc de șah, fotografii, manuscrise. Pianul familiei, „plecat" oarecînd în chip dramatic de la Stănești și revenit la ei, cu lacul necoșcovit. Și, singur obiect exotic, o Cunună de aur (nu chiar de aur) primită de poet în Sfînta Sofia Ohridului, cu un an înainte de moarte.

Dacă ai drum la Ploiești și-ar fi bine să ai, nu ocoli, iubite cititor. Expoziția memorială Nichita Stănescu.

E o casă a poeziei românești.

GHEORGHE TOMOZEI

• Cartea de știință • Cartea de filosofie •

aspecte și momente din desfășurarea marelui conflict. Autorul a reluat unele probleme tratate anterior cu o informație sporită și, firesc, pe această bază, cu o analiză adîncă.

În cuprinsul celor trei părți ale cărții denumite atît de sugestiv **Zilele cele mai lungi ale războiului : mari și mici secrete ; În spatele ușilor închise : marile puteri și România ; Războiul „cel mai secret" : serviciile de informații și agenții lor în acțiune** oferă specialistului și cititorului o abundență de știri și date, extrase din surse documentare, lucrări greu accesibile, convorbiri ale autorului (de pildă, cu Ivor Porter, membru al grupului „Autonomous", a cărui acțiune în România continuă să prezinte încă laturi obscure).

De cel mai mare interes pentru istoricii și cititorii români sînt paginile consacrate „incidentului Tilea", eforturilor României de a se smulge din orbita Germaniei naziste unde fusese aruncată de evenimentele din august 1939 — august 1940, politicii „sferelor de interese" în timpul celui de-al doilea război mondial, statutului internațional al României în anii 1939—1945, războiului serviciilor secrete de informații în România. Procesele verbale ale întîlnirilor de la Moscova din zilele de 9—17 octombrie 1944 sînt de o valoare greu de cuprins în cuvinte (p. 316—326), și editorul lor și-a asigurat recunoștința tuturor celor interesați în cunoașterea unui moment cardinal al războiului.

Gheorghe Buzatu a scris o carte chemată să devină un jalon în istoriografia celui de-al doilea război mondial, o carte care îl consacră ca un specialist proeminent pe plan național și internațional al unuia dintre cele mai pasionante capitole ale istoriei umanității.

Să mai spunem că după citirea acestei incitante cărți, imensa satisfacție se asociază cu așteptarea nerăbdătoare a volumului următor ? Știm că hărnicia exemplară a lui Gheorghe Buzatu nu ne va pune în această privință la mari încercări, spre delectarea cititorilor și spre progresul istoriografiei românești și internaționale consacrată celui de-al doilea război mondial.

FLORIN CONSTANTINIU

Invitație la lectură

Sub un titlu ce reține atenția, **Temeiuri critice ale creației** (Editura științifică și enciclopedică) se află un foarte serios și documentat eseu-studiu despre „filosofie și creație la Jean-Paul Sartre". Volumul este, la înalte niveluri de înțelegere, un „Sartre par lui-même", în viziunea documentat-personală a lui Tudor Ghideanu. Bună călăuză în universul sartrian, acesta face dovada unor fine și sigure aprecieri privind concepția filosofică despre existență și creație a unei personalități accentuate a spiritualității europene contemporane. Dicotomia filosof-scriitor, acest Sartre-bifrons, este un nimerit prilej pentru autorul nostru de confirmare sau confruntare cu opinii care fac sau nu parte din bibliografia personajului Sartre. Biografie a vieții intelectuale, a filosofului și a creatorului Sartre, eseul-studiu identifică doi poli ai universului sartrian : eșecul și speranța. Desigur, ca studenții în medicină care își recunosc boli (imaginare) în funcție de lecțiile pe care le au de învățat, fiecare cititor se poate recunoaște — sub specie aeternitatis — sub aceste, sau sub alte, asemenea cuvinte cardinale. Dicotomia aceasta ține, poate, de însăși condiția umană. Modul în care Tudor Ghideanu reconstruiește biografia interioară a marelui său subiect, oscilînd între eșecul implicit și speranța programată, diferențiindu-l de orice biografie comună, merită să fie citit și remarcat ca atare. Din fericire, o prezentare trebuie mai degrabă să incite la lectură, decît să explice. Dacă este adevărat că „și imaginația este un act magic", atunci sîntem invitați la un discurs cît se poate de colocvial de, să-i spunem, „magie rațională". Căci ce altceva sînt magia scrisului și magia gîndului, dacă nu două supra-euri sartriene cu care acesta din urmă se identifică și se contrazice ? Imaginația din creație contrazisă și identificată de existența reală. „Sînt condamnat să fiu liber !", exclamă undeva existențialistul Sartre. Mereu de acord cu descoperirea, niciodată tîrzie, a libertății, eseul-studiu pune în discuție, plecînd de la cazul particular Sartre, cazul general, al oricărui creator și al actului de creație pe care acesta și-l asumă. Și în acest sens cartea este o reușită interdisciplinară, fiind necesar a fi citită de orice om de cultură.

ADRIAN MITIȘ

Datorie de prim ordin pentru fiecare cetățean

Să ocrotim natura patriei

realizări și perspective în domeniul protecției mediului înconjurător în România

În ierarhia responsabilităților care revin societății noastre socialiste față de progresul general al țării, protecția mediului înconjurător ocupă un loc prioritar, datorită, îndeosebi, eforturilor care se fac, pentru asigurarea unei depline compatibilități care trebuie să existe între creșterea economică, utilizarea rațională a resurselor naturale, păstrarea echilibrului biologic natural și protejarea și ameliorarea calității factorilor de mediu.

Mediul înconjurător, mediul de viață — sursă de hrană și energie, izvor al celorlalte resurse naturale reînnoibile sau nereînnoibile, de pe urma cărora trăim și ne dezvoltăm — necesită două mari cerințe : utilizarea rațională a întregului său potențial de resurse naturale și permanenta îmbunătățire a calității factorilor săi componenți.

Această gîndire asupra mediului înconjurător din România își are originea și rezultă din indicațiile personale date de tovarășul secretar general al partidului, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care încă de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 arăta că : „Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinarea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, rîurilor, munților și locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare darurile cu care natura a hărăzit România», iar la Congresul al XI-lea al partidului sublinia : „Odată cu realizarea vastului program de dezvoltare economico-socială va trebui să se acorde o atenție tot mai mare măsurilor de împiedicare a poluării, de conservare nealterată a mediului înconjurător, asigurînd astfel condiții de viață cît mai corespunzătoare poporului atît în prezent cît și în viitor".

În lumina acestor orientări și sarcini, s-a constituit și consolidat cadrul juridic și instituțional pentru protejarea și ameliorarea mediului înconjurător în România, în limitele căruia știința și tehnologia au avut și au în continuare un rol deosebit de valoros.

În țara noastră, protecția mediului înconjurător a devenit în ultimii 25 de ani o funcție economico-socială de prim ordin, cu probleme complexe cărora li se acordă o atenție deosebită din partea conducerii de partid și de stat, atît prin reglementările profund judicioase, realizate pe plan juridic și instituțional, cît și prin crearea condițiilor materiale de îmbunătățire continuă a calității tuturor factorilor de mediu. În același timp, se urmărește antrenarea în rezolvarea multiplelor probleme de protecție a mediului nu numai a factorilor de răspundere și a specialiștilor direct implicați în procesele de producție și de protejare a calității mediului înconjurător, ci și a întregii populații, în special a tineretului din școli, universități și din toate celelalte unități economico-sociale care creează și gospodăresc bunuri materiale.

Această orientare are o contribuție nemijlocită atît pentru asigurarea calității factorilor de mediu, prin exploatarea corectă a instalațiilor tehnologice de fabricație, prin buna gospodărire a fondurilor fixe de protejare a aerului și apelor, prin utilizarea rațională și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale și, mai ales, prin analizarea sistemică a oricărui proiect de dezvoltare economică, cît și pentru creșterea conștiinței ecologice, componentă vitală în ridicarea continuă a calității vieții.

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român întărește și mai mult rolul factorilor de producție și al tineretului, rolul științei și tehnologiei în domeniul protecției mediului înconjurător, prin stabilirea principalelor direcții de acțiune care revin cercetării și proiectării, dintre care menționăm : folosirea rațională a resurselor naturale, valorificarea lor eficientă, refacerea și dezvoltarea celor regenerabile, adoptarea de tehnologii de producție nepoluante sau puțin poluante și realizarea în ritm accelerat a unor tehnologii și sisteme avansate de protecție a aerului, apei și solului și de recuperare a substanțelor reziduale utilizabile ; crearea unei industrii proprii românești pentru instalații, utilaje și sisteme de protecție și supraveghere a mediului înconjurător ; acordarea unei atenții deosebite pentru buna gospodărire a fondurilor fixe destinate instalațiilor de purificare a gazelor reziduale, de epurare a apelor uzate și de valorificare a deșeurilor, odată cu asigurarea exploatării instalațiilor de protecție a mediului la parametrii proiectați ; realizarea de noi tehnologii de prevenire și combatere a eroziunii solului, salinizării, înmlăștinării secundare, excesului de umiditate, acidifierii și alcalinizării solului ; folosirea rațională a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor în sol ; sporirea potențialului productiv al pădurilor, corelată cu măsurile de ameliorare a funcțiilor pe care le are vegetația forestieră în protecția calității mediului.

De asemenea, prin prevederile Congresului al XIII-lea al partidului, se stabilesc noi direcții de acțiune referitoare la conservarea și ameliorarea calității ecosistemelor din țara noastră (spre exemplu Delta Dunării, masivul Retezat, platoul Bucegi etc.) ; extinderea sistemului de supraveghere a calității mediului înconjurător, pregătirea, formarea și specializarea cadrelor în acest domeniu ; instruirea și educarea în spiritul conștiinței ecologice a tuturor cetățenilor țării, în vederea participării lor active la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru privind protecția mediului — factor esențial pentru asigurarea îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă.

Față de aceste obiective s-au obținut rezultate deosebit de valoroase care pun în evidență, în principal, realizarea de instalații pentru protecția aerului și apelor, inclusiv pentru recuperarea în circuitul economic a unor substanțe reziduale utile, în proporție de peste 95 la sută de concepție românească, precum și realizarea unor importante lucrări de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pentru protejarea solului și subsolului, florei și faunei, protejarea așezărilor umane, cu rezultate semnificative care contribuie la creșterea calității vieții și păstrarea echilibrului cadrului biologic natural. Astfel, pentru protecția aerului s-au realizat instalații moderne de purificare a gazelor reziduale în toate ramurile economiei naționale, pentru protecția apelor rîurilor s-au construit instalații de epurare avansată a apelor uzate pe toate marile platforme industriale, pentru protecția și ameliorarea calității solurilor s-au realizat, în cadrul unor programe speciale, ample lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului, alunecărilor de teren, apărarea solurilor împotriva inundațiilor, prevenirea și combaterea excesului de umiditate în sol, a salinizării, alcalinizării, acidifierii, poluării, precum și a altor procese și fenomene de degradare, naturale sau cauzate de activități social-economice. De asemenea, în scopul ameliorării calității solurilor, s-au elaborat și sînt în curs de aplicare programe ample de extindere a irigațiilor, de intensificare a fertilizării solurilor, de amendare a solurilor acide și alcaline, de ameliorare a solurilor saline, etc.

În legătură cu apărarea integrității fondului forestier menționăm că în ultimii ani, suprafața fondului forestier s-a menținut, practic, constantă situîndu-se la nivelul prevăzut în „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, în perioada 1976—2010".

În acest domeniu, cercetării științifice și dezvoltării tehnologice îi revin două mari sarcini : fundamentarea lucrărilor atît pentru regenerarea pădurilor exploatate cît și pentru creșterea fondului forestier în concordanță cu cerințele dezvoltării economiei și protecției mediului înconjurător.

Referitor la regenerarea pădurilor, menționăm că se acordă constant prioritate regenerărilor naturale, a căror ponderе, în ansamblul regenerării, a crescut de la an la an. Armonizarea tratamentelor intesive, cu lucrările de ajutorare a regenerării naturale, va face ca ponderea acestor regenerări în perioada cincinalului 1986—1990 să crească considerabil sporindu-se pe această cale robustețea biologică și funcționalitatea ecologică a pădurilor.

În ceea ce privește creșterea fondului forestier este cunoscut că prin acțiunea de amenajare se sporește continuu întinderea pădurilor cu funcții speciale de protecție. Se prelimină ca în anul 1990 suprafața pădurilor având acest rol să crească sensibil, urmînd ca, în perspectiva anului 2000, cea mai mare parte din întinderea totală a fondului forestier să fie ocupată de păduri cu rol ecologic deosebit.

Pentru protecția pădurilor, se extinde rapid folosirea metodelor de combatere biologică și integrată a dăunătorilor. În cinalul actual se va cor efectuarea unor ample lu de combatere a dăunătoril plicate prin tratamente fine.

Rolul de mare însemnăta care pădurile țării îl au tru menținerea unui regin drologic optim, pentru pre rea fenomenelor de eroziu preîntîmpinarea degradării tilității solului și pentru m nerea echilibrului climatic chilibrului ecologic cons argumentul fundamental p grija permanentă care se dă pădurilor din România Programul Național pentru servarea și dezvoltarea fon forestier adoptat prin Lege 2/1976.

În domeniul supravegheri tomate a calității factorilo mediu, România se află pr primele țări din lume care realizat un sistem automa supraveghere a poluării de a aerului și un sistem de su veghere a calității solului din punct de vedere al pol eventuale cu pesticide și îș șăminte chimice, cît și d de vedere al celorlalte posibile de degradare a sol eroziuni, acidifieri, salin exces de umiditate, etc.).

Sistemul de supraveghere poluării de fond a aerul fost dat în funcție în luna cembrie 1979 și este cons din șase stații de supraveg montane la : Stîna de Val Bihor, Rarău — Suceava, — Vrancea, Fundata — Paring și Semenic — ca un sistem al Sistemului Națion Supraveghere a Calității M lui în România și ca parte tegrantă a Sistemului Mo de supraveghere continuă a lității Mediului (G.E.M.S.), pabil de a determina cu ar tură automată pentru det măsură și control, în princ parametrii fizici și chimici apelor de precipitații, oxizi sulf, pulberi în suspensie, xidul de carbon, ozonul și rametrii meteorologici etc.

Sistemul de supravegher solului este realizat dintr-o tea de stații și laboratoare dologice și agrochimice sate, în principal, în zon gricole de cultură mare porumb, etc.).

Datele furnizate de Siste de Supraveghere a Poluări fond a aerului sînt trans prin Consiliul Național pe Protecția Mediului Înconjur periodic, la Organizația Me rologică Mondială și la Pro

Întîlnire neașteptată cu von Karajan

Îl întîlnesc pe Herbert von Karajan sus la Codlea, în biroul inginerului Peter Foof.

Ce părere are celebrul dirijor? „Cel ce consideră că și-a atins toate țelurile poate și-a propus prea puțin". La intrarea în biroul directorului unității din Codlea citesc și recitesc aforismul lui Karajan, încrustat în litere de lemn, materia primă de aici.

— Numai în ambiție există soluții.

Ascult dialogul dintre Peter Foof și Ion Cimpoia, pînă nu demult profesor la Universitatea din Brașov, de cîteva săptămîni noul director al Combinatului de prelucrare a lemnului. Discuția e înfocată, ca între doi veritabili profesioniști. Aflu despre tehnologia scaunului mai mult decît îmi închipuiam. Amîndoi fiind șefi, întîi cred că este un divertisment pentru revigorarea capacității de muncă către orele tîrzii ale serii. Nici gînd. Este o comandă specială pentru Danemarca și se alege tehnologia cea mai potrivită. V-ați gîndit vreodată ce calități trebuie să aibă un scaun bun? Să fie comod, să se poată regla, să se poată răsuci în jurul axei sale și... mai ales să-l merităm... pe drept. Abia acum atmosfera se destinde și mă reîntorc la Karajan.

— Vom asculta și un concert dirijat de el?

— Ne pare rău, discurile sînt la club, pregătim o întîlnire la sfîrșitul săptămînii.

— V-ați atins toate țelurile?

Nu capăt răspuns imediat pentru că intră Alexandru Popa, șeful secției de scule, despre care auzisem atît de multe încît mi se părea că-l cunosc de cînd lumea. Este unul dintre inginerii de bază, în plină maturitate, cu o reputație unanim recunoscută, pentru că secția pe care o conduce este cea mai bună din întregul combinat. Sculele, care se importau din R.F.G., au fost asimilate, în totalitate, de inginerul Popa și secția lui. Acum combinatul poate executa orice fel de mobilă, oricît de pretențioasă. În calculul rentabilității intră și contribuția inginerului Popa. De la prima vedere cucerește pentru că este simpatic, deschis, jovial. Declară că „nu cedează locul unu, nici mort" ceea ce se traduce prin „rămînem aceiași meseriași de ispravă", apoi trece repede la familia sa, compusă din 12 frați pe care îi adoră, care au rămas, toți să trăiască și să muncească în Codlea.

— Ne-ați întrebat dacă ne-am atins toate țelurile?

— Credeam că ori ați uitat, ori evitați răspunsul...

— Da de unde! Ce, noi ne-am propus țeluri mici? Am vrea să cucerim lumea cu mobila noastră albă, care se vinde competitiv în Italia, Suedia, Olanda, R.F.G., Franța, dar n-a pătruns, cît ar trebui, pe piața Japoniei. N-am reușit să facem mobilier de artă, de mare rafinament, n-am diversificat gama, atît cît credem că ne duce mintea. N-am epuizat soluțiile de economisire a materiei lemnoase, n-am exploatat suficient toate combinațiile prin care modulul poate înfrumuseța și deveni de neînlocuit în interioarele noastre.

Cine a vorbit? Peter Foof, Ion Cimpoia, Popa Alexandru? Toți trei s-au repezit, cu imensa dragoste a celor care încălzesc cu munca lor suprafața pămîntului pe care trăiesc, la a compune și recompune, cu exemplele lor, vorbele lui Karajan.

— Trebuie să acoperim lipsa meșterilor bătrîni, care s-au pensionat, prin tehnologii moderne,

— Să nu ne dezamăgim clienții statornici, marile firme din străinătate, rămînînd credincioși emblemei noastre de calitate.

— Să investim mai multă manoperă pentru a mări prețul lemnului.

— Să declanșăm o ofensivă necruțătoare, care ori să-i aducă lîngă noi ori să-i ducă de lîngă noi pe inginerii care nu vor să țină pasul cu performanțele.

— Să se termine cu justificările prin care unii recurg întîi la ele și apoi, dacă n-au încotro, caută soluții.

— Să nu mai admitem sub nici un motiv, imoralul „nu se poate".

— Un om care are simțul datoriei moștenit din familie nu se va speria de greutăți.

— Concepția muncitorească nu se formează peste noapte.

— Cerem muncitorilor noștri totala lor contribuție, dar trebuie să găsească la noi aceeași înțelegere pentru cele mai mici nevoi.

Este un cod moral pe care îl întrerup, pentru că simt nevoia să le întăresc convingerea că sînt înțeleși, că nu vorbesc doar pentru ei, profesioniștii lemnului, ci pentru noi toți.

— Un exemplu...

— Duminică, tinerii necăsătoriți din Codlea iau masa la tină. Înainte căutau un res rant, se enervau să aștepte ospătarul le lua comanda. At am hotărît, ca prin rotație, un bucătar, să pregătească n pentru ziua liberă a munci lor. La ora 13 îi se servește grătar gustos, cu cartofi pră o salată, după anotimp, pr tură, ca la mama acasă, si minerală.

— Și cît costă?

— 10 lei.

Așa se gîndește în unit de la Codlea, care încă de a 100 de ani, mobila, casele oa nilor, din comuna de atunci tot ce a fost necesar unei podării. Anii au trecut, mes s-a perfecționat, setea de mos a rămas o trăsătură a cului, ca și tradiția de a cul flori. Nu mă încumet să besc cu cei trei despre arta nului, chiar într-un combi pentru că ei folosesc cuvi din statele de plată — mește Sînt însă sigură că în intim tea lor pun semnul egalității tre arta de a desfăta privire știința de a da valoare cres de întrebuințare materiei m te, de a înnobila trăinicia bilei, pe care nu o schimb

mul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător.

Eforturile de mare amploare și rezultatele obținute în domeniul protecției mediului în țara noastră se datorează politicii partidului și statului în acest domeniu, indicațiilor și sarcinilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a consolidat și dezvoltat potențialul uman și material operativ pentru protejarea și ameliorarea mediului înconjurător în România, în cadrul căruia știința și tehnologia au avut și continuă să aibă un rol deosebit de valoros pentru cresterea permanentă a calității factorilor de mediu.

Beneficiem de înalta experiență în activitatea pentru știință, tehnologie, învățămînt, cultură și de judicioasa coordonare a activității pentru protecția mediului înconjurător din partea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, care acordă acestor probleme o importanță deosebită, în centrul preocupărilor din acest domeniu fiind omul, mediul său de viață, calitatea vieții în prezent și în viitorul de largă perspectivă.

De altfel, prin munca depusă și prin bunele rezultate ale acestei munci în domeniul protecției mediului înconjurător am reușit să fim apreciați și peste hotare. Astfel un juriu internațional cu sediul la Bari, în Italia, alcătuit din cei mai valoroși oameni de știință și specialiști pe plan mondial în acest domeniu au atribuit guvernului român, României, medalia de aur pentru ecologie pe anul 1983, România fiind a patra țară din lume după Statele Unite ale Americii, Anglia și Franța, care intră în posesia unei astfel de înalte distincții.

Este de datoria noastră să mobilizăm în continuare toți factorii de răspundere, să continuăm printr-o muncă și mai asiduă această activitate de protejare a mediului în care trăim și ne dezvoltăm, pentru a fi la înălțimea încrederii și condițiilor acordate de partidul și statul nostru și la înălțimea aprecierii pe plan internațional pentru această nobilă preocupare.

MATEI NICOLAU ■
Secretarul Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător

---

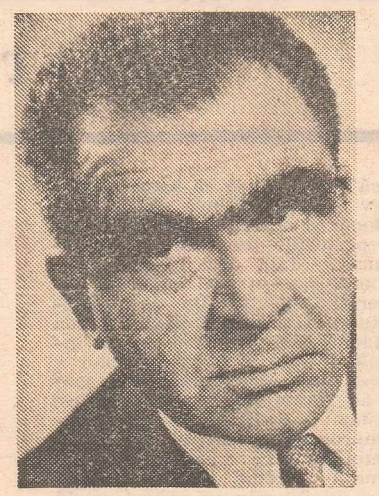
nici după sezon, nici după ce se poartă. M-am convins, că i-am înțeles perfect, cînd arătîndu-mi cîteva exemplare reușite, de esență, ale meșteșugului lor, am constatat că patul stă tot pe patru picioare, tot confortabil, dar avea cîteva incrustații particulare, care îl personalizau. Șifonierul încăpător, avea tot două uși, dar cu cîteva linii și garnituri care îi dădeau o solemnitate deloc glacială. Noptiera era tot pitică, dar cu cîteva colțuri și rotunjimi care să se poată mula după peretele care nu respectă linia dreaptă. Vedeam și locul rezervat pentru mica vază cu flori. Și deloc nu-și propun prea puțin constructorii de mobilă, de la Combinatul de prelucrarea lemnului din Brașov, cînd ne oferă, pentru interioarele noastre, mobilă în luminoasa culoare albă sau o lasă așa cum a crescut în pădure ornată cu imaginația lor, încălzită de sensibilitatea sufletului lor, izvorîtă din neodihna spiritului lor creator.

Ce ar spune H. Karájan dacă ar afla că un gînd frumos de al lui este o sursă de depășire pentru niște inimoși dintr-altă profesie ? Le-ar dedica un concert, sublim dirijat de maestrul, care în unele seri le risipește oboseala ?

C. DUMITRESCU ■

DAN SETLACEC :

„Dialogul este mai prețios decît monologul“

— Noaptea este sfetnic bun. De aceea cred că stăm de vorbă, tovarășe profesor doctor Dan Setlacec, după ce orașul s-a liniștit, după ce ați ieșit din sala de operație...

— Am acceptat acest interviu asigurîndu-mă că îmi veți pune întrebări care să clarifice, publicului nemedical, unele aspecte din viața noastră, trăită la lumina lămpii scialitice.

— Mă voi ține de cuvînt... Tenacitatea și perseverența sînt aliatele tuturor profesiunilor. Ce-ar fi un medic, talentat ,fără ele ?

— Nu ar izbuti să facă față profesiunii și n-ar corespunde. Tenacitatea și perseverența nu sînt necesare doar în acumularea de cunoștințe, ci mai ales în practica zilnică a profesiunii noastre.

— Perseverența „acută“, termenul lansat de dv., necesită unele explicații...

— În activitatea practică este necesară o perseverență „acută“. De exemplu, în extirparea unei tumori voluminoase, situată într-o regiune care oferă surprize mari, este necesar să perseverăm pentru că riscul are tendința să ne frîneze. Chirurgii operează curent cu mari sau foarte mari riscuri. Astfel de cazuri clinice, care se situează la limita dintre reușită — nereușită, cer pe lîngă alte atribute, profesionalism, simțul răspunderii etc., și perseverență în atitudine. Insuccesele pot dezarma medicul, dar ar fi o mare greșeală să renunțăm, pentru că numai bolnavul are de suferit de pe urma reținerii noastre. În complexul vieții profesionale sînt și alte condiții în care perseverența „acută“ joacă un rol important.

— Perseverez, în a vă ruga să adinciți aceste condiții speciale.

— Așa cum am mai spus și cu alte prilejuri, cred că una dintre datoriile morale ale medicilor care dobîndesc experiență este s-o împărtășească colegial... colegilor. Numai așa progresează medicina. Este cu atît mai adevărat, mai de dorit, mai de așteptat ca acest lucru să se petreacă în unitățile spitalicești, în clinicile universitare. A împărtăși experiența personală, fie că ea se comunică direct, fie că ea se publică, este și mai angajant.

— Verba volant, scripta manent...

— Exact ! Împreună cu profesorul doctor docent Eugen Proca am inițiat, cu cîțiva ani în urmă, monografiile „Studii clinice“, din care cîteva volume au și apărut la Editura Medicală. Vă rog să mă credeți că nu a fost deloc ușor. Munca noastră profesională, deosebit de încărcată, oboseala fizică, intelectuală, nu ne-ar fi lăsat să ne creăm răgazul necesar pentru informare, documentare, analiza experienței clinice, sistematizarea materialului, scrierea și revizuirea lui fără această perseverență, pe care ne-am impus-o. Nu mi-e rușine să recunosc că de cîteva ori am vrut să renunțăm, dar am renunțat și la concediu, de cîteva ori, și scrisul nostru a înaintat.

— Cine vă cunoaște știe că nu vă întoarceți niciodată din drum.

— Eu n-am afirmat așa ceva... Cred, și vă rog să-mi iertați lipsa de modestie, că am fost perseverent dar... nu cît ar fi trebuit. Sînt convins, de exemplu, că lucrînd în complexul Spitalului Fundeni și dobîndind alături de ceilalți colegi o experiență unică, ar fi trebuit să fiu mai perseverent în realizarea unor lucrări comune. Mă refer nu atît la perseverența mea de a publica, ci de a-i stimula pe colegii tineri, de la care aștept mult, pentru că sînt talentați și bine pregătiți.

— Nu vreau să vă contrazic, dar sînt nevoită pentru că, imensa majoritate a lucrărilor dv. este rodul unor colaborări.

— Colaborarea cu cei tineri este o formă de educație. Aș vrea să fac o paranteză, acum, sau la sfîrșitul răspunsului ?

— Cum doriți !

— O las la sfîrșit... Trebuie să mărturisesc că, în general mi-am ales colaboratorii, sau am acceptat colaborarea, preferîndu-i pe cei cu care... se poate colabora, cu care îmi face plăcere să lucrez, care mă stimulează.

— Un tratat este o experiență, o înțelepciune, dar de multe ori și concentrarea unei prietenii...

— Am colaborat cu profesorul Juvara, cu profesorul Proca, cu conferențiarul Oproiu, ca să-i numesc doar pe cei mai apropiați de vîrsta mea. De altfel cred că o condiție sine qua non pentru desfășurarea practicii medicale este, și rămîne, colaborarea. Și o operație se desfășoară în acest mod. În cursul ei se schimbă opinii, se aduc argumente pentru o soluție sau alta. Actul chirurgical este o sumă de decizii. Dialogul este mult mai prețios decît monologul, mai „productiv“. Am avut, și am, excelente colaborări cu cadrele clinicii de anestezie-reanimare din Spitalul Fundeni și, iată, nu am publicat nimic sau aproape nimic din impresionanta noastră experiență. Este adevărat că într-o viață agitată de chirurg nu putem face tot ce ne propunem, dar, sigur, a lipsit de ambele părți perseverența.

— Ați uitat paranteza promisă...

— E rîndul ei. Repet, colaborarea cu cei tineri este și un mijloc de educație. Există o tendință a generațiilor tinere să se desprindă chiar de trecutul apropiat. Ritmul actual al vieții impune prezentul. Ori, cînd tinerii redactează o lucrare se referă numai la date foarte recente și nu cred că e bine. Dacă fac efortul să investigheze literatura românească din ultimii 30—40 de ani constată că problema de care se ocupă nu este total nouă, că s-au străduit și alții înaintea lor. E bine de știut că, dacă nu vrem să ni se uite munca, să nu ne uităm înaintașii.

— Am asistat odată la raportul de gardă din clinica dv. Relațiile cu studenții și medicii stagiari erau de la egal la egal, fără imensa distanță de carte, care vă separă.

— Numai așa se poate învăța. Profesorul se miră, întreabă, sondează, se preface că stă pe gînduri ce diagnostic să stabilească. În fapt, o colaborare se desfășoară fără a fi înregistrată ca atare, în rutina zilnică, cu radiologul, cu biochimistul etc. Nimeni nu este enciclopedist și nici un specialist nu mai poate acoperi toate aspectele ramurii lui. Din nefericire, mai sînt încă unii colegi care nu au capacitatea de a colabora.

— Deci mai sînt „enciclopediști“ ?

— În fond, cine refuză colaborarea demonstrează incapacitatea, de a înțelege, că a ști este limitat. Este foarte periculos să nu știi că se poate ști mai mult decît știi. Clinica noastră a învățat să identifice și să rezolve multe probleme de patologie datorită colaborării cu excelenții anatomo-patologi. Și cu alți specialiști din spital schimbul a fost la fel de fructuos. E foarte bine cînd primim un buletin de analiză cît mai exact, dar este altceva să discutăm cu emițătorul lui, mai ales dacă este de calitate. Această colaborare este absolut necesară în rezolvarea bolnavilor-problemă.

— Nu-mi este clară noțiunea de bolnav-problemă ?!.

— Cred că este o discordanță între ce înțelegeți dv. și ce înțelegem noi. Considerați în general că extirparea unui colecist, cu mulți calculi, este o problemă dificilă, un caz ?

— Eu așa cred.

— Nu este adevărat ! Extirparea unui colecist cu zeci, sute de calculi, se poate desfășura uneori ca o operație curentă. Alteori, extirparea unui colecist, cu un singur calcul, poate fi extrem de grea și avînd riscuri incalculabile. Nu contează numai numărul de calculi ci și variantele anatomice, leziunile supraadăugate care modifică profund datele obișnuite. Emoțiile noastre sînt greu de înțeles de cei care așteaptă pe culoare rezultatul operației.

— După 40 de ani de viață de chirurg, emoții ? Tremurați oare ca un începător ?

— Și încă cum.

— Să vă cred ?

— Nu glumesc. Nu v-am spus tot despre bolnavul-problemă. Mai intervin și alți factori cum ar fi vîrsta, cu bolile asociate (cardiace, hepatice, metabolice) care și ele măresc riscul. Vă mirați că după 40 de ani de spital am emoții? Pe măsură ce am înaintat în vîrstă, am devenit mai îngrijorat de evoluția fiecărui bolnav deoarece cunosc toate datele problemei, cunosc toate complicațiile care pot interveni postoperatoriu, pentru că mă angajez în operații foarte grele. Astăzi înțeleg viața, suferința, altfel decît la tinerețe. Mă preocupă și soarta familiei, în treacăt fie spus această familie a bolnavului nu nè prea înțelege nici tensiunea, nici limitele cunoașterii cu care ne confruntăm.

Anii mi-au adus satisfacții, dar și profunde dezamăgiri.

— Nu vă înțeleg decît în sensul cel mai direct. Cine poate fi bucuros că are părul alb și merge către senectute ? !

— M-ați înțeles aproape perfect. Cînd mă aflu în mijlocul unor colegi, la un consult, din ce în ce mai des, sînt invitat să trec primul pragul casei, și aruncînd o privire în jur înțeleg de ce, și inevitabil devin melancolic. Ce n-aș da să nu fiu poftit primul!

— Tovarășe profesor Setlacec, știți perfect de bine că și la 40 de ani erați invitat tot așa, primul, din respect pentru valoarea dv.

— Mulțumesc pentru interpretarea dv. amabilă, dar vîrsta e onorată înaintea chirurgului.

— De ce vă duceți în continuare la ora 7 dimineața la spital, cînd de cîteva luni sînteți pensionar ?

— În primul rînd, pentru că am fost obișnuit de 40 de ani să muncesc mult, fără întrerupere. În al doilea rînd, cred că mai pot opera în condiții care nu se deosebesc de cele din anii precedenți. Nu îmi fac iluzii că va mai dura mult, dar deocamdată nu mă dau înapoi de la ceea ce este foarte greu de operat. În al treilea rînd, pentru că nu mi-a slăbit interesul pentru profesiune. Considerați că toate argumentele au un punct de plecare egocentric ?

— Cîtuși de puțin! Ați putea sta acasă, comod, liniștit, să scrieți folositoare tratate de medicină, dar absența dv. din sălile de operație ar fi resimțită de bolnavi. Profesiunea medicală este foarte „absorbantă“. De aceea ați vrut să vorbiți despre ea și nu despre dv. ?

— Ce ar putea interesa în cazul meu? Cît am operat? Mult, foarte mult! Ce gusturi am în pictură, în muzică, în literatură? Am, ca fiecare om, dar de ce să le fac publice ? ! Și atunci, nu e mai interesant ce observă un doctor după 40 de ani de spital?

— După acest rechizitoriu antireporter, vă ascult supusă.

— Cine să vă creadă? Lumea nemedicală nu înțelege dependența medicului de bolnav, mai ales a chirurgilor, care parcă sînt mai dependenți, pentru că fac bolnavului ceva cu... mîna lor. De aceea pare de neînțeles un chirurg care se duce duminica la spital (cum și duminica?), nu se relaxează nici cîteva zile dintr-un an, refuză o invitație prietenească într-o seară, pentru că bolnavul operat dimineața are nevoie de el. Să nu înțelegeți aceste renunțări într-o relație de responsabilitate juridică, ci una de conștiință.

— Sînteți un mentor și un prieten al tinerilor, dar vă transformați în „mielul turbat“ cînd se confundă rolurile.

— Tînărul trebuie să fie medic și chirurg. Un paradox? Deloc. Medicul reprezintă o anumită conștiință profesională, un echilibru psihic, dar mai înseamnă înțelegerea bolnavului, posibilitatea de a-l vedea ca o entitate. Chirurgul trebuie să știe medicină în general. Lipsa acestei calități se observă și sînt chirurgi care pot stăpîni tehnica, dar reușesc greu să treacă dincolo de ea datorită acestui handicap: nu văd bolnavul ca medic și se dezorientează în fața unei probleme care nu este foarte limpede. Medicul trebuie să știe carte, de acord, dar trebuie să și judece, altfel este haotic în investigații, în terapeutică, aplicînd formule standardizate, care, de cele mai multe ori, nu se potrivesc. Tînărul trebuie să aibă capacitatea de a porni în viața profesională de acolo de unde l-a lăsat generația mai veche și să treacă dincolo de ce a învățat de la ea. Să facă ceva în plus, bineînțeles rațional, nu să se gargariseasă cu mici chițibușuri, „găselnițe“. Cam multe, nu ?

— În caz contrar?

— Răspunsul vine de la sine. Unii la tinerețe promit mult, mai ales dacă sînt harnici și pe parcurs nu îndeplinesc celelalte condiții. Să nu credeți că țin predici moralizatoare. De-a lungul anilor am privit și cîntărit în jurul meu, vrînd să-mi dau seama cine merită și cine nu merită să facă parte dintr-o clinică.

— De aceea sînt medici între medici...

— Și ar mai fi ceva: cei care au calități nu le-au obținut forțat. Le-au avut constituțional și au avut capacitatea să evolueze. Cei care s-au forțat să le dobîndească, au încercat o modelare a lor numai aparentă. Și e clar că au rămas numai cu aparența, unii nici măcar cu ea. Cei care nu au datele de structură, nu le vor căpăta niciodată. Nu vor ajunge oricît vor năzui medicul către care se duce cu speranță omul încercat de o boală. În răspunsurile mele am fost poate prea „chirurgical“. Am spus, la un moment dat, că sînt egocentrist, dar am fost... chirurgocentrist.

— Ați fost același Dan Setlacec, eminentul profesor doctor chirurg, care acum 40 de ani și-a descoperit vocația și i-a rămas credincios. Ați „imblînzit“ medicina, închinîndu-i tinerețea, viața personală, elanurile și toate gîndurile dv. De aceea, cine spune Dan Setlacec, chiar fără să vă cunoască, simte nevoia să vă salute cu mult respect, iar cei cărora le-ați salvat viața, zecile de mii, vă socotesc frate. Aveți o familie numeroasă, care nu poate încăpea la o masă obișnuită. Își poate dori mai mult un om ?

CARMEN DUMITRESCU ■

Vitrina artelor

În două concerte consecutive, dirijate de **Ion Baciu** și **Paul Popescu**, orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române a avut prestații de excepție, fapt deosebit de îmbucurător pentru noi, care o urmărim de multă vreme sperînd întruna în redresarea ei, în revenirea acestui colectiv la locul cuvenit, adică între primele formații muzicale ale țării. Faptul trebuie consemnat și analizat ca atare, căci — se poate afirma cu certitudine — această stagiune a marcat o vizibilă creștere, săptămînă de săptămînă. Sigur că și eforturile celorlalți dirijori permanenți ai colectivului, maestrul **Ludovic Baci**, și mai tînărul dirijor — compozitor **Cristian Brâncuși**, ca și ceilalți dirijori invitați, își au meritele lor în acest suiș calitativ ; sigur că mai frecventa aplecare asupra partiturilor simfonice explică în parte buna formă în care se află orchestra ; sigur că și amprenta repertorială, care atestă un echilibru între valorile clasice universale și primele audiții românești, a adus o mai mare varietate stilistică stîrnind interesul și dragostea pentru munca în repetiții, baza oricărui succes ; iată un **tot** care a format o bună politică de conducere întru redresarea, revenirea și reașezarea temeinică a valorilor într-o orchestră simfonică închegată, de prestigiu și cu o înaltă ținută artistică.

Și de această dată, cei doi maeștri și-au reafirmat atașamentul lor față de creația românească prezentîndu-ne o lucrare rar cîntată — unii spectatori o audiau, probabil, pentru prima dată — „Șapte miniaturi pentru cvintet de suflători și orchestră mică", de **Alfred Mendelsohn** și, respectiv, Simfonia a V-a, cu cor, „Pro Patria", de **Șerban Nichifor**, aceasta aflîndu-se în primă audiție absolută. De regretatul Mendelsohn, muzician complex — compozitor, dirijor, profesor universitar și teoretician — ne leagă o profundă afecțiune, el fiind și mentorul nostru la catedra de compoziție. A fost un OM, în deplinătatea acestei nobile noțiuni, căci pentru fiecare student al său și pentru fiecare tînăr muzician a găsit întotdeauna timp să-i călăuzească pașii atît în artă cît și în viața socială. Moștenirea creațiilor sale, lăsată nouă, este uriașă și încă prea puțin cunoscută ; de altfel, respectul pe care trebuie să-l purtăm față de maeștrii dispăruți dintre noi, a devenit un laitmotiv, obișnuit celor ce urmăresc rubrica noastră ; păcat însă că acest laitmotiv n-a ajuns încă să fie fredonat și de aceia care plănuiesc repertoriile orchestrelor simfonice... Iată deci motive suficiente pentru a fi bucuroși observînd gestul plin de înțelepciune și recunoștință al lui Ion Baciu, căci — dacă nu ne înșală memoria — Mendelsohn a fost unul dintre profesorii care l-au format pe maestrul care astăzi îi dirijează lucrările, reîmprospătînd astfel memoria publicului ce a fost credincios multă vreme acestui creator. Iar miniaturile au apărut azi la fel de „proaspete" ca la prima lor audiție, din 1962, meritele exprimării lor în concert revenind desigur cvintetului „Concordia", format din **Ioan Cațianis** — flaut, **Nicolae Vasile** — oboi, **Petre Ignătoiu** — clarinet **Miltiade Nenoiu** — fagot, **Nicolae Bănică** — corn, dar și orchestrei de cameră (corzi, harpă și percuție) în care instrumeniștii și-au putut reliefa potențele lor muzicale și tehnice.

Muzică

Curajul opiniei

Pe Șerban Nichifor îl considerăm un mare talent, poate chiar șef de generație, afirmație pe care am mai făcut-o și cu alte prilejuri ; **talent**, dublat de un mare **meșteșug** al scrisului ; la un loc, acestea formează un real artist ; iar în cazul de față un artist cu **idei**, puse în practică printr-un mare **curaj al opiniei !** Să nu uităm, la cei doar 34 de ani, Nichifor are în spate o carieră încununată numai de succese ; cele patru simfonii, opera **Domnișoara Cristina**, lucrările sale camerale, corale etc., au fost primite excepțional de cald nu numai de către publicul nostru, ci și de acela continental și chiar de peste Ocean ! În acest timp fervent, plin de căutări și experimente, în acest timp în care atîtea și atîtea festivaluri de muzică modernă au drept deviză : „melodia este strigătul de luptă al diletanților" (Concursul din cadrul Tîrgului Muzical din Frankfurt/Main), în acest timp cînd — să recunoaștem sincer — o bună parte din publicul autohton accede într-o foarte mică măsură în încercările compozitorilor noștri pentru a găsi un nou limbaj, ei bine, în acest timp, Nichifor — uns cu toate alifiile modernismului — își pune invers problema, invers dar perfect logic : „să-i dăm acestui public, atît cît ne-a mai rămas, o muzică accesibilă, melodioasă, năvalnică sau duioasă, pentru a ne putea înțelege ; aceasta este, poate, speranța noastră, că arta adresată semenilor noștri, va ajunge în sufletele lor" ! Și fără să-i pese de ce vor spune colegii mai esteți, ori criticii plini de o falsă prețiozitate, Nichifor se apucă de treabă și desăvîrșește o splendidă lucrare, cu extrem de multe și sugestive imagini create la prima audiție, **directă**, a muzicii sale ; iar aplauzele publicului au demonstrat că tînărul creator a fost înțeles tocmai de aceia cărora li s-a adresat !

Fără a intra în amănunte, vom arăta că am ascultat un flux melodic superb care avea la bază marșuri vînjoase sau triumfale, laitmotive simple — chiar și pe două sunete — ușor de perceput, ritmuri sincopate, ori multă, multă gingășie ; toate acestea fără a se elimina mijloacele contemporane de expresie, cum ar fi structurile melismatice destinate corului, întrebuințarea prin opoziție a modului cromatic cu cel diatonic, o structură arhitectonică liberă a simfoniei, o pulsație ritmică continuă, marile contraste dinamice etc ; toate, extraordinar realizate de interpreți. Bravo corului (dirijor **Aurel Grigoraș**, solista **Ana Mola**), bravo orchestrei și trompetistului **Ilie Voicu**, bravo acestor colective ale RTV conduse de **Paul Popescu.**

Firește, lucrarea a stîrnit numeroase controverse, mai ales între muzicienii prezenți în sala de concert : „Superb" !, sau, „a cedat prea mult pretențiilor publicului" ; ori, „o minunată muzică ilustrativă", sau, „asta nu e simfonie" etc. Noi credem însă că tocmai aceste discuții și afirmații contradictorii dovedesc faptul că ne aflăm în fața unei lucrări cu totul deosebite și, mai ales, demonstrează începutul unui drum de întoarcere **la** și **pentru** numeroșii melomani. Să ne amintim că după cea de a doua perioadă de creație, după ce scrisese **Tristan și Isolda** și tetralogia **Inelul Nibelungilor**, creatorul dramei muzicale, Richard Wagner, se reîntorcea la înțelegerea contemporanilor săi, prin clasicismul operei **Maeștrii cîntăreți din Nürenberg.** Păstrînd proporțiile, nici că s-ar putea găsi, în cazul nostru, un exemplu mai elocvent !

CLAUDIU NEGULESCU

Plastică

Chemarea spațiilor natale

Pictorul Nicolae Drăgușin trăiește la oraș, dar natura o percepe țărănește, cu fascinația detaliului și a culorilor tari, proaspete și vitale. Născut în anul 1936, în comuna Dor Mărunt din Bărăgan, una din așezările tipice în cîmpiile cu grîu și porumb, adică în zonele cu orizontul îndepărtat și foarte coborît, artistul a absolvit Institutul „Nicolae Grigorescu" și a profesat, de atunci, numai în Capitală. E, în toate, un citadin, cu excepția imaginației, care funcționează intens la amintirea peisajului rural. Dotat cu un talent de desenator brav și minuțios, Nicolae Drăgușin a debutat cu o selecție, în care darul său de observator al realității era dovedit cu excelențe; numai că, în continuare, deși ar fi putut să exploateze succesul primei manifestări, adică succesul privirii sale pătrunzătoare și pasionate de adevărul imediat al naturii, pictorul a purces la o nouă rostuire a țelurilor și a mijloacelor. Și-a schimbat, cum s-ar zice, toată pictura, astfel că între cele două perioade e greu de stabilit o legătură.

Legătura, bineînțeles, există. Chiar faptul că a schimbat totul, trebuie să ne atragă atenția asupra esențialului : poziția artistului față de motiv. Transformarea mijloacelor, dezvoltarea unor procedee noi, în fine, încărcătura emoțională primenită — acestea sînt consecințe ale reîntoarcerii la o sensibilitate care, în perioada studiilor, a suferit unele constrîngeri.

Astfel, de ani buni, Nicolae Drăgușin pictează pînze de mari dimensiuni înfățișînd cîmpuri cu flori, răsărituri de soare, unde astrul seamănă cu o piatră sferică dînd blînd lumină, ori cu o pîine mare abia scoasă din cuptor, și pietre. Da, pietre, roci roase de timp, bolovani de calcar cu fețele mîngîiate de vreme și care, datorită trecerii vremii, au căpătat ceva uman în stare și duh. Totul în pînzele lui Nicolae Drăgușin lasă impresia unei neostenite nevoi de a contempla îndeaproape lucrările naturii.

O cercetare grăbită a motivelor artei sale le-ar putea apropia de acelea ale americanului Andy Warhol, și anume de preocuparea acestuia pentru flori. S-au și emis unele opinii în acest sens, numai că, după credința noastră, cam pripite, deoarece între imaginile reci, decorative ca niște planșe de designer, cu culori ce scapără electric ale americanului, și picturile păstoase, pline de nerv în tușă, încărcate de sevă, aproape extatice ale românului nu există nici o trăsătură comună. E pur și simplu o greșeală de a asemui lucrul unei conștiințe contemplative, motivate de amintirea unui peisaj de eden, peisajul pe care-l visează aproape toți țăranii stabiliți la oraș, cu lucrul programat al artiștilor interesați de elementul conceptual, în dauna celui sensibil.

Ne-am simțit obligați să recurgem la o comparație, întrucît o seamă de treburi ale artei devin evidente doar cînd se iveste prilejul unor comparații. E nevoie, prin urmare, de o cercetare a miezului, pentru ca miezul să-și arate înțelesul adevărat. Nicolae Drăgușin produce serii de pînze care, în aparență, par ieșite dintr-o unică idee. În expoziții însă, ideea aceasta apare cu atîtea nuanțări, încît putem vorbi de o fastuoasă dezvoltare a unei intuiții prime. Pictura lui Nicolae Drăgușin e lesne de recunoscut. Pictorul face o figură aparte în manifestările breslei, iar imaginile create de el se reține. Ba chiar ajung într-un fel de folclor plastic : mulți le recunosc, le resimt ca familiare fără să se mai întrebe cui aparțin. Asta s-a întîmplat pentru că de mai mulți ani artistul a donat o parte din operele sale unei cofetării bucureștene foarte frecventate. Cu alte cuvinte, a deschis o expoziție permanentă într-un loc public, iar lumea s-a deprins cu gîndul că aceste tablouri fac parte din ambientul de zi cu zi al existenței lor. E și acesta un fapt de artă, un program — cu toate că nu e conceput ca atare. Este, de fapt, afirmarea unui program al sensibilității exacerbate a pictorului, a memoriei sale chemate de peisajele copilăriei și ale adolescenței, de recunoașterea unui primat. Primatul naturalului asupra artificialului.

TUDOR OCTAVIAN

Pictură și design

Rude apropiate, designul și plastica își disputâ zelatorii care trec dintr-o tabără în alta fără ca gestul să fie considerat o trădare, ci mai degrabă o împlinire, o rotunjire a personalității.

Nu este de mirare deci că doi designeri, **Marcel Bog** și **Ioan Cirel Șișu**, proiectanți la Centrul de Estetică pentru Industria Ușoară, au ieșit din dependența obiectului utilitar și au abordat universul liberului impuls creator. Cei doi artiști expun la Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu" din Capitală cîteva cicluri de uleiuri în care, dincolo de unele sovăieli din fericire minime, oferă o panoramă a bunului gust, puterii de vaganță a fanteziei și asimilării creatoare a unor influențe dintre cele mai recomandabile din pictura românească.

Ioan Cirel Șișu manipulează o cromatică și chiar morfologii influențate de Piliuță în construirea unor imagini hibernale. O bună sintaxă a culorilor reci: alb, gri, mov stins, mai rar brun și albastru, modelînd o natură în genere vegetală, cu rare elemente dinamice. Compozițiile reproduc o lume într-o stare de amorțire fundamentală, copleșită de zăpadă și ghețuri, un fel de pol al staticului absolut. Copacii, cu crengile diminuînd treptat pînă la iluzia unor filamente implîntate în fondul celest, devin organele vieții în criză, așteptînd inevitabila resurecție. Cîteva compoziții florale, punînd în acțiune nervul fin al pictorului, completează fenomenalizarea artistică a unui eu interiorizat și meditativ.

Marcel Bog are apetențe tematice mai diverse și un patetism controlat. Iubește și el florile, ca sărbători ale ochiului, simboluri ale idealurilor, perpetuității lumii și părții gingașe a sufletului. Nu rămîne totdeauna prea aproape de real. Uneori practică fonduri sidefate și contururi vaporoase, imprecise, de felul celor care fac puterea de seducție a floralelor Margaretei Sterian și care ne duc cu gîndul la un anume sentiment al metafizicului. **Marcel Bog** iubește însă și orașul, în fizionomiile lui arhaice care ne-au intrat în biografie și vorbesc din interiorul ei. Orașul lui **Marcel Bog** este un oraș cu vocație epifanică, un fel de album al memoriei individuale și istorice. Urbea pictată de artist pare a fi ardeleană, cu ziduri și case masive care nu-și divulgă intimitatea, cu turle suprapuse și ferestruite la fiecare etaj, cu ulicioare înguste, arcade și ganguri umbrite. Ordinea și geometria exasperantă a orașului modern își găsesc o alternativă în orașul istoric, cu toposuri îmbibate de iubirile, melancoliile sau suferințele generațiilor care l-au populat cîndva și adăugirile sau mușcătura epocilor care l-au traversat. Forme evocatoare, culori fierbinți și pure, cerur solemne decantate de frămîntările și neliniștile pe care prezentul metamorfozat în trecut le va fi avut configurează o scenografie a nostalgiilor. **Marcel Bog** pare a-și fi iubit locurile de obîrșie cu un patos cald și constant. De aceea Martin Heidegger a definit cîndva omul ca „ființă care locuiește", ființă capabilă să absoarbă locurile și să și le transforme într-o parte a eului.

Punctele de tensiune ale expoziției lui **Ioan Cirel Șișu** și **Marcel Bog** o salvează de orice alte reproșuri posibile. Ea trăiește prin sine și iradiază afectiv, configurînd începuturile de drum a două promițătoare destine artistice.

RADU BAGDASAR

Spectacol

Cheia sol

Un spectacol susținut de elevii Școlii populare de artă din Tîrgu Mureș m-a adus în fața unui fenomen artistic care depășește obișnuitele manifestări ale artei de amatori. Un profesionalism îndubitabil — muzica clasică deprinsă după toate canoanele acestei dificile arte, fie că e vorba de clapele pianului, de corzile viorii sau de cele ale chitarei clasice, de tainele diferitelor instrumente de suflat ori ale bătrînului acordeon, apoi muzica ușoară, canto-ul, grupul vocal, dansul clasic și modern, teatrul, regia de teatru și regia de brigadă artistică, pictura și grafica — este trăsătura cea mai evidentă a modului în care această instituție tîrgmureșeană înțelege să apropie cîteva sute de iubitori ai artei de domeniul îndrăgit.

Spectacolul de sfîrșit de trimestru, susținut în una din sălile impunătorului Palat al culturii din municipiu, a ilustrat, mai mult decît cu convingere, nivelul de pregătire al școlii. De la elevul de școală primară, de gimnaziu sau de liceu pînă la muncitorul, inginerul sau învățătoarea cu vechime în muncă, ucenicia artistică s-a văzut aici măsurată numai prin talent și perseverență.

„Avem o mulțime de elevi navetiști. Da, fac naveta, o dată pe săptămînă ca să vină la cursurile școlii noastre — ne spune directoarea adjunctă, prof. Alexandrina Dinsoreanu. Vin regulat, fie iarnă, fie vară și, pe lîngă faptul că sînt talentați (de aceasta avem grijă încă de la probele de admitere) trebuie să spun și că sînt cei mai disciplinați elevi".

Alături, într-o sală, vreo douăzeci de „elevi" așteaptă începerea orei de teorie și solfegii. Ghilimelele vor să marcheze impresia ciudată a alăturării în bănci a copiilor cu ghiozdan de oamenii în toată firea, buchisind cu aceeași curiozitate tainele cheii sol.

Cursurile sînt plătite de către elevi. Vine așadar cine vrea să vină, cine iubește arta, cine este capabil de sacrificii de timp, energie și, de ce nu, și materiale. Scopul ? Plăcerea, sprijinul pe care și-l construiește fiecare în sine însuși, în ceea ce-l bucură și-l apropie de sine însuși și de ceilalți. Și încă ceva : „Școala populară de artă satisface nu numai nevoia de artă a omului angrenat într-un alt domeniu de muncă, ci și potențial, necesarul de oameni oarecum calificați, oricum, pregătiți pentru a instrui formații de amatori. Am deschis de puțin timp cursurile clasei de regie teatru și regie brigadă artistică, al căror scop este chiar acesta. Și trebuie să vă spun că nu sînt deloc puține solicitările". Directoarea ne vorbește cu pasiune. De peste douăzeci de ani predă în această școală, de vreo zece se află în conducerea ei. Momente bune și momente dificile au alternat de-a lungul timpului. Entuziasmul său de om cu vocația tinereții a rămas însă neclintit. „Lucrăm aici numai profesori cu cea mai înaltă calificare. Fiecare dintre noi are studii superioare, grade didactice — majoritatea gradul I și gradul II, și numai doi profesori doar cu definitivatul). Ne-am preocupat mereu să aducem oameni de cea mai bună calitate. Urmărim absolvenții institutelor de specialitate și încercăm să-i aducem printre noi. Cred că la Tîrgu Mureș n-a existat sau pur și simplu a pierit acel bizar sentiment de reținere față de munca într-o școală populară de artă. Avem filiale în mai multe orașe și chiar comune — la Nadeș, de pildă, am deschis o clasă de chitară clasică, la Reghin una de canto".

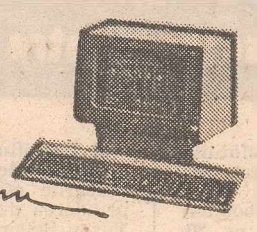
Cursurile durează trei sau patru ani, în funcție de specialitate. S-au admis în plus un an pregătitor și unul de specializare, pentru cei mai dotați elevi, pregătire care se face în plus față de norma profesorilor. Nimeni nu se codește însă și rezultatele nu întîrzie să se arate — 111 premii la ediția a VI-a a Festivalului național „Cîntarea României". Numele celor distinși sînt prea multe ca să le putem enumera. Bucuria este însă a tuturor, a acestor dascăli de artă care se îngrijesc de bucuria celor care-i caută, din dragoste față de frumos, din dragoste de oameni, în ultimă instanță.

TANIA RADU

atelier literar

Dorin Novăceanu

Liliana Petreanu — București. Ne trimiteți zece poeme din care spicuim, aproape la întîmplare, cîteva alăturări de cuvinte — „derma pămîntului", „geometria abilă a sufletului", „flori de cîmp macerate", „apogeu de noapte", „coapsa mireștei", etc. — care se tolerează greu în poezie și comunică puține lucruri. Vreți să vă spunem : „unde sînt, unde trebuia să rămîn, ori să ajung ?". Computerul a refuzat să răspundă, dar a transcris o frază din Kafka : „De la un anume punct nu mai există întoarcere. La acest punct se poate ajunge".

Herjeu Radu — București. Trebuia să înțelegeți exact invitația noastră de a ne trimite alte poeme : doream unele mai apropiate de adevăratul cîntec. Și acest lucru nu se întîmplă : „Aș vrea să stau rezemat / cu spatele / de un stejar, / să-i simt seva / urcînd prin venele mele, / să-i simt frunzele / luptîndu-se cu vîntul, / să înverzesc la începutul primăverii". **(La sfîrșitul ultimei ierni).** Încercați s-o faceți fără cuvinte — iarna seva lucrează mai lent — dar rezemați-vă de un stejar adevărat.

George Pașa — Puchenii Mari, Prahova. Încărcați cu prea multă materie (cuvinte) structuri lirice (idei) foarte fragile. Produsul finit e diform și nu are rezistență. Pe Baltasar Gracian e bine să-l citiți. În „Arta prudenței" veți descoperi sfaturi folositoare, precum acesta : „Fă lucrul ușor ca și cum ar fi greu, iar lucrul greu ca și cum ar fi ușor". Bineînțeles, Gracian se explică : „Primul, pentru ca încrederea să nu ne adoarmă ; al doilea, pentru ca neîncrederea să nu ne descurajeze".

Oancea Violeta — Roșiori de Vede. Versificați cu multă ușurință, dar temele și mijloacele de expresie nu vă duc dincolo de cronica rimată și fabulă. Cu constructii de tipul : „Am părul ca o tufă de ciulini / și buzele subțiri ca niște ațe / bag pe-ntuneric spaima în vecini / și cînd mă văd își iau copiii-n brațe", nu veți reuși să vă depășiți. Următoarele două plicuri, intrate între timp în „Atelier", nu aduc nimic nou.

Diacovschi Florin — Suceava. Poemele trimise nu sînt la înălțimea definiției pe care o dați poetului : „A fi poet înseamnă a-ți scrie numele pe un curcubeu, iar acesta să coboare pe pămînt sub formă de versuri". Semnați-vă și așteptați. Vă așteptăm și noi.

Tănase Iulian — Bacău. Ne forțați mîna, aproape ne intimidați, vorbindu-ne de multele merite ce vi se recunosc de prieteni în domeniul muzicii și literaturii. Sînteți textier, compozitor, interpret. Dacă textele (să ne înțelegem : sînt texte-texte și nu „simple poezii", cum subliniați „umilind poezia"), deci textele pe care le prezentați în Bacău, sînt aceleași sau asemănătoare cu cele trimise nouă, înseamnă că acolo nu există Comitet județean de cultură și artă : „Să mă-njuri în astă seară / și să mă lași să mă-mbăt, / ți-e sînul tare ca și vinul / nu pot mereu treaz să mă-arăt". Rămîneți treaz măcar cînd citiți aceste rînduri : renunțați la dandanalele din mahalalele Bacăului de altădată și compuneți, dacă sînteți în stare, altele, pe măsura timpului.

DARIE NOVĂCEANU ■

Tu ești somnul

Tu ești somnul adînc
din care nu pot să ies.
Oh, de-aș avea puterea să inventez
în frigul lui ianuarie
o mașină de tricotat vise

să te-nvelesc în culori țipătoare !

(chiar dacă într-una din nopțile trecute
intrai și ieșeai din poemele mele
trîntind ușa enervată).

GABRIEL MUREȘAN

Anotimp

Am să-mi cumpăr patine
să profit de gheața
privirii tale.

Și dacă va dura,
pînă să sosească primăvara,
am să-mi cumpăr
căciulă de blană

să nu mă trezesc
cu părul albit.
De ninsoare.

ELLA GRIGORESCU

Fals

Toată viața
m-am jucat
de-a ciobanul mioritic
și am murit
de fiecare dată,
înviind pentru că
n-am înțeles
încantația fluierului.

EDWARD CRISTIAN

Între oglinzi

Mă retrag în spatele luminii,
același copil cu genunchii la gură
de pe vremea cireșelor coapte.
Acolo cineva mă va învăța jocul
cu himerele, cu penumbrele
întotdeauna de-o vîrstă cu mine...

DALILA VERNESCU

Vise din liceu

Mergînd pe aleea tristă,
străjuită de castani,
în fața mea s-a scuturat o frunză.
Am luat-o și am pus-o în buzunar,
gîndindu-mă că e și ea singură.

Acum, cînd anii au trecut,
deschid caseta... caut frunza.
O găsesc.
E frunza mea,
frunza singurătății mele.
E frunza de pe aleea cu castani.

CORA EVY

La Opera Română

● Pentru vineri 15 aprilie, la ora 18, a fost programată opera **Nabucco** cu : Nicolae Urdăreanu, Lucia Țibuleac, Constantin Ene, Dan Zancu, Veronica Gârbu, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Gerda Radler. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● În perioada 16—19 aprilie **Opera Română din Cluj-Napoca** va prezenta pe scena Operei bucureștene 4 spectacole, în fiecare seară la ora 18,30, după cum urmează : **Măștile** de Pietro Mascagni (simbătă 16), **Falstaff** de Giuseppe Verdi (duminică 17), din nou **Măștile** (luni 18) și **Ciuleandra** de Carmen Petra — Basacopol (marți 19).

● Matineul pentru elevi (**Micul coșar** de Britten) de duminică 17 aprilie (ora 11) are în distribuție, alături de copilul Laurențiu Moise, deținătorul rolului titular, pe Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Ruxandra Vlăd, Ștefan Teodorescu. Cu participarea corului „Voces primavera". Dirijează : Claudiu Negulescu.

Cornelia Angelescu

● Din repertoriul mozartian, miercuri 20 aprilie (ora 18), **Hamlet**, de Pascal Bentoiu. În rolurile principale : Florin Diaconescu (Hamlet) și Silvia Voinea (Ofelia). Conducerea muzicală, Cornel Trăilescu.

● **Carmen** de Bizet, spectacolul din 21 prilie (ora 18), o are distribuită în rolul titular pe mezzosoprana Mihaela Agachi, pe Eugenia Moldoveanu în Michaela, Anatol Covali în Don José și Dan Zancu în Escamillo. Dirijează : Cornel Trăilescu.

Bucuria jocului

(Urmare din pag. 9)

ficient ca să-și motiveze devotamentul față de teatru încă zeci de ani de acum înainte, — această mină îmbelșugată de oameni, această inimă sufletistă de actori amatori suplinește în timp și în valoare absența unui teatru profesionist cu stagiune și repertoriu instituționalizat și se silește să facă lucrul acesta cît mai bine cu putință.

În altă ordine de idei, fiind vorba de un autor atît de jucat și stors de universalitatea nuanțelor ca Molière, e foarte greu să mai fie împrospătat chiar de jocul profesioniștilor. Cu toate acestea am avut tot timpul senzația că actorii Teatrului popular din Tîrgu Jiu au realizat un Molière firesc sporindu-l, paradoxal, tocmai prin amatorismul lor. Am întîlnit astfel în locul unor încercări ostentative de actualizare și încărcare retorică de sensuri subtile, adiacente, un spectacol discret în intenții, montat în cea mai sănătoasă tradiție a teatrului popular de bună calitate renascentistă, cu un joc natural alimentat continuu de prospețimea și bunul simț netrucat al actorilor. Lipsit de orice urmă de vulgaritate (ceea ce nu e puțin lucru la un spectacol de amatori), comicul s-a închegat din sinceritatea frustă și totala naturalețe a jocului astfel încît pînă și unele stîngăcii explicabile au putut fi acceptate ca trucuri postmoderniste în vederea sporirii efectului general de autenticitate.

După ce ultimele acorduri ale muzicii lui Nicu Alifantis s-au topit în aplauze, după ce buchetele de flori, rechemările la rampă și felicitările au început să treacă în amintire și ultimii spectatori părăseau sala Magheru cu o rezervă de suflet în plus, în spatele cortinei Sganarelle a redevenit Titu Eugeniu, tehnician la Centrul de calcul din Rovinari, Geronte a revenit la funcția de director de școală pe care o are Antonie Dijmărescu, interpretul lui, Martine și-a amintit că e instructoarea culturală Adriana Văduva, doica Jacqueline că e încă elevă la liceu, după ce Lucinde, Valère, Lucas, Robert, Leandre, Thibaut și Perrin au revenit la costumația cotidiană purtată de Doina Sîrbu, Dodo Ilena, Bebe Cetean, Luminița Șorop, Sorin Scarlat, Vali Dumitru, Adi Dumitrache, Dumitru Calotă și și-au amintit că au venit de la Tîrgu Jiu la București într-o furgonetă amestecați cu decorurile lui Mihai Țopescu și se vor întoarce, probabil, în același mod la locurile lor de muncă, pe scena Teatrului Nottara a început spectacolul fără spectatori al bucuriei profund umane că toți laolaltă au reușit prin puterea curată a pasiunii lor o performanță demnă de prestigiul firmei sub auspiciile căreia au jucat fie și o singură seară din viața lor. Această seară, însă, le va da puterea să creadă în destinul viitor al Teatrului popular din Tîrgu Jiu mult timp de acum înainte.

O astfel de încredere l-a însuflețit de-a lungul anilor și pe Marian Negrescu, autorul succesului bucureștean al Teatrului popular din Tîrgu Jiu. După ce a activat el însuși ani de zile ca amator la Tîrgu Jiu, se întoarce acum, ca student la IATC, să-și plătească datoria de conștiință față de locurile care i-au întreținut vie speranța în propria vocație. Dacă nu peste mult timp Marian Negrescu va deveni un cunoscut actor sau regizor al nostru, valoarea vocației și realizărilor sale vor pune într-o lumină nouă cei 150 de ani de tradiție teatrală la Tîrgu Jiu. Pentru că în orașul acesta, alături de celebra Coloană a lui Brâncuși se înalță nevăzută o altă coloană, mai modestă poate, dar la fel de statornică în timp, supraviețuind cu același eroism și devotament față de valoare : dragostea tuturor generațiilor, de 150 de ani încoace, care au ținut trează prin respirația vie a pasiunii lor vatra luminoasă a unei scene active la umbra cărbunelui românesc.

Constelația lirei

Florentin Palaghia

Portret

Pe argumentul inimii
trupul tău a căzut ca o cometă
într-un destin implacabil.
Acest ideal de structură
este realitatea pură
a restului de ură și dragoste
în clipa despărțirii
de propria incertitudine.

Prin acest spațiu
rănit de infinit
exist conglomerat de rouă.
Astfel te simt orbitoare lumină
născătoare de gînd
și al luptei cu sine.

Definiție simplă

Sînt răni albastre trupurile noastre,
sînt mici unelte, ape de lumină,
sînt iarbă, stele, străluciri de astre,
sînt nemuriri de-a pururi pe retină.

Sînt rouă, păsări, stele luminoase,
sînt luminate umbre în beție,
sînt rod, copii, sînt rădăcini de oase,
sînt dragoste, fior și bucurie.

Sînt ropot, aer, ceață-nfiorare,
tot ce se află a fi mereu să fie
aceste demne trupuri de hotare
din iarbă, ape, cer și veșnicie.

Triumful din muguri

Mă arde cernoziomul buzelor,
un cîntec suav, desfășurat din grăuntele
adîncului,
eliberat de structura cărnii, a oaselor,
cu o rană devotată, într-o numărătoare
inversă
a înmuguririi dovezilor noastre de dragoste.

Mă strigă mugurul descătușat,
culoarea plîngînd de fericire, desfacerea
frunzei,
floarea mirată de aer și luminată
de carnea fructului.
Miracolul tău din privirea încărcată de iarbă
îmi spune să vin pretutindeni.

Mă iubește rîul, mă tulbură
primăvara zîmbetul tău desprins din zăgazul
atîtor amorțite luni de prigoană.
Iată cuvîntul țîșnind din triumful
acestui joc de viață și iubire !

Cîntec

Da iubito te aștept și-mi frig
ca statui cuvintele pe buze
dintr-un vers încerc ca să te strig
spînzurat de gîtul unei muze

Îmi e greu mă ustură acid
norii-mi răscolesc adînc țesutul
cred că tot decorul e arid
după apă strigă-n ceruri lutul

Aș pleca vreau să despic un nor
sol de-al tău pe-o geană distilată
într-un rîu să mă prefac ușor
să te scalzi în apa mea curată

Da iubito știu că-ți este greu
fiindcă grea e clipa numărată
voi veni să-ți dăruiesc doar eu
aripă de plumb eliberată

Îmi e dor știind că mă dorești
ca pe-un cîntec rătăcit în rouă
din amurgul rănilor domnești
să te vindec cînd afară plouă

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Direcția județeană Maramureș pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**, referindu-se la scrisoarea Eleonorei Bucur din comuna Rozavlea nr. 1 047, Maramureș, prin care solicită sprijin pentru transferarea ajutorului de mamă cu mulți copii la Consiliul popular Rozavlea din comuna Recea, județul Brașov, unde a avut domiciliul, ne comunică : „S-a aprobat transferul, astfel incît, veți primi suma ce vi se cuvine în luna aprilie pentru perioada 1.01.1987 — martie 1988, iar apoi, lunar, cite 400 lei".

■ „Pînă în anul 1986 în Sacoșu Mare circulau două autobuze spre Lugoj. Unul cu plecare la 5 dimineața, iar celălalt la ora 7,20. Cu cel din urmă, mergeau și fiii noștri la școală". Semnatarii acestei scrisori sînt părinții copiilor din Sacoșu Mare. De cînd s-a suspendat cursa de 7,20, li s-a spulberat orice bucurie, la gîndul, că nu de puține ori se întîmplă să o piardă și să nu ajungă la timp la școală. Tristețea n-ar fi așa de mare dacă, cel puțin, la întoarcere ar exista o cursă mai potrivită. Singura alternativă rămîne autobuzul de șase seara. În acest răstimp copiii așteaptă prin oraș. Din scrisoare înțelegem că o posibilitate de întoarcere ar fi cu autobuzul ce pleacă din Lugoj la orele 14,30. Acesta circulă însă, numai pînă în centrul comunei, fără a-și mai continua traseul, cu încă opt km, pînă la Sacoșu Mare. Prin intervenția organelor județene de transport, problema era ca și rezolvată. Dar minunea a durat trei-patru zile, în decembrie anul trecut, ca apoi, să se renunțe definitiv la această frumoasă inițiativă. „Oare cei de la autobaza I.T.A. Lugoj au uitat că pe harta județului mai este și satul nostru. Cum se face că pînă în centrul comunei circulă șapte autobuze și la noi doar unul singur ?". Întrebări la care I.T.A. Timiș este respectuos rugată să răspundă.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dîmbovița :** „Cererea de instalare cu prioritate din 25.02.1982, pe numele Iordache, a fost aprobată odată cu racordarea blocului C 2 la rețeaua telefonică. Sînteți titularul telefonului 6 12 85 instalat cu tarif de 800 lei. Vă rugăm să cunoașteți că rezolvarea instalațiilor anterioare s-a făcut prin respectarea vechimii cererilor și a existenței posibilităților tehnice.

■ Un răspuns favorabil pentru Liliana Robu din Galați, micro 39 C, bloc C13, ap. 44, primit din partea **Consiliului popular al municipiului Galați :** „Pentru soluționarea cererii dumneavoastră, prin care solicitați sprijin pentru încadrarea în muncă, vă facem cunoscut că s-a luat legătura cu conducerea U.E.I.P.I. Galați, unde veți fi încadrat în calitate de vopsitor industrial".

■ Locatarii blocului 28 B, din Bd. Republicii, Ploiești, ce numără nici mai mult nici mai puțin de nouă etaje, cred că ar avea mai mulți șorți de izbîndă la cucerirea „Cupei Ascensorul", decît să se facă auziți de întreprinderea sus-numită. După aproape doi ani de demersuri pentru instalarea liftului, au ajuns la convingerea că vor fi „imbatabili la orice categorie de virstă și indiferent de condiții : cu sau fără copii mici în brațe, cu sau fără sacoșe, cu sau fără boli de inimă etc".

■ **Direcția agricolă a județului Bacău :** „Petentul, Enache Constantin, membru cooperator din comuna Sascut, arată că, în mod nejustificat, conducerea Asociației economice intercooperatiste de îngrășare a tineretului taurin Sascut i-a diminuat din retribuția cuvenită pe lunile decembrie 1987 și ianuarie 1988. Verificîndu-se, la fața locului, actele din evidența contabilității s-a constatat că pentru decembrie 1987 plata s-a făcut legal iar cel în cauză a fost plătit pentru munca efectiv lucrată. Pentru luna ianuarie 1988, din greșeală economistului de fermă, petiționarul nu a fost trecut în pontaj, deși acesta lucrase. Pe loc s-a întocmit statul de plată suplimentar și a primit suma de 520 lei, la cît avea dreptul. Economistul de fermă care nu a întocmit la timp actele de plată a fost chemat în fața conducerii unității și atenționat că la prima greșeală va fi sancționat. Celelalte aspecte din scrisoare nu s-au confirmat".

■ **Consiliul popular al municipiului Satu Mare — Comitetul executiv :** „Urmare scrisorii dumneavoastră nr. 40/1988 adresată redacției, vă facem cunoscut că, prin decizia nr. 543/1987, s-a aprobat înstrăinarea apartamentului proprietate personală, urmînd ca în semestrul I, 1988, cererea petentei, Mioara Antici din Satu Mare, să fie soluționată favorabil, prin atribuirea unui apartament din fondul locativ de stat".

■ După multe căutări, **Ramona Bucevschi** din orașul Gh. Gheorghiu-Dej, strada Belvedere nr. 1, ap. 93, a reușit să-și cumpere o minimașină de spălat. Tocmai de la Moinești. Fiind mai mult plecată în delegație, nu a avut răgazul să o folosească. Așa că, nu mică i-a fost surpriza, cînd și-a dat seama că are o defecțiune vizibilă, la umplerea cu apă a bazinului. Prezentîndu-se la atelierul de reparații i se confirmă că lagărul spălător este piesa cu pricina. Deoarece nu este de găsit nici în atelier și nici în magazine. R. B. este sfătuită să se adreseze direct la UCECOM — Cooperativa meșteșugărească de electrobobinaj cu sediul în str. Ghiocei nr. 20, sector 2, București. Deși expediază trei depeșe, în răstimp de trei luni, petenta nu primește nici un răspuns. Bai mai mult, la una din ele, anexează și certificatul de garanție, completat de cei de la atelier. „Cred că dacă-l mai țin mult la dinșii, trece anul, iar eu nu-mi mai pot repara mașina. Să înțeleg că degeaba mi l-au dat ?

■ **Consiliul județean al sindicatelor Mehedinți :** „Din verificările efectuate la Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin a rezultat că cele relatate în scrisoare sînt reale. Începînd cu luna februarie 1988, Consiliul oamenilor muncii de la unitatea unde-și desfășoară activitatea petenta a stabilit să lucreze program numai de zi, fără ture și evitarea eforturilor fizice mari". (Răspuns adresat **Elenei Șerban din Drobeta-Turnu Severin, Bd. Mihai Viteazu nr. 32, bloc B 2, ap. 3).**

■ Ori de cîte ori reușim să ne îndeplinim o dorință, ne încearcă un sentiment de bucurie. Așa s-a întîmplat și cu **Valentin Dinu** din Slobozia, bloc U 1, ap. 11, cînd și-a cumpărat la magazinul Auto-motovelo o motoretă Mobra-Hoinar. Au urmat formalitățile de luare în evidență pentru garanție, în cel mult 30 de zile și fără a parcurge mai mult de o sută de km. Documentîndu-se, conform cărții tehnice, V. D. află că numai „Autoservice"-ul de pe Șos. București — Constanța este în măsură să-i rezolve problema. Numai că, unitatea nu mai efectuează operații de garanție de vreo trei ani de zile. Îndrumat să meargă la A.C.R. Slobozia, primește același răspuns. Purtat pe drumuri, de la o unitate la alta, nu reușește să găsească adresa cea bună. Nedumerit, petentul se întreabă dacă e posibil să se mai execute lucrări de reparații și întreținere în garanție și postgaranție la motorete în municipiul Slobozia ?

■ **Consiliul popular județean Olt — Comitetul executiv :** „Petiționarul, Dumitru Obloja din Slatina, Str. Dorobanți, bl. 12, ap. 14, a solicitat restituirea fondului social la cooperativa de credit Drăgășani, cu cererea înregistrată la nr. 10 din 11 ianuarie 1988. Aceasta, potrivit prevederilor statutului cooperativelor de credit, art. 15, aliniat „a", a fost aprobată de adunarea generală ce a avut loc în data de 5 februarie 1988, în baza propunerii făcute de Biroul executiv al Coop, de credit. Astfel, petentului i s-a restituit suma de 1 800 lei, ce reprezintă fondul social depus".

■ **Consiliul popular al sectorului 4 — Comitetul executiv** dă un răspuns favorabil lui Grigore Dumitrescu din București, strada Hucdin nr. 14, bl. A-13, ap. 17 : „Analizîndu-se motivele invocate de dumneavoastră în contestația cu privire la cuantumul contribuției bănești și a volumului de muncă stabilit, s-a constatat că este întemeiată. Avînd în vedere această situație, în baza dispozițiilor art. 32, art. 37 și art. 38 din Legea nr. 1/1985, s-a stabilit o contribuție bănească de 125 lei și scutirea de prestare a zilelor de muncă".

■ Răspunsul primit de **Ștefan Pană** din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, Str. Cauciucului nr. 16/1, din partea Întreprinderii „23 August" — Satu Mare, nu-l edifică pe deplin. Petentul solicita capace decupate pentru aragaz. Dar produsul nu se fabrică și nici piese de schimb pentru acesta nu mai sînt. Informația i-ar fi fost de folos dacă se specifica și unde le-ar putea găsi.

■ **Întreprinderea canal apă București** răspunde Asociației de locatari din șoseaua Alexandriei nr. 7 A, bl. 12 : „În urma măsurilor luate, blocul este alimentat cu apă rece în condiții normale la toate etajele. Pentru reglementarea alimentării cu apă caldă este necesar să vă adresați la G.I.G.C., Str. Cavafii Vechi nr. 15".

■ Vijoian Cristian din Dej ne sesizează starea necorespunzătoare în care se află parcul orașului. Consiliul popular municipal Dej recunoaște că parcul nu se prezintă în cele mai bune condiții, mai ales acum, primăvara. Pentru îngrijirea lui s-a apelat la colectivele a două unități economice, care vor curăța copacii de crengi uscate, vor mătura aleile și vor recondiționa jocurile pentru copii. Totodată se face încă un apel către cetățenii municipiului ca printr-o comportare civilizată să contribuie la menținerea parcului în limitele urbanismului.

Pagină realizată de
MARIA BOGDAN RADU ■

Scrisoare comentată

Pentru o speranță

„Subsemnata **ANA LUPU din Cugir — Vinerea nr. 389, județul Alba,** femeie de serviciu la grădinița de copii Vinerea, mamă a 5 copii, cu respect vă aduc la cunoștință următoarele (vă rog să remarcați ortografia impecabilă a acestei femei — spre deosebire de zeci de scrisori pe care le primim la redacție, provenite de la absolvenți ai unor licee, și care ni se adresează cu „v-ă rog, sau luați-i-mi în considerare aceste rînduri etc... !" — N.A.) : Fiul meu Lupu Gheorghe, în vîrstă de 18 ani, lucrînd ca muncitor al Cooperativei „Suriana" în Uzina Mecanică Cugir, în noaptea de 11-12 decembrie 1987, orele 0,3, a fost accidentat grav tăindu-i-se, la ghilotină, 4 degete de la mîna stîngă. Dus la Spitalul din Cugir, după ce i s-a acordat primul ajutor de către medicul de gardă, a fost anunțat medicul chirurg D., care a refuzat să se prezinte la spital"...

Astfel începe scrisoarea — o scrisoare întîrziată, firește !, ce se mai poate face acum ?! — dar conținutul ei amar, tragic, ne pune pe gînduri ; pentru că iată ce a urmat (și rezumăm, din acest moment) :

„În dimineața zilei de 12 dec., observînd că nu-mi vine copilul din schimb, m-am dus la Cugir, unde am aflat nenorocirea, adică băiatul în spital în chinuri iar degetele rămase în uzină pe ghilotină. Deși i-am adus din uzină imediat degetele, puse de mine în zăpadă să se mențină, și i-am rugat pe medicii D. și D. să mi-l trimită la Clinica din Cluj-Napoca, aceștia au rămas nepăsători, iar dr. D. a zbierat la mine să ies din spital... După cîteva ore de insistență, în jurul orei 12, directorul D. mi-a aprobat să-l duc **pe cont propriu (s.n. — N.A.)** la spitalul din Deva, cu o mașină particulară. Informîndu-mă că la Deva nu au posibilități de reimplantarea degetelor, l-am dus la Clinica din Cluj-Napoca, unde am ajuns în jurul orei 15. Cîtă omenie, aici, la acești medici : imediat l-au vizitat clinic și mi-au spus că medicii din Cugir trebuiau să-l trimită în timp de 6 ore de la producerea accidentului — și nu după 12 ore ; în timp de 6 ore, operația ar fi putut fi reușită 100 %, dar așa... Totuși, imediat, l-au băgat pe fiul meu în operație, sub microscop. Operația a durat 15 ore. A fost însă prea tîrziu, celulele muriseră, degetele reimplantate nu s-au mai prins. Față de cele relatate, vă rog, tovarășe redactor, să binevoiți a..., etc."

Există, în acest caz, trei aspecte ce ne dau de gîndit ; și nu neapărat în folosul autoarei scrisorii (care, oricum, nu mai poate face nimic pentru fiul său !) :

1.) — Un tînăr de 18 ani își pierde 4 degete într-un accident de muncă ; mama sa îi adună degetele, spre a-i mai da o șansă (informațiile mass-media o învață, pînă una-alta, să le bage în zăpadă, spre a le păstra vii" — **dar cîtă mass-media poate înțelege ce înseamnă pentru o mamă, să ridice patru degete sîngerinde ale fiului său ?! — N.A.),** apelează, disperată, la sprijinul organelor sanitare locale. Acestea nu i-l dau (sau, cel puțin, asta e părerea dînsei — veți vedea însă punctul 3 — din nou, **N.A.)**

2.) — Drumul pînă la Cluj-Napoca este făcut cu **o mașină particulară** (întrebăm : în ce fel de cazuri mașina salvării unui spital precum cel din zona în care s-a produs accidentul este — sau nu ? ! — obligată să transporte un suferind, în situația în care evitarea unei traume pe viață este în funcție nu de ore, ci minute pînă a fi depus pe o capabilă masă de operație ?!).

3.) — Pentru ce medicii din Cluj-Napoca au acuzat întîrzierea sosirii pacientului la ei ?! Iar dacă și-au dat seama, acești oameni, că totul este inutil — de ce au mai intrat în sala de operație ? Nu cumva pentru faptul că ei încă... **mai sperau,** chiar și într-o minune ?!.

Între indiferență, indolență (cum să-i mai spunem altfel ?!) a unor oameni în halate albe — și încercarea disperată a unor oameni tot în halate albe de a salva **cumplita traumă** a unui tînăr, se ivește, iată, un gol la fel de cumplit : și nu ne referim acum, neapărat, la necazul unui elev aflat în clasa XI-a la Liceul seral din Cugir, probabil că tinerețea lui îl va ajuta să depășească acest obstacol. Ne referim la cu totul altceva, și anume : în fața unei mame care poartă între degete, alte patru degete — potrivite în zăpadă — și astea fiind ale fiului ei : **ce-i oferi ?!**

Adică, omenește, ce-i oferi : să o dai afară din spital — sau să-i urci fiul pe masa de operație, chiar dacă nu mai există nici o cît de mică, o cît de afurisită speranță ?!

HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Pîrlog C. Vasile — Ploiești : Dacă au trecut doi ani de la ridicarea protezei, puteți solicita Oficiului de asistență socială al județului, str. Engels nr. 1, o nouă aprobare. Cărucioul poate fi reparat gratuit în termen de un an de la expediere. ● **Paraschiv Constantin** — București : Dosarele 879 și 3857/1987 se află în arhiva Judecătoriei sectorului 3. ● **Iftime Safta** — Tîrgu Mureș : Conform art. 22 din Regulamentul actelor de studii, nu se pot elibera alte acte de studii cu nume și prenume schimbate. Dovediți concordanța cu sentința de rectificare. ● **Tănăsescu Cristina** — Cîmpulung (Argeș) : Trimiteți pe adresa Ministerului Sănătății, București 70052, str. Ilfov nr. 6, recomandarea medicului oftalmolog, cu referire la nr. VI-C-182/1988. ● **Dragomir Ion** — Rm. Vîlcea : Dosarul dv. a fost verificat în mai multe rînduri, inclusiv de Comisia Centrală de pensii din Ministerul Muncii, constatîndu-se că pensia este corect calculată. ● **Ciocoiu Mihai** — Buhuși : Aveți asupra casei respective toate prerogativele ce decurg din calitatea de proprietar. ● **Sabău Rozalia** — satul Orbău, com. Cehal (Satu Mare) : Ca mamă cu mai mulți copii ați beneficiat de 200 lei lunar de la 1.XI.1972 (Decret 411/1972), de 350 lei de la 1.VIII.1977 (Decret 197/1977) și de 500 lei de la 1.I.1986 (Decret 410/1985). ● **Bucă T. Ilie** — București : Pentru stabilirea condițiilor necesare pensionării cu reducerea vîrstei prevăzute de art. 8 și 14 al. 1—4 din Legea 3/1977, prezentați-vă la oficiul de pensii cu actele doveditoare. ● **Scripcă Mihai** — com. Frumosu (Suceava) : Vi s-au repartizat medicamentele la farmacia nr. 10 din localitatea Vama. ● **Simpalean Iosif** — com. Iernut (Mureș) : În urma verificărilor, s-a dispus efectuarea de cercetări de către Procuratura locală Tg. Mureș. ● **Sidoriuc Doru** — Suceava : Regulamentul privind regimul actelor de studii prevede că „duplicatul se eliberează o singură dată, fapt care se aduce la cunoștința titularilor" (art. 61, paragraf 2). „Dacă duplicatul actului de studii a fost pierdut sau distrus, ca urmare a unor situații deosebite (calamități naturale etc.), titularului i se poate elibera o adeverință privind studiile efectuate (pe baza cererii, aprobată de organul de conducere colectivă a instituției de învățămînt respective) în care vor fi menționate împrejurările pierderii sau distrugerii duplicatului" (art. 62). ● **Zaharia Dumitru** — Tg. Ocna : În baza prevederilor art 6 din Decretul 46/1982, orice drepturi și obligații care se determină, potrivit legii, în funcție de nivelul retribuției se stabilesc fără a se lua în considerare majorările de retribuție prevăzute la art. 1 din decretul menționat. În consecință, venitul mediu luat în calcul la stabilirea chiriei se determină fără a se luat în considerare majorarea conform Decretului 46/1982. ● **Chitilică C. Dumitru** — Curtea de Argeș : Urmașii cu drept de pensie sînt copiii și soția (Legea 3/1977, art. 39). Pentru internarea într-o unitate de ocrotire socială, adresați-vă consiliului popular. ● **Bratu Mircea** — Odobești : Situația dv. locativă se va rezolva odată cu darea în folosință a primelor blocuri în acest an.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

A nu gîndi „prin delegație"

Istoria neuroendocrinologiei moderne în care cîțiva români au pus pietre de temelie este o expresie a luptei gîndirii științifice cu așa-zisele adevăruri acceptate prin consens. La un moment dat, ca în povestea lui Andersen despre haina împăratului, o minte deschisă are curajul recunoașterii și interpretării unor fapte. Astfel s-a observat că creierul este un organ endocrin, că prin neurohormonii săi controlează atît glandele endocrine cît și propria sa funcționare, că aceste secreții cerebrale pot fi izolate, sintetizate, folosite ca medicamente. Există o endocrinologie a neuronului și a celulelor înrudite cu el. Metodele obiective, biochimice și radioimunologice ale endocrinologiei au putut fi aplicate pentru a descifra o parte dintre enigmele creierului. Acum aceste lucruri sînt învățate pe băncile școlii. În momentul afirmării lor, aceste idei s-au lovit însă de neîncrederea și opoziția prejudecăților tradiționale. Cum poate un organ atît de „nobil" cum este creierul să funcționeze cu ajutorul unor „secreții". Chiar autorități în endocrinologie și neurochirurgie, cum a fost Harvey Cushing, s-au opus la început publicării în revistele științifice a faptelor și interpretărilor care mutau controlul endocrin de la nivelul glandei hipofize la nivelul cerebral al hipotalamusului. Puterea gîndirii libere bazate pe fapte s-a impus pînă la urmă. Parafrazînd un filozof român, s-a dovedit încă o dată că în știință nu este bine să gîndești „prin delegație". Chiar dacă ai putea delega o autoritate tradițională.

În plus progresele cele mai importante din neuroendocrinologie nu s-au datorat utilizării unor tehnologii foarte avansate. Microscopul optic a dus la descoperirea sistemului port hipotalamohipofizar, nu microcinematografia intravasculară și tot microscopul optic a dus la descoperirea neurosecreției hipotalamice, deși ea a fost ulterior confirmată cu tehnicile ingineriei genetice a DNA recombinant. De regulă barajul conceptual l-a spart un cercetător ingenios folosind o gîndire îndrăzneață și o tehnologie simplă, ca oul lui Columb și cuiul lui Arghezi. Certitudinea a adus-o însă utilizarea unei metodologii foarte fine și sofisticate. Descoperitorul a trebuit să cedeze uneori laurii aceluia care a făcut demonstrația finală. Uneori, ca în povestirile lui Hemingway, cîștigătorul nu a luat nimica. Spre exemplu, profesorul ceh Vladimir Schreiber, care a descoperit neurohormonul TRH, pentru a cărui izolare ulterioară s-a decernat (altui cercetător) premiul Nobel, și-a intitulat capitolul din volumul internațional „Pioneers in Neuroendocrinology" : „A fi cel care pierde" („Te be a looser"). Istoria descoperirii insulinei de către Nicolae Paulescu nu diferă prea mult de aceasta.

Cînd ai norocul să trăiești lîngă un maestru și să asiști la momentul în care dă o nouă și ingenioasă semnificație faptelor obținute și cunoscute de toată echipa, ai norocul să înveți ce înseamnă puterea gîndirii libere bazate pe fapte. Or, în domeniul neuroendocrinologiei, țara noastră a contribuit prin forța și curajul gîndirii marilor noștri profesori.

Dr. MIHAIL GR. COCULESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Trei ani dintr-o glorioasă epopee a aviației (I)

Cît de mult spune comentarea unei simple cronologii ! Iată, am ales anii **1908, 1909** și **1910** din glorioasa epopee a afirmării aripilor românești : simple proiecte, dar cît de ingenioase ! Unele nerealizate din lipsă de fonduri, alături de realizări duse pînă la capăt, constituind momente de vîrf ale istoriei tehnicii mondiale. Am în față cîteva cărți din care am extras episoadele ce urmează : „Aripi românești" (Ion Gudju și colectiv), „Istoria științei și tehnicii în România. Date cronologice" (Ștefan Bălan, N. Șt. Mihăilescu), tratatul „Istoria aviației române" (Colectiv), „Aviația" (Const. C. Gheorghiu, Florin Zăgănescu), ca și două cărți ale subsemnatului, scrise împreună cu regretatul profesor Dinu Moroianu — „Focul viu" și „Maeștrii ingeniozității românești" —, în care capitole speciale sînt consacrate tehnicii zborului. Pe lîngă ele, o puzderie de reviste, mai vechi și mai noi. Mărturisesc că materialul e atît de bogat, înfăptuirile românești atît de numeroase, încît îmi vine greu să aleg și nu o voi putea face decît cu omisiuni.

Sîntem deci în **1908**, an în care știința și tehnica noastră are de consemnat contribuții însemnate și în alte domenii ale științei și tehnicii, spre pildă inventarea de către Lazăr Edeleanu a epocalului său procedeu de rafinare a titeiului cu bioxid de sulf lichid, teza de doctorat a lui Traian Lalescu, constituind primul aport românesc important în domeniul ecuațiilor integrale (tot el va scrie prima monografie asupra acestor ecuații din lume) ; în același an, biologul C.N. Ionescu descoperă, în cadrul tezei sale de doctorat, elemente de bază ale structurii creierului albinelor (chiasma internă etc.) și la București este înființat Observatorul astronomic ctitorit de N. Coculescu.

Să ne oprim acum asupra tehnicii aviatice. Tehnicianul autodidact de o întinsă cultură, Ion Stroescu, pionier al aerodinamicii românești și inventator de seamă, construiește și experimentează cu succes, în 1908, aeromodele propulsate de două rachete montate sub fuselaj, care ating viteze de pînă la 100 km/oră — moment de pionierat în acționarea reactivă a aeromodelelor. Tot în 1908, **N. Iliescu-Brînceni**, abia ieșit de pe băncile Politehnicii, concepe un **„Stabilizator automat pentru aeroplane"**, bazat în prima versiune pe acțiunea unui pendul, apoi pe variația unghiului de atac al unor aripi cvasimobile în cursul zborului ; soluția stîrnește un mare interes în țară și străinătate. Deși sprijinit de matematicianul și omul de stat Paul Painlevé, nu reușește să-și materializeze invenția, ideea redresării automate a avionului fiind reluată de alții, cu mult mai tîrziu. Pasiunea aviatică cucerește și adolescenții : un elev de liceu, **Ion Romanescu**, se ridică în văzduh cu un planor celular alcătuit din două suprafețe plane suprapuse, legate între ele prin panouri perpendiculare pe cele două plane. Tot în acest an, mecanicul **Ștefan Alămaru**, din orașul Brăila, construiește un planor biplan, cu care efectuează cîteva zboruri deasupra dealurilor Măcinului, spre uimirea și bucuria sătenilor care îl priveau. **Theodor Dobrescu**, din Slatina, brevetează, cu denumirea **„Aparat de zburat"**, un „multiplan", aparat cu aripi etajate, suprapuse (în concepția lui O. Chanute), elaborînd și proiectul respectiv. Să-l mai amintim, din pleiada anului, pe **Petre Adrianov** care construiește și încearcă un planor lîngă Galați.

Anul **1909** este și mai bogat, încît ne va obliga la o selecție mai strînsă. Să spunem mai întîi că atunci un entuziast al zborului, juristul și tehnicianul autodidact **Mihail Cerchez**, organizează la Chitila, lîngă București, primul aerodrom, prima școală de piloți și cea dintîi unitate producătoare de avioane din România. Aci s-au acordat ulterior și primele brevete de piloți decernate în țară, atribuite lui **Ștefan Protopopescu** și **Gheorghe A. Negrescu**, care aveau să devină personalități de seamă ale aeronauticii noastre. Deși înghebarea lui Cerchez nu a durat decît cîțiva ani, deviza sa **„Aviație românească cu avioane românești"** s-a dovedit viabilă și salutară.

După ce nu reușește să convingă conducerea fabricii din Germania, unde lucra, să-l sprijine la construirea avionului cu motor, deosebit de original, pe care îl concepuse, **Aurel Vlaicu** revine pe plaiurile natale. Prima sa realizare este construirea la Binținți (jud. Hunedoara), satul natal, a unui planor, care s-a înălțat de cîteva ori în aer, cu ajutorul unor călăreți care l-au tras în galopul cailor, asigurînd astfel elanul lansării ; a luat-o cu el într-un astfel de zbor și pe sora sa **Valeria Vlaicu**, de numai cinci ani, care a devenit astfel cea mai tînără și una dintre primele femei zburătoare din lume. De asemenea în 1909, Aurel Vlaicu face demonstrații cu macheta avionului său, la Brașov și apoi la București. Sprijinit de Spiru Haret și de alți cărturari români, începe construirea, la Arsenalul Armatei, a aparatului său „Vlaicu I", căruia îi montează un motor de tipul „Gnôme", procurat din străinătate cu ajutorul lui Traian Vuia, precum și două elice contrarotative.

În primăvara anului 1909, **Grigore Brișcu** concepe proiectul unui elicopter, pe care în același an îl va publica și în Franța ; acesta prevede, pentru întîia oară, un mecanism menit să comande variația ciclică a unghiului de incidență al palelor celor două elice coaxiale și contrarotative (un „automat-deviator"), ceea ce asigura pilotarea zborului pe orizontală și pe verticală, precum și stabilitatea necesară. În același an, ideea a fost emisă și de Paul Cornu în Franța, dar Brișcu observă pe drept cuvînt : **„...după datele de mai sus [...] eu am anterioritatea..."** Odată cu Brișcu, putem consemna și pe primul **teoretician** al elicopterului de la noi, căci el va publica în anul următor monografia **Helicopterele** — și aceasta tocmai într-o vreme cînd viabilitatea acestui mijloc de zbor era încă de multi contestată. **„Adversarii elicopterului n-au dreptate..."** observă el.

Un deosebit interes prezintă și invenția inginerului agronom **George Arion**, care prevedea cuplarea elicei la motor printr-un arbore dințat, obținîndu-se 1 200 rotații pe minut (anterior transmisia se realiza printr-un lanț, ca astăzi la bicicletă)... Dar cu aceasta nu am încheiat „cronica" de ingeniozitate aeronautică a anului 1909. O vom continua într-un articol viitor.

I. M. ȘTEFAN

Din nou despre „COMPLEXUL VICIOS" (II)

Ideea de bază a ipostazei inginerului Postelnicu o formează conceptul de cerc vicios, denumit în lucrare „ciclu vicios" și prin care autorul a dorit să denumească, în esență, un lanț cauzal închis, format din mai multe fenomene ce se influențează. Orice sistem care cuprinde un ciclu vicios este denumit de autor **complex vicios.** Proprietățile acestuia au fost stabilite de tînărul savant pe modele amplificatoare (cadripoli) cu tuburi electronice. Astfel, el ajunge la concluzia că orice ciclu vicios are un început și un sfîrșit ; ciclurile vicioase progresive nu pot crește practic la infinit, orice ciclu vicios progresiv conține condiția de rezonanță ; fenomenele care compun un ciclu vicios pot fi ele însele cicluri vicioase. Proprietatea de „viciozitate", pe care a analizat-o la triodă, caracterizează și fenomenele biologice. Pe baza uneia din aceste proprietăți, autorul afirmă că hazardul a făcut ca o particulă materială să capete o organizare care să o deosebească esențial de materia inertă. Datorită condiției de rezonanță, ciclul viciós a devenit progresiv și a evoluat prin impulsuri provenite de la hazard cît și de la mediu. Astfel, susține autorul, putem admite că a apărut molecula specială cu proprietăți de ciclu vicios. Utilizînd ipoteza complexului vicios în analogie cu cele observate la sistemele oscilante, autorul abordează și problema creșterii organismului. În acest fel, ciclul vicios este extrapolat la întreaga organizare biologică și chiar la univers.

Patru ani după destinul dramatic al celor două articole, apare, cum aminteam, cartea lui Norbert Wiener, unde, oficial, sînt elaborate pentru întîia oară conceptele de **informație și feed-back.** Dar despre feed-back a vorbit și românul Postelnicu, denumindu-l însă „ciclu vicios"! Un exeget al operei profesorului Postelnicu, este vorba de inginerul Mircea Duzineanu, ține apoi să ne atragă atenția că, în timp ce cibernetica wieneriană propune o singură lege, teoria compatriotului nostru se sprijină pe patru legi. Colaboratorul nostru mai subliniază apoi faptul că, în teoria savantului american, autoreglarea adaptivă urmărește stabilitatea și folosește cu precădere feed-back-ul negativ, în ipoteza complexului vicios, postelnician, accentul cade deopotrivă pe feed-back-ul pozitiv și pe cel negativ. Problemele organismului viu în care glandele endocrine joacă rolul de regulator, precum și problemele vieții sociale și economice sînt tratate cu ajutorul ciclului vicios regresiv în timp ce problemele de geneză și de evoluție pînă la maturitate sînt abordate cu conceptul de ciclu vicios progresiv. Apare, astfel, cu evidență nota de originalitate a autorului român.

Articolul profesorului Paul Postelnicu vede lumina tiparului abia în 1968 prin grija revistei „Telecomunicații", redacția anunțîndu-și cititorii, în cadrul unui preambul, că și-a permis să înlocuiască din articol expresia de „ciclu vicios" prin cea de „conexiune inversă" prin care sînt desemnați în mod obișnuit în limba română termenul englez de „feed-back" și cel german de „Rückkopplung". Tîrziu, gestul este lăudabil, dar din păcate cu slabe ecouri în lumea științifică mondială și chiar națională. Profesorul continuă să lucreze continuînd să-și dezvolte conceptele sale în domeniul ciberneticii, chiar dacă nici un contemporan nu se grăbește să-i recunoască paternitatea acestei științe. În 1981 apare cartea „Cibernetica și conexiunea inversă", în care este sintetizată munca de zeci de ani, autorul oferind o analiză fenomenologică, iar asupra conexiunii inverse, o matematizare academică. Trei ani mai tîrziu apare lucrarea „Linii și sisteme telefonice", în fapt, un concept cibernetic asupra transmisiilor telefonice. Plănuiește de asemenea să încredințeze tiparului un tratat de fizică modernă cu interpretări în manieră cibernetică. Stringe și organizează un imens material în această privință, dar la 12 noiembrie 1985, în plin avînt creator, încetează din viață în urma unui accident de electrocutare.

Profesorul lucrează cu pasiune și pasiune pînă în clipa morții sale, fără să schițeze un gest ferm în scopul revendicării priorității pe care o deține în domeniul ciberneticii, chiar dacă în unele memorii și însemnări de sertar (pe care am avut ocazia să le cercetăm și noi cu ocazia redactării prezentului articol) își mărturisește amărăciunea pentru ingratitudinile destinului. În schimb, de îndată ce ajunge să cunoască opera lui Ștefan Odobleja, își declară public entuziasmul și interesul pentru monumentala lucrare a savantului mehedințean. Redescoperirea lui Ștefan Odobleja, iar după moartea acestuia acțiunea de cercetare și valorificare a miilor de pagini rămase în manuscris, găsesc în Paul Postelnicu pe cel mai autorizat, mai activ și consecvent susținător.

Acestea sînt faptele și ele dovedesc din nou că modestia este ca umbra în tablouri, ea conferă contur și adîncime chipului omenesc, dar cînd e prea multă, aruncă un val de întuneric pe care nu-l destramă decît redescoperirile posterității. Este ceea ce mai multe persoane apropiate savantului și-au propus ca obiectiv pentru viitorii ani. Între acestea, prof. dr. Cesar Buda de la Institutul Politehnic din Iași, inginerul Stelian Bajureanu de la Institutul de reactori nucleari Pitești, fratele savantului, juristul Titu Postelnicu, inginerul Mircea Duzineanu (cel care a contribuit în principal la redactarea prezentului articol) și muzeografa ing. Eugenia Ursescu. Prin diligențele acesteia din urmă, la Muzeul de istorie a Moldovei din Iași a fost amenajată, în cadrul subsecției de telecomunicații, o cameră Paul Postelnicu. Aici sînt găzduite o parte din lucrările și manuscrisele încredințate posterității. Restul moștenirii, științifice, conform dispozițiilor testamentare, a fost donat Institutului Politehnic din București, Liceului din Rîmnicu Vîlcea (evident, celui legat de amintirile și adolescența savantului), și Muzeului „Dimitrie Leonida". Se preconizează de asemenea înființarea unei expoziții permanente în cadrul Academiei internaționale „Ștefan Odobleja" și editarea unei monografii dedicate celui care a fost omul, profesorul, savantul și cibernetician Paul Postelnicu.

Care poate fi semnificația acestor gesturi de pioasă admirație și recunoștință ? Răspunsul ni-l oferă cartea deschisă a istoriei naționale la care revenim mereu pentru a ne reînnoi forțele și a ne spori încrederea în noi înșine. Este bine, este necesar ca noi românii și ca întreaga omenire să aibă măsura exactă a potențialului creator, a contribuției noastre la tezaurul mondial de valori.

LIVIU TIMBUS

„Tezaurul"

(Urmare din pag. 8)

cu cele 28 de puncte de pe discul fragmentat. Am ajunge foarte ușor la ideea unui calendar lunar, dar totul este doar o simplă supoziție. Nu este exclusă ipoteza ca cele 7 semne să reprezinte numărul locuințelor, iar cele 28 de puncte să reprezinte numărul membrilor ce alcătuiau comunitatea. Chiupul miniatural poate reprezenta, prin cele 7 barbotine, numărul obiectelor de acest fel aflate în posesia comunității neolitice. În orice caz, această descoperire umple un gol arheologic din preistoria acestei părți a Europei neolitice și, mai mult decît atît, ele fac o legătură directă cu descoperirile de la Tărtăria, de pe Mureș, sau cu cele de la Karnovo și Gracialnița din Bulgaria. După cum se știe, la Tărtăria au fost descoperite trei tăblițe ceramice avînd pe ele pictograme, aceste pictograme fiind cu peste un mileniu mai vechi decît cea mai veche formă de scriere cunoscută pînă atunci, adică scrierea sumeriană. Calculii de la Ghimpați demonstrează că pictogramele de la Tărtăria aveau la bază o veche tradiție locală, aceea a folosirii însemnelor geometrice. În concluzie, fără a mai aduce în discuție o serie întreagă de elemente care se leagă între ele, propunem ca micile obiecte ceramice descoperite pe teritoriul comunei Ghimpați, la punctul numit Moara-Veche, să fie atribuite culturii Criș, o cultură ce stă la baza dezvoltării întregului neolitic românesc și, în general, a centrului balcanic. Firește, o datare cronologică precisă a acestor vestigii materiale trebuie făcută cu Carbon-14. Din punctul meu de vedere, al unui profesor de istorie îndrăgostit de arheologie, „tezaurul" de sub salcie și-a spus o bună parte din taine. Cele mai importante, însă, vor fi ascultate, sau, mai exact spus, citite de către specialiști.

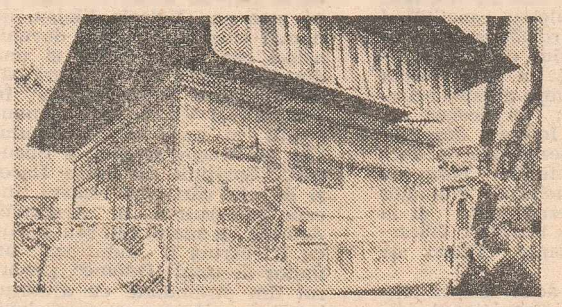
Promovați și corigenți la un test de voință

De multe zile în genul celei inițiate de Organizația Mondială a Sănătății ar mai avea nevoie această planetă ! Pe lîngă o zi fără fum de țigară, ar mai trebui o zi fără praf, o zi fără nici un foc de armă, o zi fără minciuni, o zi fără violență, o zi a bunului simț, o zi fără poluare și așa mai departe, pînă cînd calendarul s-ar umple de evenimente frumoase, din care am ciștiga toți și am învăța să prețuim acest bun atît de ignorat, adică propria noastră viață. Din toate aceste zile manifest care probabil că nu vor avea loc niciodată, doar una singură era la îndemîna tuturor. Nu costa nimic, nu era dublată de pierderi, nu impunea decît un minimum de efort de voință, toate pe un fond de punere în temă desfășurat de-a lungul a două sau chiar trei decenii de avertismente. Buletinele medicale, statisticile, comunicările științifice și anunțurile de deces au răspîndit știrea nocivității țigării pînă și la Polul Sud, unde nu fumează nimeni pentru că îți îngheață și degetele și buzele. Și cu toate acestea oamenii citesc despre nocivitatea fumatului trăgînd fumuri adînci de țigară, zîmbind la gîndul că poate, poate nu se vor alege cu beleaua cea mare tocmai de la fumurile respective. Dulcea fum și un miros de locomotivă funcționînd cu miere. În bar, Elena Lenic ne-a propus să ne amînăm țigara și cafeaua pentru a doua zi. Pe mese nu era nici o scrumieră și aerul era curat și plăcut, de muzeu deschis la primele ore ale dimineții. Toate eforturile noastre de a obține un pachet de țigări la garderobieră s-au soldat cu eșecuri. Adevărul e că joi, nefumătorii au jubilat și au făcut haz pe seama fumătorilor rămași fără țigări și agitați de lipsa materiei prime. Am făcut o tură și pe Calea Victoriei. Tutungeria de lîngă magazinul Favior era închisă și pe ușă scria limpede „zi liberă", în vreme ce în Piața Amzei lumea își cumpăra țigări de zor. Lucica Drugescu, gestionara debitului 352/13 din Piața Amzei deschisese la ora 9 și, pînă la 11, vînduse țigări de peste 2 000 de lei.

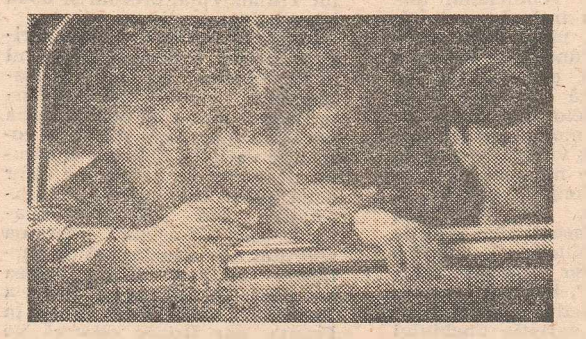
— N-am primit nici o circulară să nu vindem ! Așa că păcătoșii au dreptul să cumpere.

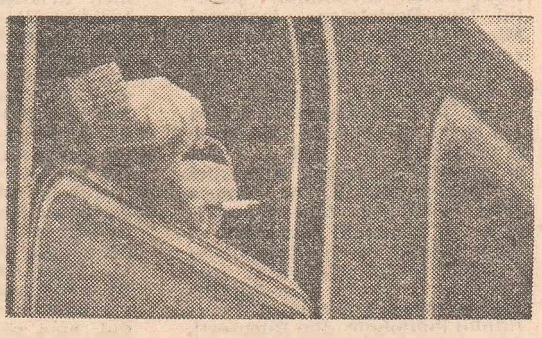
O femeie cumpără un timbru și două vederi iar bărbatul așezat la rînd în urma ei zice tare:

— Două pachete de Golf ! Trece și ziua asta a nefumătorilor și om vedea noi ce o mai fi ! Ia pachetele și iese zîmbind. Adevărul este că toată lumea știa de această zi și, din acest punct de vedere, ea și-a

inconștiență a fumatului generează zilnic tragedii și cu toate acestea e tratată cel mai adesea cu umor și detașare.

Cum joi, 7 aprilie, omenirea a încercat încă un pas în această șovăitoare cruciadă a fumatului, am încercat să privim pe viu datele unei zile care se voia fără fum de țigară. Întîi de toate ar trebui spus că propaganda organizată de Ministerul Sănătății și de Crucea Roșie putea fi văzută peste tot. Ea a fost pregătită cu multă atenție și slujită cu sinceritate de dușmanii fumatului. În toate hotelurile, în restaurante, în instituțiile publice, în spitale, peste tot te întîmpinau afișe ingenioase care în schimbul renunțării la fumat îți promiteau cîteva zile de viață în plus. Țigara strivită de pantofii alergătorului, țigara aprinsă însoțită de capul de mort de pe stilpii de înaltă tensiune apărea și pe afișele lipite în vitrine sau pe holurile instituțiilor. La restaurantul București, pînă și în bucătărie, zece afișe avertizau bucătarii și ospătarii de pericolul acestui gest socotit multă vreme insignifiant. Nu mai lipsea decît vocea lui Yull Briner care prin intermediul difuzoarelor să împrăștie mesajul celebrului actor. În paranteză fie spus, acesta fuma cîteva pachete pe zi, s-a îmbolnăvit de cancer și, cu puțin timp înainte de a deceda, a înregistrat pe bandă un mesaj de adio al unui fumător care și-a dat seama prea tîrziu de păcatele sale tabagice. În holul hotelului Athenee Palace afișele referitoare la ziua de odihnă în viața fumătorilor erau scrise chiar și în limbi străine, deși turiștii englezi treceau cu pipele lor aromate care risipeau un

atins menirea. A reușit să le atragă atenția tuturor fumătorilor referitor la pericolele enorme la care se expun. O altă tutungerie din Piața Amzei era închisă, iar barul Amzei nu avea nici un loc. Un fum de incendiu îneca mesele ocupate de tineri. Cei mai mulți erau elevi. Între ei, fetele făceau din fumat o artă teatrală. În ciuda faptului că ospătărița Mariana Lupu îi sfătuia pe toți să se abțină, elevii și adolescentele își savurau lucrul interzis la o cafea. Cînd fotoreporterul a declanșat blițul, una dintre elevele fugite de la dirigenție spre a înfrunta ziua propusă de Organizația Mondială a Sănătății a venit la noi și ne-a amenințat cu un sfîrșit groaznic.

Am făcut un tur și pe Covaci. Țigările aveau același preț de „cinste". Am putea zice că el săltase cu 10—15 lei din cauza puzderiei de fumători care încercau să găsească aici o ultimă soluție de aprovizionare. Privindu-i cum caută cu înfrigurare, aveam sentimentul unei zile de prohibiție, trăită cu toată tensiunea, umorul și spectacolul de rigoare.

Am făcut o vizită și la spitalul Filantropia. Pe bănci, sub arborii fără umbră, abia înmuguriți, bolnavii sporovăiau cu rudele venite în vizită și își „sorbeau" tutunul cu intermitențe. O bolnavă singură fuma pătimaș, privind în gol, deși, dacă s-ar fi concentrat puțin, privirea ei ar fi putut descifra afișul lipit la intrarea în clinică. Era clinica de oncologie și femeia fuma de necaz. Orice reproș cade în fața unei drame, fie că începe sau că se termină cu o țigară. În fond, nenorocirea e o chestiune personală. Nu pri-

veste pe nimeni atîta vreme cît ne-am făcut-o singuri. Am bătut și la ușa unui cabinet de oncologie, specializat în această boală care rivalizează cu automobilul și cu accidentele vasculare. În cabinet, doctorul Sorin Colfescu, medic primar :

— Ce să vă spun ? Că de dimineață unii colegi doctori s-au închis în cabinete ca să-și fumeze țigara ?

— Nu, spuneți ceva despre riscurile fumatului !

— Tutunul e un factor de risc în apariția neoplaziilor maligne, atît în sfera aparatului cardio vascular și respirator cît și în cea a O.R.L. Între 85 și 90% dintre bolnavii de cancer în sfera O.R.L. sînt și fumători. Au ars între 20—40, chiar 60 de țigări pe zi, unii chiar la vîrste foarte tinere. Nefiresc și cu un grad de risc mult mai mare este tutunul asociat cu alcoolul, dînd un fel de alcoolat de nicotină. Surprinzător este faptul, relevat și de ultimele statistici ale institutului, că s-au înmulțit numărul femeilor bolnave de cancer și fumătoare. Aceasta a apărut pe fondul unei continue răspîndiri a fumatului în rîndul femeilor și a tinerilor, fiind socotit ca o emancipare, ca o formă de a brava. E limpede, fumatul nu este o necesitate, ci o obișnuință. Iar renunțatul la el nu poate veni decît din voință dublată de perseverență. Pilule pentru lăsatul de fumat sînt bune mai ales de pus pe coada pisicii. În plus, fumatul, pe lîngă cancer, mai provoacă și alte boli ale aparatului respirator și cardio-vascular.

Cu discreție am mototolit pachetul ascuns în geanta de umăr, ne-am supus unui control preventiv și am continuat periplul bucureștean în cruciada împotriva fumatului. În tribunalul mare se fuma de zor în așteptarea sentințelor, în instituțiile centrale afișele și eforturile unor directori au făcut ca joi să fie un fel de zi prigoană a fumătorilor aciuați mai mult prin veceuri și pe scările de serviciu. În parcuri, rotocoale albe se ridicau deasupra perechilor de îndrăgostiți iar în Gara de Nord fumul țigărilor rivaliza cu cel al bătrînelor locomotive garate în muzee și-n fotografiile bunicilor.

Sincer vorbind, pînă cînd am ajuns la Gara de Nord, am trăit o zi frumoasă. Veselă, cu scene amuzante sau violente, cu reacții politicoase sau categorice, o zi respirabilă în majoritatea restaurantelor, a birourilor, a barurilor și holurilor instituțiilor publice. N-a fost greu. Chiar dacă a doua zi chibritele și brichetele aprinse ca într-un enorm foc de artificii consemnau reluarea viciului, ziua de 7 aprilie a fost folositoare pentru cine avea ochi de văzut și urechi de auzit. Forul mondial al sănătății și medicii noștri implicați direct în această acțiune și-au făcut datoria. Și chiar era să fie o zi frumoasă și respirabilă, cînd am ajuns la Gara de Nord și la debitul de tutun de pe peronul mare am văzut un copil care nu avea mai mult de 6—7 ani și se ridica pe vîrfuri pentru a strecura pe gemulețul chioșcului o mînă rozalie cu zece lei între degete spre a cumpăra un pachet de țigări. Și atunci am înțeles că în ciuda tuturor acțiunilor de bine întreprinse de forurile autorizate ale planetei, educația și obișnuința, reflexele și plăcerile sînt însoțite și de o enormă inconștiență.

CORNEL NISTORESCU

ODIHNA FURATĂ

Mai sînt destui oameni cărora, peste noapte, le-ar plăcea să devină pașă. Fără a depune o muncă cinstită, vreau să spun, fără un cuantum de efort echivalent spre a merita mai mult. Profitînd de nebăgarea noastră de seamă, speculînd slăbiciunile unora sau lipsa de vigilență și neglijențele altora, se mai întîmplă uneori să se înfiripe grupulețe sau mici companii nu doar ciudate prin comportamentul lor meschin, ci de-a dreptul periculoase, în primul rînd pentru obște. Ele atentează direct la integritatea proprietății socialiste, lovesc puternic în însăși temelia orînduirii noastre.

Este și cazul de care ne vom ocupa mai jos, al fostului contabil Viorel Prescorniță și al unui grup de acoliți ai lui, foști sau actuali încadrați ai unei cunoscute întreprinderi din Bacău.

Ce făceau sau, mai bine zis, ce nu făceau dumnealor ? Se întîlneau cîte doi sau cîte trei și puneau la cale fel și fel de matrapazlicuri, precum falsificarea pontajelor și a statelor de plăți pentru anumiți lucrători care veneau din sau urmau să plece în concediu, acordarea ilegală a două, trei și chiar patru concedii plătite unor inși care nu aveau dreptul și, firește, nici avizele prealabile a celor îndrituiți să le aprobe, atribuirea cu de la sine putere a unor așa-zise concedii medicale, fără acte doveditoare etc., etc. Sumele ilegal încasate erau împărțite frățește la doi.

Cu alte cuvinte, puseseră pe roate o adevărată afacere cu concediile oamenilor. Prescorniță era un fel de responsabil cu timpul liber al tuturor. Prescorniță, un tip petrecăreț și pus pe căpătuială, care, nu se știe precis prin ce împrejurare, primise misiunea, în cadrul serviciului financiar-contabil în care lucra, să răspundă de urmărirea și evidența concediilor, se gîndea să devină pașă. Colaboratorii sau, mai bine zis, victimele lui deveniseră, în deplină cunoștință de cauză, deci cu bună-știință, niște chilipirgii mărunți însă vorace, gata să prindă din zbor pînă și vrăbiile cele mai grase.

De obicei, racolarea sau întîlnirea se punea la cale într-un restaurant ori într-o crîșmă mai de mîna întîi. Aici, după cîteva pahare cu vin bun date peste cap împreună cu friptura de rigoare, discuția demara discret, cam după același tipic :

— Zici că ți-ai luat concediul pe anul ăsta, ori urmează să-l iei ? întreba Prescorniță, uitîndu-se țintă în ochii companionului său.

— L-am luat demult, să fii dumneata sănătos ! răspunde sigur omul, știind dinainte cam pe unde vrea să bată apropoul.

— Cîte zile ai avut ?

— 24 lucrătoare, plus duminicile. Eh, mult-puțin, cît a fost, s-a dus !

— Nici n-ai avut timp să-ți rezolvi toate problemele, nu ?...

— Asta cam așa-i. Dacă stau și mă gîndesc bine, două îmi ajungeau...

— Ei, lasă, să nu-ți pară rău. Uite... am să fac eu cum oi face și am să-ți mai fac rost de unu... Tot de 24 și, bineînțeles, cu plată !

— Ești extraordinar, maistre! Chiar poți face așa pentru mine ?!

— Cum să nu. Unu-i Prescorniță! El răspunde de toate concediile pe uzină.

— Pe chestia asta mai merită să bem un pahar. Hei, chelner ! Mai adu, domnule, încă o sticlă, că n-o fi foc !

— Sper să mă lași să plătesc eu pe prima... Din banii, 3—4 sute de lei, ce sper să mi-i împrumuți chiar acum, că am nevoie urgentă de ei. La chenzină îi și ai înapoi, să nu-ți faci probleme. Să știi că-s parolist. Și nu uita de... concediu. Aici, însă, două condiții trebuie neapărat respectate.

— Care ar fi acelea ?

— Prima : banii pe care îi iei de la casierie îi împărțim amîndoi, juma-juma. A doua : nici în ruptul capului să nu spui cuiva că ai mai fost în concediu pe anul ăsta ! În rest, mă descurc eu. Dumneata n-ai absolut nici o problemă. Știu eu cum să aranjez hîrtiile, așa încît totul să iasă bine. Poți să iei banii chiar și fără să te duci în concediu. Ba, chiar e și mai bine.

— De acord, numai să nu prinză careva de veste.

— Nici o grijă. Numai dumneata să nu sufli cuiva o vorbă !

...Și tot de obicei întîlnirea se încheia cu îmbrățișări și pupături, de parcă cei doi ar fi fost prieteni de cînd lumea.

Deși adesea amețit din cauza băuturii, contabilul Prescorniță nu uita să se țină de promisiuni. La vremea convenită, el își trecea clientul în evidența lui strict personală, apoi întocmea statul de plată, așa cum numai el se pricepea. La casierie nimeni nu întreba ce-i și cum : de altfel, nici nu se putea ține minte pe dinafară numele tuturor celor ce plecau în sau veneau din concediu. Or, contabilul tocmai pe asta miza. Omul lui venea, semna frumos statul și, la rîndu-i, se ținea și el de cuvînt : se reîntîlnea cu... binevoitorul lui și împărțeau frățește banii.

Și iată așa, încălcînd grosolan legea, amatorul se alegea cu încă un concediu plătit sau neplătit, iar pașa Prescorniță însărcinat cu evidența concediilor își burdușea . buzunarele devenite prea mici, neîncăpătoare. Se iveau diverse alte prilejuri. Îi murea omului o rudă din a șaptea spiță, îi făta scroafa sau capra, se zgîiia la un deget, se lovea la un picior, hai fuga la nenea contabilul pentru că el și numai el putea da concediu... bietului om aflat la ananghie. Iar Prescorniță, fire... blajină, simțitor la „necazurile" cunoscuților și mai puțin cunoscuților, îi trecea pe caietul lui de evidență strict personală și, fără fișă de pontaj, fără o aprobare ori vre-un aviz de la șefii ierarhici, îi înscria pe fișa lui de plată fictivă.

Douăzeci și patru de persoane, unele în deplină cunoștință de cauză, cu deplin asentiment, altele — doar șapte — total nevinovate, căzute precum musca-n lapte, au fost atrase în morișca lui Prescorniță. Incorectul contabil devenise un fel de factotum în materie de concedii. Prescorniță ținea evidențele, el întocmea statele de plată, el calcula, el semna și tot el parafa. Ce a făcut casieria ? Ce au făcut șefii lui direcți ? Mai nimic. L-au lăsat să se scalde în apele lui, să facă ce vrea și cum îl taie capul. Ce a făcut controlul financiar intern? Ce a făcut controlul preventiv ? Tot nimic. Sau, altfel spus, și-au făcut superficial datoria. Profitînd din plin de climatul acesta de toleranță, de dezordinea evidențelor și de brambureala instalată la serviciul financiar-contabil, în decurs de numai cîțiva ani, între 1982—1986, Viorel Prescorniță și companionii lui au pricinuit averii statului un prejudiciu de peste 600 000 lei.

Mult calm și multă răbdare, hîrtie și cerneală le-a trebuit organelor de anchetă și expertiză, spre a descurca țițele rău încurcate de contabilul abuziv și de complicii lui. Trimiși în judecată, pentru infracțiunile de fals în acte publice, uz de fals și înșelăciune, pentru prejudiciul grav adus averii statului, Viorel Prescorniță și-a primit pedeapsa cuvenită. Împreună cu principalii săi colaboratori într-ale odihnei a fost obligat să restituie în întregime prejudiciul financiar pricinuit statului.

O problemă a mai rămas, totuși, în suspensie : i-a deranjat cineva pe cei care, prin nepăsarea și toleranța lor, au favorizat o asemenea infracțiune ? Pentru că — de ce să n-o spunem ?! —, în crearea climatului propice comiterii unei asemenea afaceri, o mare vină o au și șefii direcți sau mai puțin direcți ai fostului contabil, inclusiv șeful de compartiment și contabilul șef. Oare, dumnealor erau chiar atît de nepăsători față de soarta concediilor oamenilor din uzină ? ! E de neconceput acest lucru. De aici, o primă concluzie, obligatorie, s-ar putea desprinde : aceea de a întări vigilența, disciplina, spiritul de răspundere și corectitudinea tuturor în îndeplinirea întocmai a sarcinilor. Nu indiferență, nu nepăsare, ci un control sistematic, exigent, îndeosebi față de cei care întocmesc state de plată și mînuiesc banii, față de anturajul, sau climatul în care aceștia își desfășoară activitatea.

MIHAI STĂNESCU

La rece, despre băuturile răcoritoare (III)

Între producătorii „independenți" (a se citi, care nu fac parte din T.P.C.S.), ne-am continuat documentarea, în afara secției ILF Giurgiu, și la cîteva unități ale UJECOOP Giurgiu și IJPIPS Brașov.

UJECOOP Giurgiu, a treia mare producătoare de băuturi răcoritoare din sistemul CENTROCOOP, așa cum ne asigură **Nicolae Boerescu**, vicepreședintele său, a realizat în 1987 o producție de 15 000 Hl, prin cele 49 de sifonării ale CPADM-urilor din județ. **Traian Constantinescu**, șeful producției, subliniază că UJECOOP-ul asigură acestor unități asistență tehnică și control. Într-adevăr, instituția tutelară este obligată, prin lege, să asigure condiții corespunzătoare de producție, ca și baza de materii prime și materialele, cărora are sarcina de a le face recepția, și controlul final al produselor. În aceste condiții, conducerea UJECOOP Giurgiu ar fi trebuit să știe că de la ICPVILF au fost ridicate în acest an aproape două tone de concentrat de lemon pentru prepararea Lămîiței (din aceasta, folosindu-se o altă rețetă, se poate prepara și Bricor, pentru producerea căruia, însă, unitățile UJECOOP nu sînt autorizate). Cu toate acestea, Traian Constantinescu ne asigură că UJECOOP Giurgiu nu a luat în 1988 nici un gram de concentrat de lemon de la institut: „poate, totuși, vreo cooperativă...", adaugă. Ne întrebăm cum sînt respectate în aceste condiții prevederile legale, după care acest concentrat, ca și zahărul și sarea de lămîie ar fi trebuit să fie dirijate către cooperative de către UJECOOP care avea datoria să asigure și recepția lor.

Să ne mai mirăm că la sifonăria din Oinacu, spre exemplu, concentratul de lemon avea o vechime de doi ani și jumătate, iar la Daia de un an, deși termenul său de garanție este de șase luni? Dozatoarele celor două unități nu funcționează, așa că dozarea siropului se face manual, cu un păhăruț, grație căruia mîna producătorului pătrunde adînc în sirop, fapt pe care nici o normă sanitară nu-l acceptă. De fapt, deși sîntem asigurați că Sanepidul inspectează foarte des aceste unități, starea de curățenie, impusă prin norme ale Ministerului Sănătății pentru produse destinate consumului alimentar, nu e respectată. Spălarea manuală a sticlelor, și, mai ales, clătirea acestora de detergent, pentru care nu există, aici, nici un mijloc de control, sînt alte probleme spinoase ce vin să se adauge condițiilor incorecte în care e realizat cupajul.

După despărțirea de **George Cristea**, cel care a preluat de numai o lună sectorul de băuturi răcoritoare al UJECOOP Giurgiu, care ne-a însoțit în unitățile din Oinacu și Daia, în drum spre București ne-am oprit la sifonăria din Călugăreni, gestionată de **Florea Paraschiv**. Sucul de strugure cu aromă de zmeură produs și vîndut de acesta avea o culoare vag roz, conținutul celor patru sticle cumpărate aici dovedindu-se a avea substanță uscată (cantitatea de zahăr, la suta de grame) 4 și 2 (am verificat sticle din navete diferite), ceea ce reprezintă, practic, o cantitate de concentrat de suc de struguri cu aromă de zmeură de 2 și respectiv 4 ori mai mică decît cea prevăzută de lege ta. n-al necazuri ? Ia, aici, banii ăștia, să dorm și eu liniștit !" Și se supără cînd constată că nu-i acceptăm obiceiul cu care, știe el ce știe, o fi mai scăpat de niscaiva controale. Nu ne mai întrebăm cît de des îl vizitează reprezentantul Sanepidului sau al conducerii UJECOOP. Dat fiind aspectul unității și calitatea băuturilor produse aici, întrebarea este, evident, inutilă.

Că lucrurile pot sta însă și altfel, iar că asta depinde de oameni, de pregătirea lor profesională, de calitatea morală a acestora, ca și de modul în care instituția tutelară înțelege să își aleagă personalul, să-l îndrume și să-l controleze, ne-a dovedit convingător curățenia desăvîrșită, ordinea perfectă și corectitudinea cu care sînt realizate băuturile răcoritoare la sifonăria CPADM Tărlungeni din județul Brașov. Gestionarul său, **Iosef Vilhelem** este vădit încurcat de mirarea noastră. Cum altfel decît în curățenie, poți lucra un produs alimentar ? Mașina sa de clătit sticle cu dublu jet, de sus în jos și de jos în sus, funcționează, capsatorul, ingenios, suplu, eficient, — realizat prin autodotare — de asemenea. Are chiar și refractometru, cu care își poate controla singur calitatea băuturii.

Tot în județul Brașov, un alt producător de băuturi răcoritoare, IJPIPS are două secții : una la Zizin și alta la Prejmer, care realizează Lămîiță și Aurora.

„Considerăm că producerea băuturilor răcoritoare e o chestiune de prea mare responsabilitate pentru a o încredința unor sifonării sau mici ateliere, asupra cărora îndrumarea și controlul se efectuează, de-obicei, deficitar — ne spune economistul **Cornel Dănet**, director comercial al IJPIPS Brașov. Tocmai de aceea am hotărît să încredințăm această activitate unor ateliere specializate".

Reținem din activitatea atelierului de la Zizin, condus de **Nicolae Șerban**, pe lîngă atenția acordată fiecărei faze a fluxului productiv, etichetele care se aplică pe sticle cu băuturi, etichete purtînd toate informațiile necesare privind atît produsul cît și producătorul. De ce ne-am oprit asupra acestui aspect ? Pentru că ceea ce ar fi trebuit să fie o regulă generală, intră încă din păcate, în seria excepțiilor.

Încheiem aici periplul nostru prin unități — mari sau mici — producătoare de băuturi răcoritoare. Episodul următor se va desfășura la Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor din Ministerul Industriei Alimentare, trust ce are calitatea de coordonator al activității de producere a concentratelor aromate și a băuturilor răcoritoare la nivel național.

ROXANA MANOLESCU

Sfîrleaza

Mașinile de spălat Alba Lux 9 și 10 au fost, iar unele din ele încă mai sînt bune. Dovadă este că funcționează de aproape 25 de ani. Deși n-are picse în mișcare și este făcut numai din piatră, pînă și Sfinxul a început să se deterioreze și comisii de specialiști se ocupă de menținerea lui într-o stare acceptabilă.

Deci, o parte din mașinile de care vorbim, din cînd în cînd se strică. Se arde rezistența electrică de încălzire a apei și se defectează paleta care face apa și rufele să se învîrtă în compartimentul de spălare.

Nicoleta Popa, amabila vînzătoare a magazinului de piese de schimb de pe Calea Dorobanți, ne spune că de doi ani lipsesc din magazin atît rezistențele, cît mai ales paletele agitatoare. Prețul unei palete este de doar 33 lei. Noile tipuri de mașini de spălat, care le înlocuiesc pe cele cu care întreprinderea mecanică Cugir s-a făcut cunoscută, Alba Lux 10 și 11 costă 1880 și, respectiv, 1685 lei. Deci, cine vrea să aibă mașină de spălat și nu găsește paletă pentru a o repara pe cea veche trebuie să scoată din buzunar în loc de 33 lei aproape 2000 lei.

Liviu Romoșan, șeful Reprezentanței Cugir din Șoseaua Cringași, ne informează că paletele agitatoare de la vechile tipuri sînt identice cu cele pentru noile tipuri. Deci se fabrică în continuare. Și la reprezentanță paletele lipsesc.

Să nu uităm, palete nu se găsesc nici la Cooperativele Metalo Casnica. Aprovizionarea cu palete ar rezolva două probleme importante : economii de bani pentru cetățean și economii de materie primă și energie pentru țară.

OPREA GEORGESCU

Un coniac pentru control!

„Printr-un control acoperit, efectuat la Restaurantul „Pajiștei" din Complexul A 5, București, str. Nițu Vasile, echipa de control a oamenilor muncii a comandat 300 de grame coniac „Unirea" pe care ospătara a pretins și încasat suma de 54 lei. După legitimare și măsurare, în prezența șefului de unitate Ioan Moroianu, s-au constatat următoarele : suma pretinsă inițial părea doar corectă, deoarece o sută de g coniac costa 18 lei, iar socoteala devine simplă. La remăsurare însă, de față cu toată lumea, s-a găsit o lipsă destul de evidentă la gramaj : primul pahar conținea în minus 12 g, al doilea mai puțin cu 10 g, iar al treilea cu 9 grame mai puțin. În total s-au adus 31 grame de coniac în minus, ceea ce înseamnă că ospătara a încasat în plus suma de 5,50 lei. Incorectitudinea s-a săvîrșit de către ospătara Frîncu Zoița, care a avut și o atitudine recalcitrantă, necuviincioasă, fapt confirmat atît de clienți-consumatori, cît și de șeful unității"...

„La Restaurantul „Dudești", Complex A 11, din str. Liviu Rebreanu, aceeași echipă de control inopinat „a comandat" 400 grame coniac „Ovidiu", de 15 lei suta de grame. Comenzile au fost onorate operativ dar, la plată, ospătara a pretins și încasat în plus , și costul a două sendvișuri pe care chipurile a uitat să le mai aducă. Dună Daniela, ospătara în cauză, a încasat astfel 66 lei, cu 6 lei mai mult decît i se cuvenea de drept. Pusă în fața faptului împlinit, ea a recunoscut și și-a cerut insistent scuze. Măsurînd conținutul paharelor, s-a constatat că ospătara adusese cu 34 grame mai puțin. Vina în acest din urmă caz aparține barmanului Nicolae Boc"...

(Extrase din procesele întocmite de purtătorii Legitimației colective nr. 4 din Activul de control obștesc al Capitalei)

Două cazuri. Iată două exemple care probează pregnant, cu forța de netăgăduit a faptei, necinstea unor lucrători din două unități de alimentație publică situate la periferia Bucureștiului.

Ce măsuri s-au luat cu protagoniștii ? Ce s-a mai întîmplat cu ei ? Deocamdată, încă nu știm nimic precis. Cert este că aceștia foloseau fel și fel de procedee și trucuri incorecte pentru a înșela atenția consumatorilor naivi, pe cei dispuși să plătească apriori, înainte de a verifica. Profitînd de astfel de slăbiciuni, uneori firești — alteori nu, dar și de nepăsarea, de lipsa de vigilență a șefilor de unități, care nu-i controlau și nici nu-i îndrumau cu atenție. Cele două ospătărițe și barmanul mai sus nominalizat n-au mai avut nici un fel de reținere sau mustrare de conștiință. Ca niște mărunți prestidigitatori, gata să speculeze slăbiciunea sau nebăgarea de seamă a unuia ori altuia, cu abilitate profesională și fără să clipească măcar, dumnealui, barmanul, și dumnealor, ospătărițele, au gîndit că pot să-și rotunjească buzunarele, fie dînd lipsă la gramaj, fie umflînd cu nerușinare prețurile.

„Dacă nu curge, tot pică !" era, se pare, deviza și sloganul lor de viață. Credeau cu inversșunare că numai astfel se pot îmbogăți vîrtos, în doar cîțiva ani și fără prea mult efort. Numai că o astfel de concepție și astfel de procedee nu i-au dus prea departe. Au avut și ei șansă... sau neșansă. Tocmai cînd sperau să le meargă din plin, le-a picat pe cap controlul obștesc. Și au căzut, iată, în propria cursă. Cel puțin pentru o vreme.

MIHAI STĂNESCU

Ilicit cu miligramul

Cei ce practică supraprețul nu-și leapădă năravul cu una cu două. Luni, 4 aprilie, în piața „Mureș" din București, se vindeau morcovi spălați cu 10 în loc de 6 lei kilogramul, merele cu 10 lei în loc de 8, iar hreanul cu 4 lei bucata în loc de 1,50. În lipsa șefului pieței Nicolae Pătrașcu, magazionera Monica Tudor ne spune : „Cum dispărem noi, ascund prețurile afișate și vînd mai scump". Pe mese nu se mai văd cartonașele cu prețurile legale. Chiar sub mercurialul afișat, în mai multe locuri, se practică în voie prețuri ilegale. În aceeași zi, pe calea Griviței, vizavi de cinematograful cu același nume, un grup de bruneți voioși, dar cu înfățișare și gesturi stridente respingătoare, oferă trecătorilor pachete de țigări BT (50 de lei bucata) și Kent (125 lei). Sînt gata să ofere oricîte „cartușe". Nonșalanța lor probează obișnuința îndeletnicirii și liniștea în care și-o practică la drumul mare. De altfel, în strada Covaci și împrejurimi, viermuiala acestor „comercianți" oferă cvasipermanent asemenea imagini. Rămîne oarecum miraculos numai sistemul lor de informare asupra pericolelor. Cu neînsemnate excepții, ei află la vreme și dispar înainte de apariția controalelor.

Dar oamenii de lege care îi cercetează pe cei care adună averi din înșelarea cumpărătorilor au ajuns să constate că averile, în cele mai multe cazuri, nu se mai fac „băgînd mîna pînă la cot", cum se spune. Ele se adună ca grămezile de nisip, dar nu cu lopata, ci bob cu bob. Teoria aceasta a bobului de nisip expune mai puțin și este mai rentabilă. Dacă un cumpărător ar constata că, în sandvișul cumpărat de el, felia de șuncă este mai mică decît trebuie cu șase grame, poate nici nu s-ar scandaliza. Numai că periculozitatea, în asemenea cazuri, nu stă în perimetrul fiecărui bob de nisip. Ea este dată de frecvența, de multiplicarea faptei.

De curînd, sîmbătă, 3 martie 1988, la restaurantul cu autoservire „Splendid" din centrul Craiovei — exact vizavi de Teatrul Național — la ora prînzului, se găseau la linie : ciorbă de perișoare și un așa zis biftec însoțit de o lingură de orez. Nu mai punem la socoteală lipsa de curățenie din sală, faptul că mulți clienți consumau exclusiv bere și aspectul de bodegă insalubră, la 30 de metri de holul chiar splendidului teatru. Nici chiar faptul că mîncarea era gătită, după mărturisirea unei bucătărese „alaltăieri". Dar ciorba nu se putea mînca. Era cea mai proastă ciorbă de perișoare de care am dat vreodată cu lingura. Așa numitele perișoare erau niște cocoloașe suspecte în care domina un fel de cocă. Cel ce lasă ciorba aceasta în cupă pur și simplu pentru că nu o poate înghiți tot cu suprapreț și-a plătit masa. Însă mai este ceva. Poate să creadă cineva că zeama aceea, în care plutea disgrațios doar ceapă, conținea tot ce s-a contabilizat că se consumă pentru ciorba de perișoare ? Un singur om păcălit cu o singură asemenea ciorbă nu înseamnă, dacă vreți decît un bob de nisip. Dar ele se adună.

În București a devenit de mult arhicunoscut la instanțe ceea ce se numește „cazul Bănicioiu". Fstul șef al chioșcurilor de sandvișuri din pasajul „Victoria" nu înșela cu lopata, ci cu bobul de nisip. El n-a avut niciodată lipsă în gestiune. El fura cu gramul. Dar cît credeți că a furat ? Poate nu neapărat peste 20 de milioane cît s-a crezut la început. Să zicem că doar zece. Sau și mai puțin. Dar iată cît de rentabilă i-a fost (o vreme) teoria bobului de nisip ! Aici nu dimensiunea exactă a furturilor sale (dovedite !) ne interesează, ci faptul că se pot fura milioane pe această cale, iar acest lucru el l-a dovedit cu atîta claritate încît nimeni nu-l mai poate infirma. Mulți zic, atunci cînd aud că este cercetat un asemenea iluzionist al bobului de nisip : „Ce, pentru un sandviș. v-ați apucat să-l cercetați ? Ce mare lucru făcea el și ce o să realizați tracasîndu-l ?" Ignoranța își dă mîna cu reaua credință într-o aparent superioară indiferență, în această falsă bunătate.

Pe sălile tribunalului bucureștean nu s-a uitat nici acum cazul Comăneci-Papuc. Doi vînzători de mititei nu făceau altceva decît că foloseau carne de calitate inferioară și mai ciupeau insesizabil din greutatea fiecărui mic. Aceleași boabe de nisip le-au rotunjit o grămadă de vreo 16 milioane. Nu de boabe de nisip, de lei. Flecurile acestea fac marile averi ale speculanților. Pînă sînt prinși, evident. Pentru că nici ulciorul acesta nu merge la apă mereu.

E veșnicul lucru pe care fiecare hoț îl uită Dar fleacurile acestea îi macină nervii cetățeanului. Cel înșelat cu gramul, chiar dacă observă, nu are, prea adesea, cui reclama : ceea ce reclamă el aproape nu se vede. E bobul de nisip. Grămada stă ascunsă cu grijă. Sigur, pînă la sorocul unei verificări complete. Care vine întotdeauna. Proporțiile grămezii arată, însă, că , uneori, vine destul de tîrziu. Iată de ce este nevoie de mai puțină indiferență — a noastră , a tuturor — față de micile furturi, aparent neînsemnate. A le considera pur și simplu fără importanță înseamnă a-i lăsa pe făptași să fure liniștiți.

Au rămas, cum spuneam, mai rari vînzătorii din comerț care se lăcomesc la supraprețuri sensibile. Este adevărat că n-au dispărut. Să nu exagerăm. Maria Hurtilă, care vindea mezeluri la restaurantul „Răzoare", a luat în plus de la doi clienți 17,90 lei. A fost condamnată la zece luni. Florica Tatu a luat, de la instanță, un an și două luni, după ce luase de la doi cumpărători 394,85 lei suprapreț, ca vînzătoare la bufetul de incintă de la „Ciclop Bujoreni". Dar mai ales cei ce fură cu gramul acumulează milioane. Se cuvine să ne tratăm indiferența și eventuala compătimire pentru aceștia gîndindu-ne măcar la două lucruri : mai întîi la obrăznicia lor grosolană cu care pretind că o lipsă de cîteva grame n-a fost intenționată și sînt gata oricînd să-l bestelească în public pe clientul care sesizează un asemenea fleac ; apoi la faptul că, în spatele acelui fleac, a celor cîteva grame cu care este înșelat un singur client, se adună milioanele hoției cu aplomb.

DORIN GHERGHINESCU

● La Geneva s-au încheiat convorbirile indirecte afgano-pakistaneze. Toate documentele care reprezintă „pachetul de la Geneva“ și care constituie părțile componente ale reglementării politice a situației în ceea ce privește Afganistanul, sînt gata spre a fi semnate — a anunțat reprezentantul personal al secretarului general al O.N.U. În declarația comună dată publicității după întîlnirea de la Tașkent dintre Mihail Gorbaciov, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., și Najibullah, președintele Republicii Afganistan, se arată că Uniunea Sovietică și Afganistanul vor acționa în conformitate cu declarațiile făcute la 8 februarie. Președintele Afganistanului, se spune în declarație, a salutat hotărîrea U.R.S.S. și S.U.A. de a se constitui garanți ai acordurilor de la Geneva. S-a precizat că în cazul semnării în cel mai scurt timp a acordurilor realizate la Geneva, rămîne valabilă înțelegerea dintre Uniunea Sovietică și Afganistan, potrivit căreia trupele sovietice vor fi retrase în perioada stabilită de aceste acorduri, începînd cu data de 15 mai 1988. Declarația subliniază că statutul definitiv al Afganistanului în rîndul celorlalte state va fi stabilit de afganii înșiși. Se arată, de asemenea, că o importanță deosebită pentru transpunerea în viață a politicii de reconciliere națională în Afganistan o are crearea unor condiții satisfăcătoare pentru reîntoarcerea în țară a refugiaților afgani. Secretarul general al O.N.U. și-a manifestat satisfacția față de încheierea cu succes a negocierilor indirecte afgano-pakistaneze de la Geneva, considerînd că acordurile convenite vor constitui un prim pas pe calea reglementării problemei afgane. El a cerut din partea celor interesați aplicarea cu bună credință a acordurilor realizate.

● În cadrul primei sesiuni a noii legislaturi a Adunării Naționale a Poporului Chinez, în funcția de președinte al Republicii Populare Chineze a fost ales tovarășul Yang Shangkun, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Chinez, vicepreședinte permanent al Comisiei Militare a C.C. al P.C. Chinez. Vicepreședinte al Republicii Populare Chineze a fost ales Wang Zhen. Președinte al Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Poporului Chinez a fost ales tovarășul Wan Li, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, vicepremier al Consiliului de Stat. Tovarășul Deng Xiaoping a fost reales președinte al Comisiei Militare Centrale a Republicii Populare Chineze. În cadrul aceleiași sesiuni, deputații au aprobat numirea de către președintele Yang Shangkun a lui Li Peng, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, în funcția de premier al Consiliului de Stat (guvernul) al R.P. Chineze. A fost, totodată, aprobată numirea de către Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare Centrale a R.P. Chineze, a lui Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, și a lui Yang Shangkun în funcțiile de vicepreședinți ai Comisiei Militare Centrale a R.P. Chineze, ei fiind, de asemenea, prim-vicepreședinte și, respectiv, vicepreședinte permanent ai Comisiei Militare a Comitetului Central al P.C. Chinez. Li Xianian, fost președinte al R.P. Chineze, a fost ales președinte al celui de-al VII-lea Comitet Național al Conferinței Consultative Politice Populare a R.P. Chineze, organizația Frontului unit patriotic, creat pentru promovarea democrației socialiste sub conducerea P.C. Chinez.

ION CODRU

Cometariul săptămînii

Interzicerea armelor chimice

Cînd am scris despre tripla opțiune zero am arătat cît de periculoasă este teza potrivit căreia, ca o contrapondere la reducerea cantitativă a unor armamente, cele rămase urmează a fi perfecționate pentru a menține puterea militară la un nivel ridicat. Această concepție se referă nu numai la rachetele nucleare, ci la înarmări în ansamblul lor. E vorba de așa-numita cursă calitativă a înarmărilor, care se manifestă în toate compartimentele și cu privire la toate armele. Vom avea în vedere în cele ce urmează armele chimice.

Acestea au fost primele arme de distrugere în masă, folosite în timpul primului război mondial. Rezultatul : 1 300 000 de victime — morți, intoxicați și mutilați de război. Oroarea stîrnită în lume de folosirea armelor chimice a făcut ca în 1925 să se încheie cunoscutul Protocol de la Geneva, care interzicea folosirea în război a gazelor asfixiante, toxice și a mijloacelor bacteriologice. Nu era însă oprită perfecționarea, producerea și deținerea unor astfel de arme. Totuși, în cel de-al doilea război mondial armele chimice n-au fost folosite, iar după aceea omenirea a intrat în era nucleară.

Într-adevăr, exploziile bombelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki au pus pentru multă vreme în umbră armele chimice. Opinia curentă era că aceste arme sînt învechite, demodate, de eficiență redusă în comparație cu cele atomice. De aceea și direcția principală a tuturor acțiunilor și luărilor de poziție împotriva războiului a constituit-o lupta pentru interzicerea armelor nucleare. Și astfel, în umbra înarmărilor atomice, s-a putut desfășura în liniște, trecînd aproape neobservat, un vertiginos proces de perfecționare a armelor chimice. În prezent, în arsenalele diferitelor state se află arme chimice — substanțe neuroparalizante, psihochimice, toxine biologice — cu o forță de distrugere extraordinară : un război cu arme chimice moderne desfășurat în Europa poate ucide în 24 de ore 12 milioane de oameni. S-a calculat că stocurile actuale de arme chimice neurotoxice sînt suficiente pentru nimicirea întregii populații a globului. Experții au arătat că în ceea ce privește forța de distrugere, armele chimice tind să se apropie de cele atomice, avînd însă un cost mult mai scăzut și putînd fi produse cu mijloace mai simple.

Toate acestea au făcut necesare eforturi pe plan internațional pentru scoaterea armelor chimice în afara legii, pentru adoptarea de măsuri care să ducă la lichidarea stocurilor existente și să garanteze că în viitor asemenea arme nu vor fi produse sau deținute de nici un stat. Este cunoscut că țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru elaborarea în cadrul O.N.U. și transpunerea în viață a unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle eliminarea tuturor armelor nucleare, a armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă și care să cuprindă, totodată, reducerea substanțială a armelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare. Ca o măsură către realizarea acestui țel, România susține ideea instituirii, în Europa și în alte părți ale lumii, a unor zone lipsite de arma chimică. În acest context se înscrie și Declarația-Apel româno-bulgară cu privire la realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice, prin care se propune începerea neîntîrziată de negocieri în vederea realizării unui acord între țările balcanice privind abținerea de la experimentarea, producerea, dobîndirea și stocarea de asemenea arme pe teritoriul lor. De altfel, prevederi similare sînt cuprinse și în proiectele — care se dezbat la Conferința pentru dezarmare de la Geneva — în vederea încheierii unei convenții universale privind interzicerea experimentării, producerii și stocării armelor chimice, precum și distrugerea stocurilor existente. Realizarea acestei convenții ar avea o importanță la fel de mare ca și încheierea acordurilor de dezarmare nucleară.

ION D. GOIA

Romanță pentru cretă

Nostalgia din noi este gata să dea peste răscol : trebuie să ne despărțim pînă și de tabla din fața clasei, de dreptunghiul negru de pe care descindeau către noi rîndurile de semne, cohortele de o-i, oi, a de mînă, a de tipar și toate celelalte. Tabla neagră, cu creta într-o mînă și buretele în cealaltă, s-a deprins cu gîndul că trebuie să dea în primire. La vremuri noi, tablă nouă caută să convingă purtătorii microbului schimbării. S-a sfîrșit deci cu „scrisul la tablă“. Sau, cel puțin, cu scrisul la „tabla neagră“. Și mai ales cu acel drăgălaș „te dau cu capul de tablă !“. Piesa de schimb n-are încă nume dar se știe cum arată. Un tablou electronic montat în săli cu lume multă, pe care se vor alinia disciplinat, ca și pe cunoscuta noastră tablă din copilărie, semne de tot felul. O suprafață albă, un ecran din poliester, pe care va alerga nu creta ci un pix special deprins a folosi cerneală fără alcool. Se scrie ușor, se șterge la fel de ușor. Și se conservă și mai ușor : ascultătoare, la cerere tabla cea nouă trece totul pe curat, oferind cursantului copia — pe hîrtie — a celor afișate pe ecran. Deci, la revedere și caiet studențesc, dar bun venit dosar cu copci gata pregătite.

Sînt cîțiva ani de cînd firme de renume și-au trecut pe agenda ecuația în cauză. În ianuarie 1984 a apărut în susul uliței comerciale primul pretendent la drepturile de autor: firma japoneză OK/Electronic Industry. Un panou flexibil, pus în mișcare de un motoraș de la stînga la dreapta și invers. O apăsare de buton și suprafața completată cu scheme, calcule, fraze explicative ajunge pe hîrtie, ca la xerox, pe format A4. Într-un exemplar, în zece sau în... 99. Operația devine posibilă datorită unui tandem tehnic : lectorul optic — imprimanta termică. Imaginea adunată în blocul optic ajunge pe o oglindă și, printr-un sistem de lentile pe un ecran analizor. Semnalele luminoase vor fi convertite în semnale electrice modulate, preluate de un înregistrator electronic și memorizate sub formă numerică.

Cam toți producătorii fac același lucru. Diferă parametrii de lucru ai instalației care tinde a pune pe fugă tabla neagră de sub ochii noștri, în raport de ambiția firmei. Cert rămîne faptul că odată declanșat mecanismul competiției, se înteține răpăiala noutăților.

Firmele se ambiționează să diversifice și să modernizeze instrumentarul aflat în discuție pe acest front. Unele aparate nu permit utilizarea fetii de scris în timp ce are loc reproducerea textului anterior. Altele nu pot înregistra informațiile aflate prea aproape de ecran. Două sînt modalitățile angajate în acest sens : folosirea unui dispozitiv care mătură, cu o anumită viteză — 11 cm/s, suprafața scrisă. Și proiecția pe ecranul analizor. Compania NEC a lansat un model de analizor optic, care asigură imprimarea pe hîrtie a unei pagini în numai 10 secunde, în format normal sau în format redus. Modelul „Sharp“ oferă avantajul că permite accesul rapid de la o margine la alta a ecranului, ceea ce sporește productivitatea. El poate fi comandat de la distanță, avînd o serie de alte facilități, între care și posibilitatea de a scrie continuu pe întreaga suprafață. O tablă „Ricoh“ dispune de memorie, ceea ce oferă șansa și realizării de copii ulterioare. Deocamdată, nici o mașină aflată la lucru nu permite copierea pe hîrtie obișnuită. Dar nu sînt excluse asemenea soluții cît de curînd. Prototipurile sînt deja realitate. Atenția este concentrată acum asupra identificării de soluții tehnice pentru fotocopierea în culori. Acesta deocamdată.

Pentru că tabla electronică a zilelor ce vin se vrea pusă în contextul de modernitate adecvat. Se vede, adică, lucrînd împreună cu niște vecini care se cheamă computere, imprimante cu laser. Puse în legătură, ele pot să se sprijine reciproc în a face treaba ce le-o propunem. Computerul va corecta schemele făcute manual, vom primi texte asigurate de imprimanta laser. Una peste alta, fosta tablă neagră va putea să cedeze cu desăvîrșire locul din peretele clasei de școală sau a sălii de reuniuni, cu convingerea că ne lasă pe mîini bune.

NEAGU UDROIU

Ajutor, vreau să mă însor!

Nu cumva să credeți că semnatarul acestor rînduri se află într-o situație atît de dramatică. Apelul a fost lansat în Statele Unite unde, la ora actuală, tinerii între 20 și 30 de ani au devenit clienții agențiilor specializate în realizarea de matrimonii. În toată țara e aceeași situație, relatează Diane Megahan, proprietara a opt sucursale care se îndeletnicesc cu asemenea treburi pentru inimile solitare. Avem atît de multe cereri încît încercăm să-i amînăm pe cei sub 25 de ani care, oricum, mai pot aștepta. În fond, ce se petrece ? Ultima generație de bărbați e atît de ocupată încît trebuie să apeleze la intermediari pentru a-și găsi o nevastă ? Lucrurile nu stau așa simplu. Femeile americane au devenit din nou, ca în vremea cuceririi Vestului sălbatic, cele mai dorite prăzi. De unde cu puțin timp în urmă statisticile referitoare la viitorul lor conjugal erau alarmante, azi au la dispoziție partide pe alese. Și dacă concluziile unui studiu al cercetătorilor de la Universitatea Yale se încheiau atît de puțin încurajator — „După 30 de ani aveți o șansă din zece să vă măritați. După 40 e mai probabil să fiți victima unui atac terorist decît să găsiți pe cineva care să spună fatidicul DA“ — acum demografii și sociologii au ajuns la alte concluzii. Pe cele două coaste ale Americii, la universitățile Pennsylvania din Philadelphia și Southern California din Los Angeles au fost refăcute socotelile și concluzia este că țara e în criză de femei. După ce Great Men Shortage (marea lipsă de bărbați) s-a încheiat, a apărut lipsa de femei. Nenumărate calcule demografice și observațiile constante ale sociologilor au dat răspunsul potrivit inversării dramatice a acestei tendințe. În S.U.A., între 1946 și 1957 rata natalității a crescut progresiv. Din 1957, an în care a fost înregistrată cifra maximă de 4,3 milioane născuți vii, media națională a scăzut constant. Femeile născute în a doua jumătate a anilor '50 erau mai numeroase decît posibilii soți. Cu cele născute după 1960, situația s-a inversat. La grupa de vîrstă 20—24 de ani revin 124 de bărbați la 100 de femei, iar la grupa cuprinsă între 25 și 29 proporția este de 128 la 100. Experții prevăd alarmați o schimbare a raportului de forțe. S-a terminat cu fetele în așteptarea unui logodnic, acum băieții sînt în stare de orice pentru a cuceri inima mai mult sau mai puțin frumoasei alese. În viitorul apropiat, prevăd sociologii, femeile vor conduce jocul, vor face din nou pe prețioasele, bărbații urmînd să supraliciteze ofertele pentru a se căpătui. Aceiași oameni de știință sînt de acord că numărul divorțurilor va scădea considerabil pentru că, cu puține femei în jur, orice bărbat cu scaun la cap va gîndi de două ori înainte să-și lase nevasta. Conform teoriei sociologului Marcia Guttentag, femeile au numai de pierdut din această situație pentru că atunci cînd ele sînt puține și bărbații foarte disponibili se creează atitudini moral-protectoare impunîndu-se o strictă monogamie feminină, limitîndu-se contactele cu celălalt sex. Sînt scenarii posibile. Cercetătorii nu țin cont că schimbarea este un fapt împlinit, spunea Phillip Johnson care în revista „Mademoiselle“ a anunțat noua tendință. Bărbații s-au orientat spre femei mai în vîrstă decît ei, lăsînd la o parte tinerele mofturoase. National Center for Health Statistics (Centrul național pentru statistică sanitară) a informat că în mai bine de 22 la sută din căsătoriile celebrate în 1987 femeile au fost mai... mature decît bărbații, o creștere cu 16 procente față de 1970. Printre cele mai celebre mariaje se numără cel celebrat între Olivia Newton-John de 39 de ani și Matt Lattanzi de 29, între actorul Tom Cruise de 25 și Mimi Rogers de 32.

Și, în aceste condiții atît de precare pentru sexul puternic, vor mai îndrăzni reprezentanții acestuia să sufle, să încerce măcar să sugereze că ar avea nevoie de o batistă călcată, de mașină pentru o cursă importantă sau măcar de dulceața preferată ? Greu de crezut. Oricît de curajoși ar fi ei, vor suporta cu stoicism teroarea matriarhatului modern decît să intre în competiție cu cellalți douăzeci și ceva de adversari care așteaptă cu nerăbdare o nevastă.

IOAN ROȘCA

Moda

„Moda vine, moda trece...“

A fost o vreme cînd a purta bijuterie cît mai scumpă era nu numai foarte modern, dar și un privilegiu al celor avuți. Să nu uităm cît caz (a se citi publicitate !) s-a făcut în jurul inelului dăruit de actorul Richard Burton soției sale (din acea vreme) Liz Taylor. Nostim a fost că actrița nu a purtat originalul (depozitat cu grijă în safeul unei bănci) ci s-a mulțumit cu o copie (reușită, ce-i drept) care a costat și ea o sumă destul de frumușică.

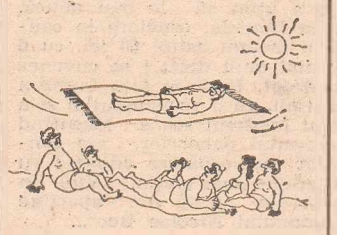
În perioada anilor '20, în Franța, Coco Chanel a creat pentru uzul ei cîteva piese de bijuterii false inițiind un nou curent în acest domeniu, dar n-a prea ținut.

Timpul a trecut și iată că în prezent cunoscuți creatori ai unor celebre case de modă (Dior, Yves Saint Laurent, Givenchy) se întrec în a crea bijuterii false. Se pare că ieftinul a devenit „chic“ sau cel puțin așa se explică că vedete ca Joan Collins, Faye Dunaway și... Liz Taylor se „mulțumesc“ cu asemenea podoabe. În cazul Sophiei Loren se pare că este vorba pe undeva și de o aderare fortuită : originalele i-au fost furate !

Explicația, căci există și așa ceva, pare a fi destul de simplă. În primul rînd, aceste podoabe, pe lîngă faptul că nu mai prezintă o tentație pentru hoți, sînt mult mai accesibile marii mase de cumpărătoare (și firește mai agreate de cumpărători), iar în al doilea rînd, decurgînd din primul, se poate ține mai ușor pasul cu moda. Un expert în materie susține că valoarea podoabei este dată de cea care o poartă. Deci la modă este frumusețea. Mulțumim, o știam !

DAN DĂNUȚ DORU

Lumea se amuză

după N.B.I.

Sacii de box umani

Puternic lovit, Mike Brown, 23 de ani, boxer profesionist din S.U.A., se îndreaptă spre colțul său. Pauza îl salvase pe tînărul care concura la titlul pentru categoria ușoară. Și atunci se întîmplă un fapt uimitor. Antrenorul Leonard Pate se aplecă spre Brown și își puse urechea la gura acestuia. Leonard, care își ascunde ochii în spatele unor ochelari negri de soare, este orb. „Îmi spune ce s-a întîmplat — declară Leonard — și eu îi explic ce trebuie să facă". Nu este de mirare că elevul său nu a cîștigat de cînd a trecut la profesionism, în urmă cu patru ani, decît 4 din cele 20 de meciuri purtate. „Recordul" lui Brown este apropiat de cel al altor 772 de boxeri, care, din cauza „rezultatelor lor constant nesatisfăcătoare" constituie „un pericol pentru ei înșiși și o reclamă proastă pentru sport în general", după cum se exprima ziarul „Philadelphia Daily News".

Ce se întîmplă în lumea sportului profesionist american? Cultul violenței, dorința de a vedea comportamente cît mai dure pe ring, fac să prolifereze fenomene negative în lumea sportului, asociate cu atitudini care nu au nimic de a face cu fair play-ul. Ralph Citro, expert în problemele boxului a strîns, cu ajutorul computerului, o serie de date despre circa 30 000 de boxeri din S.U.A., pe baza cărora a întocmit un raport a cărui concluzii nu pot decît să îngrozească. Astfel, el a descoperit că există 301 boxeri care nu au cîștigat vreodată o luptă. Alți 365 au pierdut cel puțin o luptă din două prin k.o., iar nu mai puțin de 67 au suferit un knock-out la fiecare apariție în ring. Nu este de mirare că în aceste condiții un alt expert în problemele boxului Mark Kram aprecia că acest sport este „o catastrofă din punct de vedere organizatoric". Pentru că deși statele federale ale S.U.A. au înființat comisii de box, care acordă licențe și supraveghează galele, ele nu se prea informează între ele. Mai mult chiar, de multe gale de box aceste comisii nici nu au cunostință. Astfel, s-a întîmplat că boxerul de categorie grea Eddie Flannings din Georgia a purtat cinci meciuri, sub patru nume diferite, în decurs de 13 zile în cinci state ale S.U.A. Potrivit regulamentului, el ar fi trebuit ca după primul k.o. să nu mai aibă dreptul să boxeze cel puțin 30 de zile. „Recordul" său actual după 28 de întîlniri este de 24 de înfrîngeri, dintre care 17 prin k.o.

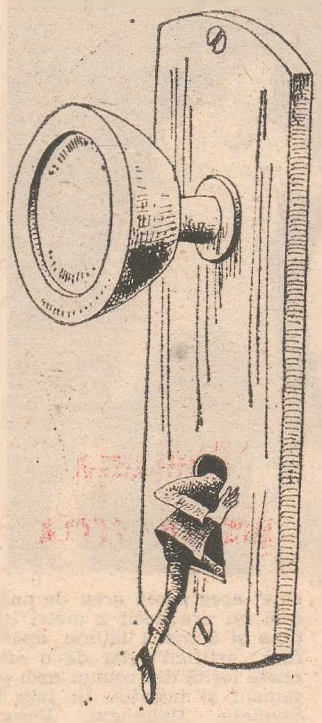
Cum se poate întîmpla așa ceva? Stuart Kirschenbaum, președintele comisiei de box din Michigan, îi denumea pe acești boxeri fără șansă, deseori netalentați sau prost antrenați drept „carne de tun umană". Gajurile lor nu depășesc cîteva sute de dolari. „Însă — așa cum arăta revista „Der Spiegel" — șomajul sau marginalizarea îi face pe acestia să-și riște sănătatea și pentru bani puțini". Consecințele sînt dezastruoase. Este cunoscută forța de lovire a unor boxeri. De pildă Cassius Clay alias Muhammad Ali, el însuși marcat de grelele lupte pe care le-a purtat, lovea cu o forță estimată la nouă chintale (900 kilograme)! La o asemenea lovitură, creierul are un impact serios cu oasele cutiei craniene încît, nu de puține ori, sînt provocate leziuni.

Însă, managerii sînt în continuă căutare de sparing-parteneri sau de adversari care să îmbogățească palmaresul elevilor lor, fără a-i pune în pericol. De pildă, unul din preferații antrenorilor a devenit Sam Lee Youngs, care, din 23 de lupte purtate după 1984, nu a cîștigat decît patru. În prezent, el face parte din cei 35 de boxeri profesionisti cărora le-a fost retrasă licența deoarece își pun în pericol sănătatea. Însă, în prezent ei boxează în alte state.

Alți boxeri, care sînt denumiți în jargonul branșei drept „putreziți" reușesc să se sustragă suspendărilor sau retragerii licenței de boxer prin folosirea unor nume false. De pildă, grelul Stanley Johnson din Milwaukee și-a pierdut dreptul de a boxa, în urma unui bilanț de nu mai puțin de 16 înfrîngeri prin k.o. pînă în rundul trei, din 20 de întîlniri. Totuși el a continuat să boxeze în Arkansans sub numele de Stanley White din Billings. Arbitrul de box J.W. Steinsieck releva că există „boxeri care au mai multe nume sub care luptă decît floricelele de porumb dintr-un cornet". Pînă acum „The Ring Record Book" era considerat anuarul statistic cel mai bun al ramurei boxului. Însă, după cum arată cercetările lui Citro, aceste statistici se bazează pe datele furnizate de manageri și organizatori. Dimpotrivă, Citro a folosit date publicate de presă și de la diferitele comisii de box. Datele sale au început să fie considerate un fel de „oracol" pentru aflarea adevărului despre diferiți boxeri. Doug Beavers de la comisia de box din Virginia constata că Citro „a reușit, probabil, să salveze mai multe vieți de boxeri decît zece comisii". Va reuși el oare să se salveze și pe sine?

ROMEO NĂDĂȘAN

Racul

VIRGIL MILITARU

În surdină

● Cînd vederea începe să-ți slăbească, începi să vezi mai multe.

● Cînd tii morțiș să devii clasic în viață, recunoști, de fapt, că ar fi trebuit să te naști cu o sută de ani mai devreme.

● Laudele care ni se aduc sînt întotdeauna adevărate.

● E atît de norocos încît îi este rușine de ceilalți.

● Unui pesimist înveterat nu-i dați motive să fie optimist. S-ar întrista și mai mult.

● De obicei, hainele la modă stau mai bine pe ceilalți.

● Calitatea victoriei depinde de cel învins.

● Prostia ne amuză cît timp nu e în drumul nostru.

● Efectele sînt cauzele altor cauze.

● Celor care iau ideile cu împrumut ar trebui să li se ceară înapoi cu dobîndă.

CONSTANTIN GAVRILĂ

Universul muzicii

Cuplul Pocorschi

În anul 1986, MIHAI POCORSCHI, fondatorul și conducătorul grupului rock „Holograf", părăsea trupa după opt ani de activitate ca solist vocal, chitarist, compozitor, textier, orchestrator. Opt ani de căutări, timp în care „Holograf" a urcat treaptă cu treaptă întrînd în elita formațiilor rock românești. Și deodată despărțirea. Pocorschi pleca după ce își pusese decisiv amprenta personalității sale asupra trupei, reușind să creeze un sunet nou, elevat, prezent dealtfel pe cele două albume „Holograf 1" și „Holograf 2". Ce a urmat? „Holograf" și-a continuat traiectoria, devenind formația rock nr. 1 de la noi iar Mihai Pocorschi este astăzi unul dintre cei mai talentați compozitori ai noului val. În același an, 1986, după ce-și făcuse stagiul cu grupul coral „Song", DOINA MATEI debuta în emisiunea „La sfîrșit de săptămînă" cu cîntecul „Nu pleca". Compozitor: Mihai Pocorschi. Colaborarea între cei doi s-a dovedit apoi deosebit de fructuoasă, dovadă fiind succesele de top „Pașii mei" și „Adu-mi iubirea înapoi" cît și cei doi reușiți copii Mihai și Vladimir. Se pare că atmosfera de familie este ideală pentru un compozitor. Departe de tumultul concertelor, de viața agitată din turnee, Mihai Pocorschi și-a găsit un perfect echilibru realizînd compoziții din ce în ce mai valoroase. „Te caut în noapte", noua sa realizare, este dovada elocventă a valorii lui nu numai ca textier, compozitor, orchestrator, ci și ca solist vocal. În momentele de relaxare, cei doi soți Pocorschi fac schimb de partituri muzicale și rețete culinare și ascultă interpretul lor preferat, Phil Collins. Bucuria lor: cei doi copii. El este născut la 10 septembrie 1955, ea la 13 septembrie 1954. Amîndoi au promis că vor rămîne mereu în slujba muzicii, orice ar fi. Proiecte de viitor: un album care va ieși în curînd de sub matriță.

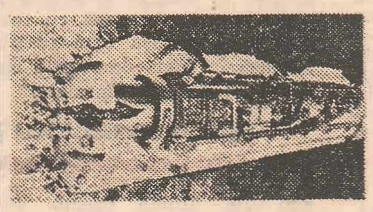
SEMNAL. Se apropie data ieșirii pe piață a albumului IRIS III — „Nu te opri". Iată conținutul: „Eu și cu tine", „Viața e totul", „Uită tot ce a fost", „Balta nopții", „Ploaia de vise", „Ore tîrzii", „Floarea de iris", „Nu te opri".

MIRCEA ZANE

Universul științific

Cîrtița gigant

În anul 1993 dublul tunel feroviar, fiecare cu un diametru de 7 metri, precum și galeria de serviciu cu diametrul de 4,5 metri, ce vor lega Anglia de continent, pe sub Canalul Mînecii, urmează a fi date în folosință, conform proiectului France — Manche. La această mare lucrare unul din „eroii" principali va fi și „cîrtița" din imagine, ce va fi folosită la executarea săpăturilor. De fapt din ce este formată această uriașă mașină? Un cap de tăiere (1), dotat cu un puternic dispozitiv de împingere (2) și cu fălci rotative (3), va tăia roca, care va fi evacuată prin centrul mașinii, cu ajutorul unui covor rulant (4), către coadă, de unde va fi încărcată în trenuri de vagoneți și evacuată pînă la ieșirea din tunel. Pentru eliminarea prafului, ce se produce în timpul lucrului, mașina a fost dotată și cu un puternic aspirator (5). Pentru a se elimina eventualitatea prăbușirii săpăturii, „cîrtița" va transporta plăci din beton armat și fontă (6, 7), ce vor fi așezate, toț de ea, pe pereți și fixate automat (8). Capul de tăiere (1) dispune de un sistem de detecție și identificare a fisurilor numeroase în cazul rocilor calcaroase existente sub Canalul Mînecii. De la postul de pilotaj (9) se pot efectua injecții de beton și argilă, care să umple, pînă la refuz aceste fisuri, înainte de fixarea plăcilor de susținere. Înaintarea mașinii se face de maniera rîmei, cu ajutorul picioarelor (10), comandate de singurul om ce dirijează utilajul. Cu ajutorul laserului se reliefează un ghidaj precis. Un captator, fixat în spatele mașinii, analizează decalajul, în funcție de fascicul laser emis din capul tunelului. Manipularea capului de tăiere sau schimbarea direcției lui sînt controlate de un ordinator și se realizează printr-o împingere mai mult sau mai puțin puternică a dispozitivului ce acționează capul (2). După datele anunțate de constructori viteza de înaintare a „Cîrtiței" va fi de 15—20 metri pe zi, în funcție de teren, iar pentru realizarea tunelelor la termenul stabilit se preconizează folosirea a mai multor asemenea utilaje uriașe, la ambele capete.

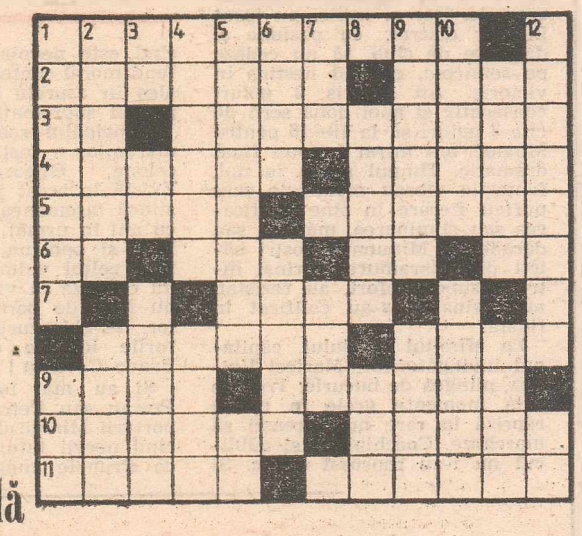
BREVIAR

Platforme zburătoare

În 1955 englezul Zimmerman a inventat o platformă, pe care se putea instala o singură persoană și care zbura la aproximativ zece metri de la pămînt. Pentru vremea aceea, acum aproape 33 de ani, acest mijloc original de transport a constituit o simplă curiozitate. Deoarece funcționarea motorului nu era suficient de sigură și o cădere de la zece metri pe sol nu era de loc plăcută, peste această ciudată invenție s-a așternut uitarea. De curînd însă platforma zburătoare și-a făcut din nou apariția, sub numele de „Wasp-2" (Viespea), fiind dotată cu un motor de 300 kilograme ce învîrtește un rotor orizontal. Deși se pare că pentru un moment ea are o utilizare militară se crede că în viitor va putea fi folosită pentru transporturi individuale, în cadrul marilor orașe. În imagine „Viespea" în plin zbor.

AUREL DIANU

Medicală

ORIZONTAL: 1) Personalitate reprezentativă a chirurgiei românești în perioada dintre cele două războaie, care i-a avut ca maeștri pe E. Juvara, A. Jianu și I. Tănăsescu (1885—1961). 2) Zeul medicinei la romani, cultul lui fiind introdus în peninsulă o dată cu epidemia de ciumă din anul 293 î.e.n. — Rudă. 3) Radu Ionescu — Medic român de seamă, fondatorul școlii noastre de neurologie (Gheorghe; 1863—1938). 4) Soția lui Asclepios, al cărei nume înseamnă „cea care vindecă" — Strălucită elevă și continuatoare a marelui endocrinolog C. I. Parhon. 5) Astrul central al sistemului nostru planetar — Își impun o viață austeră. 6) Coca Vasiliu — Acest (reg.) — Tudor Udrescu — Miros. 7) Domnitorul Unirii, a cărei alegere pregătitoare pentru desemnarea la domnie a avut loc în saloanele Societății de medici și naturaliști din Iași. 8) Forma specifică a sprîncenelor (pl.) — Povață... medicală. 9) Trecută prin foc — Medic care și-a adus o contribuție însemnată la demonstrarea infectivității acizilor nucleici extrași din țesuturi (Elisabeta). 10) Împreună cu Maria Irina Proca, acest medic a făcut studii fructuoase asupra unor specii de amibe nepatogene pentru om (Dumitru) — „Radiologia clinică a intestinului" este titlul unei lucrări semnate în 1977 de acest medic român (Gheorghe). 11) Ghimpe — Conductă, tub sau vas în organismele animale (pl.).

VERTICAL: 1) În anul 1911 acest medic (Petre; 1871—1925) a devenit primul profesor de clinică urologică la Facultatea de medicină din București — Acest (pop.). 2) „Tratamentul cu transplante de os mineral", este titlul unui studiu al acestui medic stomatolog român (-Sinești, Grigore) — Măiestrie (pl.). 3) Rece! — Servește — Medic la spitalul „Carol Davila" din Capitală, autorul unui studiu scris împreună cu colaboratorii săi în legătură cu hipertensiunea de origine renală. 4) Excrescențe cauzate de dezvoltarea anormală a celulelor — „Anatomia patologică, diagnostic postoperator", studiu elaborat de acest medic (Nicolae) împreună cu dr. Florica Nereantiu. 5) Medic român (Gheorghe), autorul monografiei „Tumorile vezicii urinare" — Ion Agârbiceanu. 6) Zeița pămîntului la romani — Localitate în județul Arad. 7) Oraș în Italia — Insulă în Naxos. 8) Unul din reprezentanții de seamă ai școlii cantacuziniste (Marius; 1890—1965), autorul, printre altele, al monografiei „Cancerul bronhopulmonar" — Ued în Algeria. 9) Una din personalitățile de seamă ale medicinei ieșene (Ion; 1884—1972), oraș în care acesta a dezvoltat o importantă școală clinică — Împreună cu C. Cărpinișan, acest medic a publicat în 1971 lucrarea intitulată „Patologia chirurgicală a toracelor" (Aurel). 10) Jgheab în grajd — Ceartă. 11) Salcîmi (reg.) — În opoziție cu acest. 12) Făcut să nu contracteze o boală infecțioasă — Ana Enescu.

Dicționar: LARA, TURNU, OPI, ZIA, SBA.

MIRCEA IORDACHE

Dezlegarea careului „De primăvară":

DRAGOMIR; CP; RAMURA; AMAR; AUE; ARAC; ZI; G; NM; TM; NIM; OSTAS; ARAMA; STINJEN; TIV; O; E; C; PURA; FLUTURE; R; R; RUM; ZARZARI; ARAT; NEA; IT; CIRESE; TITA.

handbal

Mi-na-ur !

Handbaliștii de la Minaur Baia Mare au făcut ca un vulcan de inimi să erupă în sala „Dacia" (prea mică pentru o echipă atît de mare) la fluierul final al returului semifinalei „Cupei I.H.F." : Minaur — Barcelona = 24—22 (în primul meci : 21—22). A fost unul din acele meciuri în care încleștarea a depășit omenescul. Băimărenii au avut un excelent adversar, hotărît să facă orice pentru a se califica. Barcelonezii (cu multe nume ce se regăsesc în naționala spaniolă) au condus cu 3—0, 4—1, 5—2, 7—3 (!), 8—5, 9—6, 10—7, 13—11 la pauză și 14—11 la începutul reprizei secunde. Dar ai noștri au jurat în cor discret, cu pasiune și dragoste de club, să nu cedeze pe semicerc, crezînd nestins în victorie. Au înscris 2 goluri consecutiv și apoi două serii de cîte 3 goluri și, la 19—16 pentru Minaur, am intrat într-un final dramatic. Timpul ardea în noi, fantastic vibrau secundele care purtau fiecare în sine calificarea sau eliminarea, mărirea sau decăderea. Minunații noștri băieți din Maramureș, prinși într-un superb efort, au rezistat, au învins și s-au calificat în finală.

La sfîrșitul meciului, căpitanul învingătorilor, Maricel Voinea, plîngea de bucurie. Trecuse prin momente grele în prima repriză în care nu a reușit să marcheze. Coechipierii și publicul nu i-au reproșat nimic. Și Maricel și-a revenit punctînd în repriza secundă în momente decisive. Atunci mi-am dat seama că acești bărbați admirabili au o foarte bună pregătire fizică... pe plan psihologic. Există la această formație o unitate sufletească demnă de toată admirația. Jucătorii sînt prieteni, prieteni adevărați, apreciindu-se și respectîndu-se reciproc, ajutîndu-se în momentele de dificultate, încurajîndu-se atunci cînd este nevoie. Un astfel de fond moral contează enorm. Mai ales în asprele bătălii sportive pentru supremația europeană.

Principalul realizator al băimărenilor a fost, ca și la Barcelona, Gheorghe Covaciu. Există în acest jucător ceva de stîncă (asemenea lui Ghiță Licu cu ani în urmă), are forță, sare bine și oportun, are ochi, văzînd colțul vulnerabil al porții, nu cedează în viltoarea jocului, nu fuge de barajele adversarilor, de ghionturile lor, de loviturile lor, de obstrucțiile lor. Bravo Covaciu !

Și au mai fost Nețovici și Petran sau Petran și Nețovici, portarii Minaurului, care, atunci cînd nervii tuturor erau întinși ca strunele unei viori, au „închis" acea cușcă greu de apărat deși nu are decît 2 metri înălțime și 3 metri lățime, apărînd fără „artificii", dar de o eficacitate ieșită din comun prin plasament și intuiție. În fața lor, Știamate, Halmagyi, Porumb, Andronic, Marta și ceilalți au fost un „zid" mobil, dăruit cu abnegație luptei.

Această echipă, pe nume Minaur, s-a născut din dragoste pentru sport. Din muncă și dăruire. Din așteptări și speranțe. Din victorii și înfringeri. Este o echipă susținută de tot Maramureșul, cu temperamentul ardent al locuitorilor acestui vechi ținut. (Dacă s-ar putea juca pe stadion, numărul spectatorilor de handbal la Baia Mare ar fi mai mare decît la fotbal). Este o ECHIPĂ excelent pregătită de antrenorul emerit Lascăr Pană ale cărui merite sînt incontestabile, valorosul tehnician semnînd „certificatul de maturitate" al handbalului din această parte a țării.

La sfîrșitul săptămînii trecute, într-o sală plină ochi de suporteri pulsînd în ritmul jocului, Minaur a ajuns la un pas de un rîvnit trofeu. Seriozitatea tuturor celor care se ocupă de această echipă, sîrguința cu care se muncește, abnegația tuturor oamenilor săi — tehnicieni și sportivi — sînt suportul unei depline încrederi pentru marea finală.

CRISTIAN ȚOPESCU

Egal împărțit la doi

Partida, decisivă în lupta pentru titlu, dintre Știința Bacău și Mureșul Tîrgu Mureș s-a încheiat nedecis, 23-23, după ce la pauză mureșencele aveau un avans de 6 goluri (17-11). Pentru a afla detalii am apelat la sursa cea mai autorizată : arbitrii jocului, aceiași care alcătuiesc cel mai valoros cuplu din handbalul nostru, Marin Marin și Ștefan Șerban. **Primul este profesor la Școala nr. 199 din Capitală, arbitrează din 1966, arbitru internațional din 1975. Iar Ștefan Șerban este inginer principal la I.I.R.U.C., arbitrează din 1966, arbitru internațional din 1977. S-au constituit în cuplu din 1970, fiind desemnați, în timp, să conducă jocuri la cele mai prestigioase competiții internaționale, făcîndu-și un bun renume în handbalul internațional. Cea mai recentă dovadă este convocarea acestui cuplu la un curs de instruire care se va ține în Iugoslavia, la sfîrșitul lunii mai, în urma căruia, din cele 20 de perechi convocate din întreaga lume vor rămîne 12 care vor oficia la Olimpiada din toamnă. Să sperăm că M.M. + Ș.Ș. se vor afla printre acestea. Pînă atunci, să le dăm cuvîntul, fiecăruia despre cîte o echipă din cele arbitrate duminică (întrebările noastre fiind, sperăm, subînțelese).**

„Mureșul" a fost mai proaspătă

Meciul a avut cîte o repriză pentru fiecare echipă — altfel nici nu s-ar explica egalul, nu-i așa ? În prima, mureșencele au reușit o desprindere clară, avînd o apărare bine pusă la punct și un pivot, Stroia, în mare vervă de joc. Avantajul de 6 goluri cu care au început repriza a doua era liniștitor ; de-aici, o oarecare relaxare, cu multe neglijențe în apărare și cu o slăbire a resurselor fizice în atac. Balanța succesului s-a înclinat, treptat, în favoarea Științei, care, cu 30 de secunde înainte de final, conducea cu 23—22 ! (Cu această victorie, podiumul clasamentului se regrupa : Mureșul 51 p., Chimistul, care a învins acasă, 51 p. și Știința 50 p.). A venit, însă, momentul de mare inspirație și decizie al valoroasei noastre internaționale Eva Mozsi, care, și-a luat inima în dinți și răspunderea uriașă a unei acțiuni personale, înălțindu-se și înscriind cu 14 secunde înainte de terminarea timpului de joc ! Un gol care, probabil, valorează cît un titlu de campioană.

Tot noi am arbitrat Mureșul acum două săptămîni, în meciul de la Constanța și pot să spun că echipa antrenată de Gheorghe Ionescu se află într-un cert reviriment, dovedit de victoria asupra principalei contracandidate, Chimistul, și de egalul de acum.

Prof. MARIN MARIN
arbitru internațional de handbal

„Știința" n-a avut apărare

Începutul a fost echilibrat, scorul menținîndu-se egal pînă în minutul 6. Apoi mureșencele n-au făcut decît să fructifice situațiile clare de finalizare, oferite de apărarea uneori naivă a Științei. Desprinderea la 6 goluri a fost posibilă și pentru că nici unul din cei doi portari ai Științei n-a ajutat echipa, n-a parat șuturi parabile, n-a scos din mînă, cum se spune, atacul mureșencelor, care finalizau fără probleme. După pauză, jocul a luat altă turnură, echipa locală fiind frenetic încurajată de un public vulcanic ce umplu-se pînă la refuz sala sporturilor. Prin minutul 40, diferența era doar de 2 goluri, menținîndu-se așa pînă spre final. Cînd s-a produs egalarea, în min. 58, atmosfera era comparabilă, cred, cu aceea de la Baia Mare! Apoi, la atacul următor, Lidia Butnărașu își aduce echipa în avantaj, o nesperată victorie a localnicelor părînd a se contura. Dar eforturile de pînă atunci au fost epuizate, punîndu-și amprenta și asupra concentrării la joc. Pe acest fond dramatic, Eva Mozsi realizează acel gol prin care-și confirmă înalta clasă, dovedind în numai o secundă luciditate, forță, spirit de răspundere. Odată cu acest egal, Știința pierde trena liderei, dar titlul încă nu e jucat. „Arbitră" va fi, cred, TEROM Iași, unde vor juca și Mureșul, și Știința.

Ing. ȘTEFAN ȘERBAN
arbitru internațional de handbal

Reluare cu încetinitorul

JOC DE CARTIER, ARBITRAJ DE MAHALA

Meciul Sportul studențesc — Rapid a devenit unul „cu probleme" din cauza arbitrului Cristian Teodorescu. Și mai pe scurt spus, observatorul federal, apreciatul om de fotbal Chevorc Ghemigean, care este și președintele Colegiului de arbitri, l-a notat cu 4,75 ! (notele se dau pînă la 10 !). Că Teodorescu a rămas corigent la purtare (hărțuindu-se cu publicul, antrenorii, rezervele și copiii de mingi), n-ar fi prima oară și n-ar mai mira pe nimeni. Dar deciziile sale, voit „exemplare" (în fața mai multor reprezentanți cu autoritate ai federației) au contrariat treptat, culminînd cu eliminarea (antologică !) a doi jucători ai gazdelor, Bucico și Coraș. Fazele sînt „reluate" cu amabilitate de Chevorc Ghemigean : „La un minut după deschiderea scorului, Țîră a fost faultat de un jucător al Sportului și, pentru că se tăvălea pe jos fără motiv (fusese un simplu fault de joc), Bucico i-a oferit inițial mîna, să-l ajute să se ridice. Rapidistul a refuzat continuînd să se zvîrcolească ; Bucico a repetat gestul, apoi i-a arătat locul ceasului de mînă, semn că trece timpul, după care a pus bocancul sub rapidist, simulînd o încercare de a-l ridica de la pămînt. Abia în acel moment a întors capul și Teodorescu spre locul cu pricina, apreciind că Bucico l-a lovit cu piciorul pe Țîră ; îmi menține opinia că n-a fost lovitură. Cît despre eliminarea lui Coraș, motivarea arbitrului este — „lovirea adversarului cînd jocul era oprit" — puerilă; de fapt, Coraș, sărind la cap cu un rapidist (mingea era deci în joc), l-a lovit cu cotul, așa cum de zeci de ori se întîmplă într-un meci, mai ales din partea fundașilor centrali de marcaj. Se impunea cel mult cartonașul galben".

(Am mai spune că Teodorescu nu este, „din principiu", împotriva gazdelor. De pildă, într-un recent meci la Caracal al echipei Pandurii, Tîrgu Jiu, a dat un adevărat recital împotriva... oaspeților : 9 cartonașe galbene și unul roșu, 2 penalty-uri și un gol din ofsaid pentru gazde, astfel încît, chiar dacă cei de la Pandurii au condus cu 2—1 la pauză, cu trei minute înainte de final s-au văzut conduși și pierzînd meciul !)

DE CE NU MAI ARBITREAZĂ DINESCU ?

Pentru că în urma prestației la jocul F.C. Argeș — A.S.A. Tîrgu Mureș (asupra căreia am furnizat detalii în această rubrică) a fost suspendat șase etape. Mai are două și va reveni.

CRIZĂ LA DELEGĂRI

Pe măsură ce se apropie sfîrșitul campionatului, arbitrajele revin în prim-plan sub toate aspectele și pe toate fețele. Gheorghe Mitroi constata cu îndreptățire absența inexplicabilă de la jocurile etapei trecute a unor cavaleri ai fluierului care, măcar în prejudecățile noastre, ne-ar fi dat speranța unor arbitraje corecte : Igna, Crăciunescu, D. Petrescu, M. Salomir, R. Petrescu, Gh. Constantin, Fl. Popescu. Pe de altă parte, evidența federației (recentului numit instructor cu probleme de delegări, Daniel Lăzărescu, îi adresăm bun venit și succes !) arată și ea cu îndreptățire : în cele cinci etape ale returului, 16 jocuri din 45 (mai mult de **o treime**) au fost conduse de cei șapte purtători ai ecusonului F.I.F.A. (primii cinci din lista de mai sus, plus Adrian Porumboiu și George Ionescu) care reprezintă doar **o cincime** din numărul (37) arbitrilor divizionari A. Mai există și „altă parte" : Igna, Crăciunescu și Dan Petrescu au fost desemnați nominal de U.E.F.A. să conducă o semifinală a turneului final al campionatului european din R.F.G. (cealaltă — Ponnet). Condiția este ca această brigadă, în componența respectivă, să arbitreze în prealabil cel puțin două jocuri interne. Colegiul de arbitri se decisese să-i trimită la meciul Petrolul—Corvinul, din etapa trecută. Dar ploieștenii au sărit ca arși : „ne și considerați retrogradați, de ne trimiteți o brigadă internațională ? !", astfel încît cei trei buni arbitri au luat-o care încotro. În ultimul rînd (dar nu în sfîrșit), mai este „o altă parte" : a recuzărilor, care încurcă și ele o programare optimă. Mai este și problema meciurilor din „B" unde se cer arbitri foarte buni la unele meciuri. Întrebările sînt și ele mai multe : cine vrea cu adevărat arbitri de valoare ? cîți arbitri de valoare avem ? și, mai ales, ce-nseamnă arbitraj de valoare în acest retur agitat, cu nu mai puțin de 9 echipe în hora retrogradării ?

VIDEO CU AUTOREVERS !

Scriam de inițiativa federației de a folosi caseta video drept mijloc de analiză și decizie asupra arbitrajelor (vezi cazul Dinescu). O serie de cluburi s-au înscris benevol pe lista celor care vor solicita un astfel de sprijin. Numai că și federația își rezervă dreptul să ceară tot acelorași cluburi caseta respectivă, chiar cu meciuri pe care „proprietarii" n-au interes să le popularizeze. (În vizor sînt acum trei faze : golul lui Cîrstea în meciul Rapid—F.C.M. Brașov, golul lui Mateuț la Pitești și eliminarea lui Coraș). Se înțelege că de respectiva casetă se poate uzita și-n avantajul, dar și-n dezavantajul echipei care a intrat în acest „joc" al obiectivității.

OCTAVIAN ȘTIREANU

România — Grecia: 0-1

După o evoluție penibilă, amendată pe măsură de foarte puținii spectatori prezenți pe Stadionul „23 August", echipa noastră s-a apropiat și mai mult de ultimul loc. În aceste condiții, comentariile sînt de prisos. Lipsa unui fundaș, în meciul acesta, a unui vîrf în altele etc. sînt justificări ce nu pot păcăli pe nimeni : ceea ce jucăm noi, cu excepțiile cunoscute, este cu totul altceva decît ce se joacă azi în lume. În plus, ca să încheiem, am reușit să învingem și tradiția, adică să pierdem pentru prima dată, pe teren propriu, un meci cu jucătorii greci.

De aici încolo, mai rămîne o singură întrebare : oare cei ce s-au perindat în actuala campanie olimpică și cei care, în forurile noastre sportive, s-au ocupat de această problemă nu ar trebui să răspundă cu toată seriozitatea ? Așa cum se procedează în toate domeniile cînd faci un lucru de mîntuială.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Toată lumea face sport

● La doi ani după retragerea de pe gazon a celebrului fotbalist Michel Platini, orașul natal al triplului cîștigător al „Balonului de aur", Nancy, va găzdui, în luna mai, meciul de adio al decarului reprezentativei „cocoșului galic". De fapt, vor fi trei meciuri : selecționata Lorrainei-Juventus Torino o selecționată internațională (Platini, Beckenbauer, Cruyff, Rep. Gerd Muller, Keegan, Zoff, Tresor) — echipa asociației „Prietenii lui Platini" și Franța-Selecționata mondială. În această din urmă formație vor evolua, între alții, portarii Dasaev și Pfaff, Bernd Schuster și Lothar Matthaeus. ● Prezent la mai toate manifestările de acest gen din ultima vreme, Platini a jucat și marțea trecută într-o partidă cu o finalitate cu totul neobișnuită : fondurile adunate cu prilejul intilnirii Leeds-Everton sînt destinate plății datoriilor fostului internațional galez John Charles, aflat în închisoare la cererea creditorilor rămași cu buza umflată ! În ajutorul lui John Charles au sărit, alături de Platini, compatriotul său Ian Rush și danezul Michael Laudrup... ● Proiectatul turneu al formației Real Madrid în America va fi aminat sau chiar anulat, întrucît în perioada respectivă (luna iunie) „stelele" madrilene (Butragueno, Michel, Sanchis, Chendo ș.a.) vor fi prezente în echipa națională la turneul final al campionatului european.

LUCIAN OPREA

Ne scrie o mare campioană

Între două titluri de răsunet au oscilat opțiunile juriului pentru acordarea celui de-al doilea premiu „Flacăra" la sport pentru anul trecut : campioana europeană absolută sau campioana mondială absolută ? Daniela Silivaș sau Aurelia Dobre ? Decisivă în triumful Aureliei Dobre a fost premiera realizată de ea pentru gimnastica românească, și anume titlul de campioană mondială absolută, cucerit (alături de o altă medalie de aur, la bîrnă) la întrecerile din toamna anului trecut. Comunicîndu-i vestea despre premiul acordat de revista noastră și invitînd-o să dea în scris un „extemporal la liber alese". Aurelia ne-a oferit surpriza de a ne trimite cîteva rînduri despre... Daniela Silivaș și colegele sale.

Echipa, ca un singur om

Cineva m-a întrebat în vacanță dacă și în ce fel simt povara titlului de campioană mondială absolută, a acestui loc din fruntea gimnasticii mondiale. Am fost pusă în încurcătură, pentru că oamenii ne tratează peste nivelul virstei noastre, considerînd că un campion mondial trebuie să le știe pe toate, ca un om mare. De fapt, mi-am dat seama de importanța acestui titlu mai degrabă din comentariile ulterioare, din modul în care toată lumea ne-a întîmpinat și ne-a vorbit, pentru că în timpul concursului propriuzis noi n-am făcut altceva decît să lucrăm ce învățasem la antrenamente și ce știam mai bine. Titlul mondial trebuia să poarte un nume, și acesta cred că putea fi al oricăreia din echipa noastră, pentru că fiecare fată a avut exerciții foarte frumoase. Noi ne-am întrecut tot timpul în pregătiri cu noi înșine, valoarea ridicată a echipei obligîndu-ne pe fiecare să muncim mai bine la perfecționarea exercițiilor. Se știe că notele într-un concurs de gimnastică sînt influențate și de valoarea echipelor din grupa respectivă. Așa și la noi : evoluția fiecărei fete din lot a fost stimulată de valoarea celorlalte echipiere, fiecare ridicînd o stachetă pe care celelalte se străduiau s-o treacă. Unul din primele lucruri care ne-a învățat tovarășul profesor Adrian Goreac a fost tocmai acesta, de a ne strădui să creștem împreună, de a ne ajuta și încuraja, ca-ntr-o joacă la ora de educație fizică. S-a văzut că mereu, în concurs, fiecare ajutăm la pregătirea aparatului la care urmează să evolueze o coechipieră. Asta e o treabă de abecedar. Mult mai importantă este încrederea pe care ți-o dă fiecare reușită a unei fete din echipă. Te simți mai sigură pe tine și știi că este imposibil „să nu-ți iasă" în contextul în care tuturor le merge perfect. Și invers, o ratare a oricăreia dintre noi le îndîrjește pe celelalte, așa cum s-a petrecut și la Rotterdam. Daniela era cea mai îndreptățită, poate, să ia și titlul mondial, după cel european obținut chiar la Moscova. Scăparea ei a trecut neobservată tocmai datorită echipei în ansamblu, care a evoluat ca un singur om, între noi existînd mereu acele vase comunicante prin care circulă încrederea, siguranța, calmul și dorința de a concura cît mai bine. Prin asta, echipa națională a putut ieși campioană mondială ,iar titlul la individual nu este decît o urmare firească a valorii întregii echipe. În gimnastică nu poți să izbîndești dacă nu simți că celelalte fete te împing înainte, prin exercițiile lor, prin curajul care ți-l insuflă, prin modul în care le simți respirația atunci cînd fandezi pe fișia de scîndură a bîrnei.

AURELIA DOBRE

Civilizația sportului

Viața de arbitru...

Nistor Țuicu, Calea București, bloc F.7, Craiova : *„Mai zilele trecute, în timp ce-mi plimbam nepotelul pe aleile din preajma blocului unde locuiesc, am avut companion un vecin, mult mai tînăr decît mine, controlor de calitate la o mare întreprindere din orașul nostru. Eu cu nepotelul, el cu feciorul. Tînărul de care vorbesc a practicat jocul cu balonul oval, iar acum este arbitru de rugby. Cum micuții, în leagănul domol al cărucioarelor, dormeau liniștiți, am început să discutăm despre vreme, despre ale gospodăriei și bineînțeles despre fotbal. Din una-n alta am ajuns și la arbitraje. Din peripețiile vecinului meu, arbitru de rugby, am reținut o întîmplare din care rezultă că arbitrii sînt tratați în funcție de... Dar mai bine să dau «cuvîntul» celui în cauză.*

«Sînt delegat odată, și-a început povestirea tînărul arbitru, să conduc un joc de rugby într-un mare oraș din Moldova. Știind că sînt probleme cu cazarea, am apelat prin telefon la un coleg din acel oraș, pe care l-am rugat să-mi rețină o cameră la un hotel. Colegul, băiat cumsecade, după ce-a rezolvat doleanța, mi-a telefonat comunicîndu-mi denumirea hotelului și parola. „Cînd ajungi la recepție, mi-a spus el, te recomanzi că ești arbitrul pentru care s-a rezervat o cameră". Cînd am sosit la recepția hotelului stabilit, am procedat întocmai. Am înmînat buletinul de identitate și, fără să se uite la el, recepționerul m-a salutat jovial, mi-a dat cheia unei camere și mi-a recomandat dacă am nevoie de ceva să sun la recepție și voi fi servit prompt. Urc la etajul întîi, deschid camera și cînd mă uit rămîn uimit. Era un apartament cu dormitor și sufragerie, dotat cu televizor în culori, radio, telefon și frigider. Măi, mi-am zis, colegul meu moldovean mă crede milionar. O să plătesc să mă spetesc. Nu-mi terminasem gîndurile că aud în ușă o bătaie discretă. Deschid și ce văd ? Altă surpriză. Un ospătar, însoțit de o picoliță tînără și frumoasă venise cu o tavă încărcată cu gustări și băuturi din cele mai alese. Privesc mirat. Ospătarul sesizează nedumerirea mea și precizează că nu am nimic de plată. Totul este achitat de gazde. După ce am făcut un duș cald, m-am înfruptat din toate. Era pentru prima oară în activitatea mea de arbitru de rugby cînd eram primit de gazde în acest mod. În timp de savuram din Fetească de Odobești, aud iarăși o bătaie în ușă. De data aceasta era recepționerul în persoană însoțit de un bărbat solid care, după fizic, se vedea că a făcut sport. Recepționerul s-a scuzat că s-a produs o mică eroare. Această cameră era repartizată pentru un arbitru de fotbal și nu de rugby. Însoțitorul recepționerului, în care am recunoscut un renumit arbitru de fotbal, l-a corectat prompt : „Nu-i o greșeală, stimabile. Tovarășul rămîne cu mine aici. Doar sînt două camere și avem loc suficient". Recepționerul s-a înclinat politicos, s-a retras de-a-ndăratelea și a ieșit pe ușă, spunînd, contrar obiceiului, „cum dispuneți dv. așa facem, clientul nostru, stăpînul nostru". Arbitrul de fotbal mi-a făcut discret cu ochiul zîmbind. După ce a ieșit recepționerul mi-a zis : „Lasă-i dom'le-n pace. Au de unde cheltui, ăștia cu fotbalul au destui bani, nu sînt calici cum sînt cei de la rugby. Să fii și dumneata servit odată domnește. Doar arbitrii de rugby sînt frații noștri mai mici».

Stimate tovarășe Țuicu, întîmplarea povestită de vecinul dv. este incredibilă. Arbitrii noștri de fotbal nu acceptă asemenea favoruri. Conform instrucțiunilor F.R.F., ei sosesc în localitate în ziua meciului, mănîncă pe contul lor din substanțialul barem de arbitraj, nu beau decît apă tonică și nu se uită la picolițe tinere fiindcă sînt cu gîndul numai la meciul în care trebuie să împartă dreptatea. Și apoi, unde ați mai pomenit un recepționer care să spună cuvintele „cum dispuneți dv. așa facem" ? Incredibil !

CRISTIAN ȚOPESCU

Cronica șoselei

Pe lîngă drum, venind de sus

Nu e chiar așa ușor să fii barman ! Înconjurat de tot felul de licori, putînd oricînd gusta din ele, aflat în permanență în atenția ospătarilor și altora care au tot interesul să păstreze relații amiabile ca să nu spun chiar excelente cu cel ce „tronează" în mijlocul etichetelor care mai de care mai strălucitoare, ca să nu mai vorbim de veniturile „grase" ce se pot obține doar de pe urma unui asemenea statut privilegiat. Unii sînt înclinați să vadă numai această parte frumoasă a lucrurilor. El, omul care îndeplinește această funcție-cheie într-un restaurant, cunoaște însă cel mai bine, cum se spune, și „fața nevăzută a lunii", partea mai puțin plăcută și riscurile deloc mici ale acestei profesii. Faptul că toți te invidiază pentru multiplele posibilități, chipurile, de a prospera ; dificultățile în operațiunea de micșorare cu ajutorul HO_2 sau a altor metode, a numărului de grade scrise pe sticlă, chelnerii ce încep să te privească chiorîș atunci cînd nu le faci jocul. Apoi numeroșii abonați la degustări. Încep cu un zîmbet mieros apoi se interesează în cel mai „dezinteresat" mod posibil de starea sănătății tale și a întregii familii neuitîndu-i pe bunici, nepoți, unchi, cărora le transmit urările de rigoare. „Amicul" se uită așa în treacăt spre rafturile cu băuturi dînd de înțeles cu privirea că deși antialcoolic declarat, nu ar respinge propunerea „de a sorbi ceva. (Deși îți declară încă o dată că el în principiu nu bea, nu se dezlipește de lîngă bar pînă ce paharul nu e din nou umplut) Sînt însă persoane cărora tu ca barman trebuie să le faci temenele și să te simți onorat dacă ele acceptă să guste vreo licoare. Lista acestor „clienți" are două caracteristici în primul rînd nu e chiar așa de scurtă și în al doilea e destul de costisitoare căci cei în cauză consumă licori al căror nume începe cu simplu „V" sau dublu. Ea îl are în cap pe șeful localului de care te leagă mii de fire. Trebuie să manifești atenție, precauție deosebită și față de cei care controlează, inventariază. Aceștia în aparență foarte inofensivi pot crea momente de răscruce în viața unui barman, dar hotărîtoare pentru viitorul său. Contabilitatea neoficială reprezintă și ea o problemă delicată. Un moment de neatenție, de ușurință, un calcul greșit sau prea optimist din partea ta poate provoca o „gaură" cu urmări extrem de neplăcute. Ce mai, diplomația, simțul măsurii, echilibrul, tactul, trebuie să caracterizeze activitatea unui om care își desfășoară activitatea în spatele nu a unor „uși închise" ci a barului. Nu lipsite de importanță sînt și tentațiile. „De fier să fii" și tot nu te poți abține o zi întreagă să nu „guști" ceva mai cu seamă că peste tot vezi oameni care servesc băuturi de toate culorile, de toate gradele. Cea mai mare „nenorocire" e cînd barmanului îi place băutura. Atunci e „pierdut". Dar și în mod „normal" unui barman neahtiat după licori i se pot întîmpla mici accidente. Nu poți să nu ciocnești și tu un pahar cu șefii tăi, cu niște prieteni buni. Primul pericol este cînd cei în cauză ar putea intra la bănuieli. Dacă omul de la bar nu „gustă" cu noi, înseamnă că e ceva suspect cu băutura. Pe de altă parte tot ciocnind cu unul, cu altul, cantitatea ingerată se adună și te trezești (greșit spus te trezești) mai corect constați că nu prea mai ești treaz. Riscul : să greșești socotelile în diferite moduri, adică să dai mai mult sau mai puțin decît scriu pe bon chelnerii. Cînd e mai mult o faci pe buzunarul tău, cînd e mai puțin, intri în conflict cu ospătarii. Apare și alt pericol, acela de a-ți „ieși vorbe" că vrei să-i tragi pe sfoară și toți devin suspicioși. Un adaos prea mare de HO_2 poate atrage și el reclamații, scandaluri, dacă nu mai rău. Chiar și simplul aspect al barmanului care „se clatină" este periculos. Tocmai atunci se ivește cineva care a doua zi va spune sau va scrie : „L-am văzut pe barmanul de la restaurantul X sau Y clătinîndu-se. Trageți concluzii privind modul cum sînt deserviți consumatorii". Și te pomenești aruncat într-un colț de bucătărie „la curățat cartofii". Dacă ai mașină, „nenorocirea" se dublează. Doar nu te înduri s-o lași la parcare pînă a doua zi dacă ai sorbit ceva : să rămîi fără ștergătoare, proiectoare, oglinda retrovizoare sau complet fără... mașină ; nu-i o perspectivă deloc optimistă. Aș vrea și eu să-l văd pe cel care într-un schimb nu consumă o picătură de alcool".

Cam astea erau reflecțiile barmanului din întîmplarea noastră, pe cînd la volanul mașinii, se întorcea acasă. Avusese o zi grea : revizia, revederea unor prieteni de prin provincie care îi aduseseră o damigeană de Busuioacă de Bohotin, o ceartă cu un client care îl acuzase că diluase băutura. Pentru a-l domoli l-a invitat la „una mică" însă „originală". Dacă-mi pun fiola ăștia, am șansa să văd un verde de culoarea salatei, cum e ea acum la început de sezon. Omul n-a vrut să folosească drumul obișnuit. A luat-o pe scurtătură, n-o utilizase cam de mult, și parcă nu mai recunoștea locurile. Pe unde era înainte asfalt, aglomerație, acum apăruseră boscheți, vaze enorme cu plante, bănci. „Nu se poate ! Doar n-am băut chiar atîta să am halucinații, să văd în loc de stradă o grădină, „căzută ca din lună". Imposibil, undeva trebuie, însă, să ajung !" A început un slalom printre bănci, boscheți, straturi de flori. În depărtare nu se mai vedea obișnuita bifurcație pe care o știa de ani de zile. Orizontul se „termina cu un fel de bordură". Altceva, „un parapet, niște indicatoare", care erau în realitate acolo, omul nu le văzuse. A mers mai departe, convins că va ieși „la liman". Aburii amestecați din capul lui avînd la origine vodka, vinul, berea, coniacul sorbite, și-au spus cuvîntul. S-a pomenit că se prăbușește în gol „Ce naiba, de unde a apărut prăpastia în centrul orașului ?" O bubuitură teribilă a marcat căderea șoferului cu mașină cu tot peste alt autoturism care tocmai trecea prin tunel. Una la un milion din asemenea isprăvi pot avea un asemenea deznodămînt. Din masinile turtite au coborît „protagoniștii". Unul speriat de „farfuria zburătoare" aterizată peste autovehiculul lui ; altul și mai uimit că după un asemenea plonjon s-a ales doar cu cîteva zgîrieturi : „Bine dom-le, chiar așa ? Dacă în locul dumitale ar fi fost unul de pe... Marte și tot vedea că piața e subtraversată de un tunel și încă cu patru benzi". „Aveți dreptate, precis ar fi văzut deoarece venea de sus".

Bună treabă s-a făcut și cu pasajul acesta subteran : traversezi piața în două minute. Pentru mine căderea a însemnat însă spargerea ghinionului. O mașină se mai găsește, dar un barman ca mine mult mai greu, aproape imposibil. Nu mă refer numai la talent și pricepere ci la performanța de a cădea de la cinci metri și a nu păți nimic. Dacă am rezistat acum, voi rezista cu brio și la controale, inventare, revizii.

VICTOR BEDA

ȘAH cu Margareta Mureșan

Panorama internațională

● **Premiul** pentru cea mai bună partidă a celui de-al 44-lea tom al cunoscutei publicații iugoslave „Informator" a fost atribuit duelului din turneul internațional de la Reykjavik (1987) dintre sovieticul M. Tal și islandezul J. Hjartarson. În apărarea spaniolă ex-campionul lumii a înscris o victorie spectaculoasă la capătul unor mutări surprinzătoare. Oferim cititorilor noștri plăcerea de-a urmări evoluția evenimentelor. **Tal — Hjartarson :** 1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4 Cf6 5.00 Ne7 6. Te1 b5 7. Nb3 00 8.c3 d6 9.h3 Ca5 10.Nc2 c5 11.d4 Dc7 12. Cbd2 Nd7 13.Cf1 c:d4 14.c:d4 Tac8 15. Ce3 Cc6 16.d5Cb4 17.Nb1 a5 18.a3 Ca6 19.b4 g6 20.Nd2a:b4 21.a:b4 Db7 22.Nd3! (Noutatea teoretică) Cc7 23.Cc2 ! Ch5 24.Ne3 Ta8 25.Dd2 T:a1 26.C:a1 ! f5 27.Nh6 Cg7 28.Cb3 f4 29.Ca5 Db6 30.Tc1 Ta8 31.Dc2 Cce8 32.Db3 Nf6 33. Cc6 Ch5 34.Db2!? Ng7 35.N:g7 R:g7?! 36.Tc5!! Da6 37.T:b5 Cc7 38.Tb8! D:d3 39.Cc:e5! Dd1 40. Rh2 Ta1 41.Cg4 ! Rf7 42.Ch6 Re7 43.Cg8 ! 1:0 ● **Garri Kasparov** a fost învins de maestrul internațional J. Wolf, a remizat cu Edelman și Fishbein în cadrul meciului susținut împotriva selecționatei de juniori a Statelor Unite ale Americii, meci încheiat cu scorul de 4:2 în favoarea campionului lumii. Numele învinșilor săi sînt: Rao, Rachels și Gurewitch. ● **Linares.** Campioana lumii a avut o participare nefericită la superturneul de mari maeștri din cunoscuta localitate spaniolă, unde a încheiat clasamentul cu un rezultat sub așteptări, care îi aduce și o neplăcută modificare a coeficientului valoric. Rezultatele tehnice sînt următoarele : 1. Timman 8,5, 2. Beliavski 7,3, Iusupov 6,5, 4—5. Chandler, Ljubojevici 6, 6—9. Portisch, Illescas Gheorghiev. Nunn 5,5, 10. Hjartarson 4, 11. Nikolici 3,5 și 12. Ciuburdanidze 2.5. Cea mai scurtă victorie din turneu ar fi putut fi duelul dintre dr. John Nunn și Kiril Gheorghiev, dacă marele maestru bulgar ar fi cedat la timp și nu ar mai fi continuat lupta după pierderea damei. Istoria partidei încheiată cu victoria albului ar fi putut fi scurtă : **Nunn — Gheorghiev :** 1.e4 c6 2.d4 d5 3.Cd2 d:e4 4.C:e4 Cd7 5.Cg5 h6 6.Ce6! Da5(6...f:e6? 7.Dh5 mat) 7. Nd2 Db6 8.Nd3 f:e6? 9.Dh5 Rd8 10.Na5!... etc. 1:0. ● **„Festival des jeux"-** Cannes. Turneul „open" s-a încheiat cu victoria surprinzătoare a marelui maestru vest-german Eric Lobron, au or a 7.5 puncte din 9 posibile. Următorii clasați au fost Kosten 7, Villeneuve, Moh 6,5, Sharif, Klarici, Werner, Flear, Seret, Ivkov, Guyot, Mednis, Boudre, Gunawan, Fedorowicz, Kaabi 6 etc. ● **Turneu pe echipe.** „Cupa Mitropa" a revenit în cadrul ultimei ediții, organizate de Federația elvețiană, formației vest-germane cu 15 puncte din 20 posibile. Viitoarea ediție va avea loc în localitatea italiană Aosta în luna aprilie reunind echipele Italiei, Franței, Luxemburgului, Iugoslaviei, R.F.G., Austriei și Elveției. ● **La München** este programat pentru luna mai un puternic turneu internațional (categoria 12, Elo mediu 2526) cu participarea marilor maeștri Hjartarson, Iusupov, Hübner, Ribli, Smejkal, Hecht, Lau și a maeștrilor internaționali van der Sterren, Bischoff, Hertneck, Hickl și Kindermann. ● **C.M.** S-au stabilit perechile pentru semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial : Hjartarson — Karpov, Speelman — Short, Portisch — Timman și Iusupov — Spraggett. Confruntarea este planificată pentru perioada 10—24 mai. ● **Surpriză.** În turneul „Open mondial" de la Lugano (200 participanți, sistem elvețian în 9 runde) încheiat cu victoria ex-aequo a marilor maeștri Ftacnik, Torre, Korcinoi, Psahis, Norwood, Spraggett și Bischoff 7 puncte s-a petrecut un fapt neașteptat : marea maestră iugoslavă Alisa Marici (19 ani) l-a învins cu piesele negre pe campionul mondial de juniori Wiswanathan Anand într-un duel siciliian prelungit de a lungul a 49 mutări.

MARGARETA MUREȘAN

Cu toată încrederea, cu toată dăruirea

Miercuri, al doilea rund: Steaua – Benfica

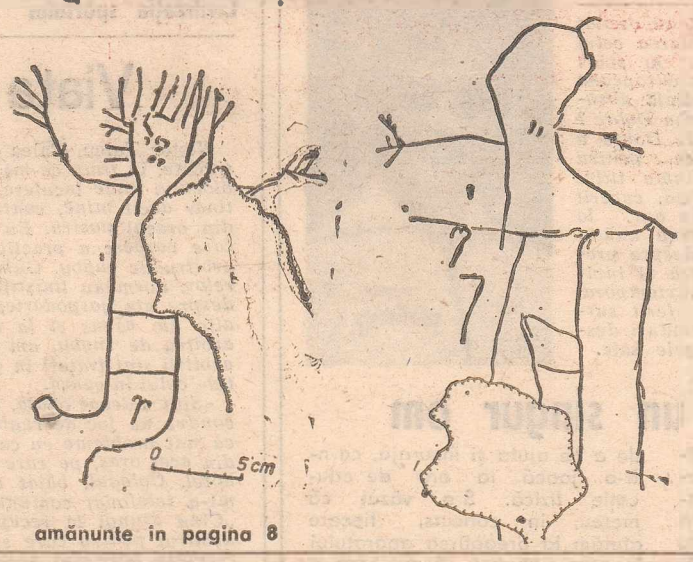

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Un lucru este limpede pentru toți iubitorii fotbalului românesc : **Steaua** nu și-a anulat total șansele de a se califica în finala C.C.E. la fotbal, deși la sfîrșitul primului său meci cu **Benfica Lisabona,** disputat săptămîna trecută, tabela de marcaj a indicat 0—0. Orice om de bună credință trebuie să accepte că nu fiecare zi îți este fastă ca să te poți prezenta într-o formă perfectă de joc și că nu în fiecare zi izbutești în tot ceea ce întreprinzi, oricît te-ai strădui. Așa a fost cazul cu **Steaua** în ziua de 6 aprilie. În timp ce adversara sa juca dezinvolt echipa militară n-a izbutit, indiferent ce — a încercat, să-i contracareze tactica și să-i impună să evolueze potrivit altor rigori. Dar cine ne împiedică să credem că miercurea viitoare situația n-ar putea fi invers ? De ce adică **Steaua** să nu prindă din nou o zi excepțională — și nu doar din hazard, ci datorită unei excelente pregătiri din toate punctele de vedere — și să obțină un rezultat care să-i permită să meargă mai departe în cea mai prestigioasă competiție europeană de fotbal ? Ar merita cu prisosință să se afle din nou în postura de finalistă pentru uriașa dăruire cu care jucătorii ei au abordat dificilele partide pe care le-a susținut pînă acum în actuala ediție a C.C.E. După cum ar merita cu prisosință această bucurie și bravii ei suporteri care, de pildă, în urmă cu două zile, la un meci obișnuit de campionat, au umplut stadionul Ghencea pe care au evoluat **Steaua** și **Sportul studențesc,** încheiat cu scorul de 3—0. Au venit într-un număr atît de mare numai pentru a-i risipi orice urmă de îndoială în posibilitatea de a se califica, de a obține un răsunător succes. Ceea ce a realizat pînă acum echipa militară este deja extraordinar : a fi prezentă pentru a doua oară într-o semifinală după numai doi ani nu este la îndemîna oricui. Dar **Steaua** poate, cu siguranță, și mai mult și, mai ales, trebuie să fie sigură ea însăși că poate și mai mult, fiind una din echipele de fotbal europene ale cărei aspirații au o deplină acoperire. De aceea, miercuri, ziua returului cu Benfica îi vom ține cu toții pumnii pentru a obține un rezultat care să-i deschidă calea spre o nouă finală și să-i facă și mai glorios palmaresul.

GEORGE ARION

Imagini din Peștera cu incizii

amănunte în pagina 8

Prietenie pe patinoar

Concursul „Prietenia" la patinaj artistic, găzduit de Capitală pe parcursul săptămînii trecute, s-a încheiat cu o deplină reușită organizatorică — aspect la care „miza" noastră era cea mai mare. Federația a trecut impecabil această probă de „impuse și liber alese", nici medalia de bronz obținută de Zsolt Kerekeș la individual a doua din istoria participării patinajului nostru la aceste concursuri) nefiind de neglijat. Titlurile au revenit reprezentanților R.D.G. (individual feminin) și U.R.S.S. (dans, perechi și individual masculin). Indeosebi datorită acestor reprezentative, concursul de la București a avut un coeficient de valoare comparabil cu un campionat mondial al juniorilor. *(O. Știre).*

Medicina '88

Specialiștii domeniului medical au avut prilejul să se întîlnească săptămîna aceasta la Complexul expozițional „Casa Scînteii", cu ideile și realizările de ultimă oră din lumea medicinei.

Prestigiul căpătat de-a lungul anilor a atras și în aceste zile la Expoziția internațională „Medicina '88" — aflată la cea de-a XIX-a sa ediție —, firme de renume din Anglia, Austria, Danemarca, Elveția, Franța, Italia, Olanda, R. D. Germană, R. F. Germania, R. P. Ungară, R.S.F. Iugoslavia și S.U.A. Au fost prezenți, statornici oaspeți, de ani și ani, ai întreprinderii de tîrguri, expoziții și publicitate pentru comerț exterior — PUBLICOM — firme binecunoscute, cum sînt : CIBA GEIGY (Elveția), FARMITALIA (Italia) — una din cele mai vechi societăți farmaceutice din lume — SIEMENS (R. F. Germania) etc.

La nivelul înaltelor pretenții ale științei și tehnicii din domeniu, firmele românești, reprezentate de întreprinderile de comerț exterior CHIMICA, ELECTROEXPORTIMPORT și TEHNOIMPORTEXPORT, au oferit în standurile lor realizările de ultimă oră ale inteligenței românești, medicamente create de autori de prestigiu, nume cunoscute lumii : prof. dr. Ana Aslan, dr. Grigore Osipov-Sinești, dr. Magdalena Timar. De un deosebit interes s-a bucurat sistemul conceput de dr. M. Olteanu, destinat diagnosticului în oftalmologie și sugestiv intitulat „I SEE" (văd), ca și ideea, cu totul nouă, după care dr. G. Lițarczec, de la Spitalul Clinic Fundeni și-a conceput sistemul „Volumetru multijet pentru respirație controlată în jet de aer umed".

Pentru cele 32 de firme străine invitate (cu subreprezentanți împlinind numărul de 50), pentru cele 3 firme ale țării-gazdă, pentru toți cei prezenți, Expoziția „Medicina '88", prezentată la București între 11 și 15 aprilie, a fost ceea ce și-a propus : un nou prilej de contacte directe între specialiștii români și străini, o nouă ocazie de a analiza nivelul atins astăzi de instalații, aparatură, instrumente și produse pe care medicina le solicită spre binele și sănătatea întregii omeniri.

LIANA MOLNAR

VREMEA — cum a fost, cum va fi

CORNELIU POP

Pornind pe urmele temperaturii de 32,7° C consemnată ca o valoare deosebită pentru stația meteorologică de la București-Filaret, am deschis Analele Institutului Meteorologic al României. Publicate începînd din 1884 de Ștefan C. Hepites, doctor în științe, directorul de atunci al Institutului Meteorologic și al Serviciului Central de Măsuri și Greutăți, acestea au ajuns la volumul XV. Ceva mai dezvoltat decît precedentele, tomul (bilingv, în română și franceză) conține primele elemente climatologice ale României rezultate din prelucrarea observațiilor meteorologice, realizate sistematic și calificat în rețeaua de stații, organizată după înființarea Institutului Meteorologic. Publicația atestă o activitate prodigioasă ce se desfășura cu 100 de ani în urmă în domeniul meteorologiei. Aflăm despre luna aprilie că a fost cea mai însorită în raport cu șirul de 15 ani de observațiuni heliografice, efectuate la București. Această lună a fost secetoasă (suma cantităților de apă rezultate din precipitații a fost doar de 1,9 l/mp la Dorohoi, 2,8 l/mp la Tg. Ocna, 0 l/mp la Mangalia și Ștefănești) și călduroasă (34,2° C la Giurgiu pe 20 aprilie). În această zi toridă temperatura la nivelul solului atingea la București-Filaret 42,0° C pe teren gazonat și 52,6° C pe sol gol, iar în aer în afara adăpostului deasupra gazonului de iarbă măsură la ora 14, la înălțimea de 15 cm 35,2° C ; la 30 cm 30,4° C ; la 45 cm 34,4° C ; la 60 cm 34,2° C și la 75 cm 34,0° C. Umezeala relativă a scăzut la orele amiezii pînă la 22%. Amplitudinea diurnă termică a atins 24,2° C.

Urmărind șirul observațiilor efectuate asupra vremii, constatăm o frecvență ridicată de producere a unor răciri bruște de scurtă durată. Un argument îl constituie faptul că ultimele zile cu strat de zăpadă (parametru asociat cu perioadele reci) sînt cuprinse în perioada amintită pentru un mare număr de stații meteorologice cum ar fi Arad, Botoșani, București, Iași, Ocna Sugatag, Pitești și Roman.

Dintre răcirile de scurtă durată care au avut loc în acest interval, menționăm pe cele din 13—14 aprilie 1928 și 18—19 aprilie 1929. Răcirea bruscă din 13—14 aprilie 1928, a avut loc după o serie de zile frumoase, cu cerul mai mult senin și temperaturi ridicate pînă la 30° C la Rm. Sărat și Strehaia. Atunci, în cursul nopții de 13 spre 14 aprilie temperatura a scăzut față de noaptea precedentă cu 5—10° C în sudul țării și cu 10—15° C în nord. În zona montană și în nordul țării a nins. Răcirea din 1929 s-a produs la cote și mai coborîte, unele stații meteorologice din centrul și sudul țării realizîndu-se minimele absolute lunare (Păltiniș —15,0° C, Tg. Mureș —7,5° C, Alexandria —5,5° C).

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 14-20 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	16÷19	5÷8	10÷15	32.7	București Filaret 1899	-7.8	București Băneasa 1929
Deal și podiș	12÷17	2÷5	12÷16	29.0	Cluj Napoca 1934	-7.4	Cluj Napoca 1928
Depresiuni	12÷14	0÷-3	11	27.0	Miercurea Ciuc 1950	-12.7	Miercurea Ciuc 1955
Vf. Omu	2÷3	8÷-7	22	8.8	1961	-26.0	1940
Litoral	13÷14	6÷7	6÷7	27.6	Constanța 1939	-0.8	Constanța 1957

Revenind în actualitate, în săptămîna care a trecut răcirea anunțată în numărul anterior al revistei s-a resimțit mai ales în regiunile nordice, unde pe data de 10 au căzut averse de ploaie însoțite de descărcări electrice și grindină. În noaptea spre 11 aprilie, în Moldova, precipitațiile au fost și sub formă de lapoviță și ninsoare. Temperatura minimă a coborît pînă la —9° C. S-au produs intensificări de vînt iar la Tecuci s-a semnalat fenomenul de vijelie.

Ieri noapte (13 aprilie) dinspre Oceanul Înghețat de Nord a început o invazie de mase arctice înregistrîndu-se —26° C în Insulele Spitzbergen și —30° C în zona de vărsare a fluviului Obi în M. Kara. După procesul de încălzire a vremii resimțit în ultimele zile îndeosebi la orele amiezii, începînd de astăzi deasupra teritoriului țării noastre vor pătrunde masele de aer reci antrenate dinspre nordul Europei.

Comparativ cu răcirea din săptămîna trecută se așteaptă ca în următorul interval să fie afectate toate regiunile țării. În primele zile în zona montană și în regiunile din nordul și estul țării precipitațiile vor fi și sub formă de lapoviță și ninsoare. Asociat pătrunderii maselor de aer rece se vor produce intensificări de vînt predominant din sectorul nordic. În continuare, nebulozitatea mai pronunțată de la începutul intervalului va diminua în nopțile de 16, 17 și 18 aprilie brumele generalizîndu-se în cea mai mare parte a țării. Regimul termic caracteristic pentru zilele săptămînii în curs va fi dat de temperaturi minime nocturne de —4° la 6° chiar mai coborîte în depresiunile intramontane și temperaturi maxime de 7° la 17° C.

În primele zile ale săptămînii următoare, vremea se va încălzi din nou predominînd un aspect frumos îndeosebi în regiunile sudice ale țării.

În completarea valorilor deosebite din tabelul cu date de referință climatice enumeram cîteva dintre cele mai coborîte temperaturi maxime ale intervalului : 0,5° C la Iași, 2,2° C la Sibiu, 3,4° C la Arad, 4,2° C la București, 5,3° C la Galați și —11,0° la Vf. Omu.

P.S. Rubrica din numărul precedent a fost realizată de OTILIA DIACONU. Tiparul ne-a jucat și nouă o farsă... chiar dacă 1 aprilie trecuse.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 60 ; **Publiciști-comentatori :** 25 60 ; **Reportaj economie :** 17 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățănești :** 14 53 ; **Sport :** 17 00 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505